

Tenke nytt

Rådmannen forslag til

Budsjett 2021

Handlingsprogram 2021-2024

RINGERIKE
KOMMUNE

n æ r m e s t d e t m e s t e

Innhold

Rådmannens forslag til Handlingsprogram 2021 — 2024	1
Ringerike Kommune	1
Rådmannens innledning.....	3
Klima, miljø og bærekraft.....	5
Nærings- og byutvikling.....	5
Medarbeidere og organisasjon	6
Digitalisering.....	8
Korona	9
Befolkningsutvikling Demografi Befolkningsprognose for perioden 2021 til 2031	11
Økonomiske utfordringer i perioden 2021-2024	13
Forutsetninger for handlingsprogrammet 2021-2024.....	16
Omstilling, effektivisering og demografitilpasninger	17
Budsjettvedtak	18
Hovedtallene i budsjettforslaget.....	28
Økonomisk utvikling i planperioden	29
Investeringer i økonomiplanen Ikke-gebyrfinansierte investeringer.....	32
Kommunens tjenesteområder	40
Folkevalgte og revisjon.....	40
Administrasjon og fellestjenester	42
Strategi og utvikling.....	47
Utdanning og familie	53
Helse og omsorg.....	64
Teknisk, kultur og idrett	75
Selvkost.....	85
Avsetninger, overføringer	88
Vedlegg.....	92
Ønskede tiltak som ikke er med i Handlingsprogrammet.....	92
Politiske vedtak innarbeidet i HP 2021-2024	93
Tilskuddsliste	94
Budsjettinnspill fra Ringerike Kirkelig fellesråd 2021.....	95
Kommunebarometeret	103
Betalingsreglement	103
Leseveiledning av handlingsprogrammet	104

Rådmannens innledning

Tenke nytt

I mars stengte Norge, og Ringerike kommune satt kriseledelse for å håndtere koronapandemien. De omfattende smitteverntiltakene som ble innført på nasjonalt nivå rammet økonomien, samfunnslivet og næringslivet i Ringerike hardt.

Organisasjonen har helt siden i mars forsøkt å balansere en svært krevende krisehåndtering med ordinær drift for å sikre de lovpålagte tjenestene. Omfattende tilpasninger og endringer i tjenesteutførelsen har vært nødvendig for å få dette til, og vi har fått det til.

Mye tyder på at pandemien også vil prege store deler av 2021 og hvordan den håndteres både lokalt og nasjonalt.

Utfordrende demografi

Kommunen har store ambisjoner for vekst. Dette er helt nødvendig for å kunne ivareta en mere bærekraftig demografi og dermed den fremtidige økonomien i kommunen.

Med dagens befolkning vil antallet barn og unge falle jevnt de neste 10 årene. Samtidig vil antall eldre over 80 år fordobles.

Denne demografiske utviklingen krever omstilling, og tjenestene overfor barn og unge må tas ned. På samme tid må tjenestetilbudet til en stadig større andel eldre bygges ut.

Gjennom kommunens vekstambisjoner ønsker vi å møte denne utfordringen. Det er kun en større befolkningsvekst som kan hindre dette.

Derfor er det viktig å aktivt legge til rette for en næringsutvikling som bidrar til å øke veksten i antall arbeidsplasser og dermed antall innbyggere. Dette er noe av det helt sentrale i næringsplanen politikerne vedtok tidligere i år.

Gode og likeverdige tjenester

Forslaget til Handlingsprogram for 2021–2024, skal legge til rette for gode, likeverdige og fremtidsrettede tjenester til innbyggerne innenfor de økonomiske rammene som foreligger. Tjenestene skal ha tilstrekkelig kapasitet og kompetanse, og det satses på innovasjon og digitalisering for å møte fremtidens utfordringer.

FNs bærekraftsmål ligger til grunn

FNs bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030. Bærekraftig utvikling handler om å ta vare på behovene til mennesker som lever i dag, uten å ødelegge fremtidige generasjoners muligheter for å dekke sine behov.

Bærekraftsmålene ligger til grunn for arbeidet med den nye kommuneplanen, og utgjør det overordnede rammeverket for utviklingen av Ringerike kommune. Kommunestyret har valgt ut ni bærekraftsmål som vi skal ha mest fokus på:

Bærekraftsmålene kan inndeles i tre dimensjoner. Økonomisk bærekraft, sosial bærekraft og miljømessig bærekraft. Ringerike har utfordringer knyttet til alle de tre dimensjonene. Derfor bør vi ha en helhetlig og balansert tilnærming til disse i alle beslutningsprosesser.

Robust økonomi og store investeringer

En robust og bærekraftig økonomi er avgjørende for å kunne opprettholde og videreutvikle tjenestetilbudet. Stabilitet og forutsigbarhet i den økonomiske politikken gir grunnlag for god kvalitet i tjenestene, fornøye brukere, innbyggere og ansatte. God økonomistyring og handlingsregler for driftsbudsjettet, investeringsbudsjettet og finansforvaltningen skal bidra til å sikre en bærekraftig økonomi fremover.

Ringerike kommune har et godt økonomisk utgangspunkt, selv om vi har høy lånegjeld knyttet til store investeringsprosjekter de siste årene. Sammenligninger med andre kommuner viser at Ringerike nå har en effektiv drift innenfor de fleste tjenestemrådene.

På grunn av økte lånekostnader må vi fremdeles ha fokus på en mer effektiv drift. Det er derfor viktig å ikke øke lånegjelden utover det som ligger inne i handlingsprogrammet.

Koronapandemien utfordrer og vi må tenke nytt

De økonomiske konsekvensene av koronapandemien er omfattende. Alle landets kommuner har fått betydelig økte kostnader og samtidig reduserte inntekter. Redusert skatteinntang og økte utgifter til helse- og omsorgstjenestene utfordrer kommuneøkonomien. Pandemien har medført et stort press på kommunens oppvekst-, helse- og omsorgstjenester. Det er foreløpig knyttet stor usikkerhet til om kommunene fullt ut vil bli kompensert for merutgiftene.

Det må derfor tas høyde for at koronapandemien vil få konsekvenser for den kommunale økonomien i handlingsplanperioden.

Rådmannen legger frem et handlingsprogram som i hovedsak tar hensyn til noe usikkerhet i driften, men også at staten kommer med pakker for mindre inntekter og økte utgifter som følge av pandemien.

Da det er knyttet usikkerhet til koronapandemien og eventuelle kompensasjonsordninger for kommunene, har Rådmannens forslag til handlingsprogram for perioden 2021–2024 i kun noen grad tatt hensyn til de økonomiske utfordringene som følge av pandemien.

Planarbeid i perioden

Store deler av den fremtidige tjenesteutviklingen må sees i sammenheng med de strategiske planprosessene. Gjennom å utarbeide og vedta strategiske planer, gir de folkevalgte retning og mål for utvikling av kommunen.

Kommunestyret vil våren 2021 vedta samfunnsdelen av kommuneplanen som gir retning for utviklingen av kommunen.

Felles for tjenesteområdene

Tjenesteområdekapitlene beskriver utvalgte KOSTRA-tall, status, utfordringer og mål. Det gis en beskrivelse av prioriteringer i fireårsperioden, økonomiske rammer og drifts- og investeringstiltak. Handlingsprogram 2021–2024 bygger videre på de prioriteringene som ligger i Handlingsprogram 2020–2023.

Klima, miljø og bærekraft

I 2021 blir ferdigstillingen av kommuneplanens samfunnsdel med strategi for arealutvikling og bærekraftig mobilitet viktig. Dette vil gi kommunen et helhetlig og effektivt plansystem basert på FNs bærekraftsmål og gode styringsmål og -systemer i organisasjonen. Mål og strategier fra samfunnsdelen skal så følges opp gjennom revideringen av kommuneplanens arealdel i 2021-2022, øvrige planer, handlingsprogram og budsjett. For styringen av klimaarbeidet blir en viktig satsing å få på plass klimaregnskap og –budsjett. Som vedtatt i planstrategien blir også arbeid med en temaplan for naturmangfold, grøntområder og friluftsliv, handlingsplan mot forsøpling og handlingsplan vannforvaltning I vannområdet Tyrifjorden viktige satsinger i 2021-2022.

Samtidig skal det gjennomføres en rekke konkrete tiltak. Blant satsingene kan økt hensyn til klima- og miljø i arealplanleggingen og tilrettelegging for bruk av spillvarme fra datasenter til annen grønn næringsutvikling nevnes. Når det gjelder kommunens egen drift, skal alle Ringerike kommunes virksomheter være sertifiserte som Miljøfyrtårn innen utløpet av 2022. Viktige eksempler på tiltak som gjennomføres innen kommunens egen drift er bl.a. miljøkrav i anskaffelser og kommunale eiendoms- og utbyggingsprosjekter, samt forbedret kildesortering og utskifting av fossile tjenestebiler til elbiler.

Nærings- og byutvikling

Innenfor arbeidet med næringsutvikling vil hovedfokus være følge opp tiltak i kommunens næringsplan 2-1, hvor hovedmålet er å etablere 1 arbeidsplass per andre netto innflytter. For å nå målet, har næringsjef med sitt team, hovedfokus på å samordne alle kommunale og kommunalt finansierte tiltak i Innovasjonssenter Ringerike og følge opp tiltak i næringsplan 2-1.

Kommunen har et rekordhøyt aktivitetsnivå innenfor planlegging, både når det gjelder bolig og næring i hele kommunen. Flere store næringsarealer er regulerte og byggeklare, og en prioritert oppgave fremover blir å legge til rette på best mulig måte for offensiv næringsetablering i kommunen.

I byplanen ligger det mange infrastrukturtiltak. Forberedende arbeid med sikte på realisering av gang- og sykkelbruer, samt å transformere veier til gater vil prioriteres gjennom 2021-2022. Å sikre en helhetlig utvikling er komplisert, og vil involvere flere veieiere. De forberedende arbeidene gjennom grunnundersøkelser mm utføres i 2020, slik at det ligger til rette for detaljreguleringer og beslutninger i 2021-22.

Medarbeidere og organisasjon

Nøkkeltall samlet 2017 – 2020	2017	2018	2019	2020*
Antall medarbeidere – årsverk	1784	1853	1876	1858
Antall medarbeidere – personer totalt	2239	2290	2292	2231
Andel Kvinner – antall	80 %	80 %	79 %	80 %
Andel fagstillinger	76,8 %	77,8 %	80,5 %	79,7 %
Antall lærlinger	22	21	32	35
Andel deltid (mindre enn 95 % stilling)	67 %	54,7%	50,6%	49 %
Sykefravær	8,7%	9,8%	9,4%	8,5 %**

*Tall per september 2020 ** Tall basert på en prognose per 3. kvartal 2020

Ringerike kommune arbeider med tiltak innen organisering, ledelse og medarbeiderskap. Ny arbeidsgiverpolitikk ble vedtatt i 2018 og gjelder for perioden 2018 – 2022. Kommunens overordnede mål og satsninger er lagt til grunn. Prioriterte satsningsområder er arbeidsmiljø, ledelse, kompetanse, kommunikasjon og innovasjon (tenke nytt). Arbeidsgiverpolitikken peker på sentrale innsatsområder som skal gjøre Ringerike kommune til en mer attraktiv arbeidsgiver.

Kommunen er i stadig omstilling og også i årene fremover vil det være behov for videre omstilling. Nødvendige tilpasninger til organisering, ledelse og medarbeiderskap må det arbeides kontinuerlig med.

Det vil være behov for å arbeide videre med å snu utviklingen i antall årsverk og ansatte som har vært økende de siste årene. Effektiv bruk av ressurser, spesielt innen administrative årsverk vil være et satsningsområde. Det er behov for virksomhetsstøtte i sektorene og det skal vurderes hvilke synergier som kan hentes mellom å benytte administrative ressurser på tvers av sektorene på en bedre måte.

Være en attraktiv arbeidsgiver

For Ringerike kommune vil det være avgjørende å være en attraktiv arbeidsgiver, både når vi skal rekruttere nye dyktige medarbeidere og for å beholde nødvendig kompetanse. Det er stadig konkurranse om god arbeidskraft og kommunen må tilby gode arbeidsbetingelser, karrieremuligheter og spennende fagmiljøer. Fortsatt satsning på kompetanse vil være et sentralt rekrutteringstiltak. Gode introduksjonsprogram, deltakelse i nettverk, muligheter for faglig utvikling, etter- og videreutdanning er noen virkemidler som prioriteres.

Lederutvikling

Ringerike kommune har i de siste årene satset mye på systematisk lederutvikling. Ledere er nøkkelpersoner for at kommunen skal fortsette det gode arbeidet med å realisere de mål og tiltak kommunen skal nå. På grunn av koronapandemien ble en av modulene i kommunens interne lederutviklingsprogrammet utsatt, dette vil bli gjennomført våren 2021.

Det ble startet et internt ledertalentprogram høsten 2019 i samarbeid med Kartverket. Evalueringer viser at dette var en suksess og flere av ledertalentene har i perioden gått inn i lederstillinger. Det vil derfor startes et nytt ledertalentprogram i 2021.

Heltidskultur

Arbeid med heltidskultur har vært sentralt i kommunen de siste årene. I tråd med hovedtariffavtalen skal målet være at ansatte som hovedregel bør tilsettes i en heltidsstilling. Arbeid med gode arbeidstidsordninger som blant annet sikrer forutsigbar og god kompetanse i helger innen helse og omsorg er sentralt. Videre vil det være nødvendig å mobilisere ansatte til å arbeide i store stillinger der mange ansatte frivillig ønsker å arbeide i reduserte stillinger. Spesielt gjelder dette innen skolene og barnehagene.

Det er etablert et partssammensatt prosjekt med representanter fra politisk ledelse, organisasjonene og administrasjon. Målet i arbeidet er at Ringerike kommune skal øke andel heltidsstillinger. På grunn av koronapandemien har arbeidet blitt noe utsatt, men det vil bli en forsterket innsats i 2021.

Inkludering og mangfold

Ny IA-avtale er signert mellom partene i arbeidslivet. Arbeid med å redusere sykefravær er et prioritert område og kommunen vil, i samarbeid med Nav og Arbeidslivssenteret, arbeide aktivt med å redusere sykefraværet. I tillegg er et nært og tett samarbeid med bedriftshelsetjenesten sentral i dette arbeidet.

Kommunen ønsker å styrke arbeidet med å legge til rette for å bruke egne kommunale virksomheter for å tilby arbeids- og praksisplasser (varig tilrettelagt arbeid innenfor ordinær virksomhet – VTAO). På den måten vil kommunen som regionen største arbeidsplass og arbeidsgiver gi psykisk utviklingshemmede og mennesker med psykiske lidelser muligheter for å bli inkludert i arbeidslivet.

I 2019 startet kommunen opp et samarbeidsprosjekt med NAV for å sikre at personer som bor i Ringerike kommune og har nedsatt funksjonsevne gis mulighet for arbeidstrening i kommunen. Arbeidet videreføres i 2021.

Målformuleringer og status

Område	Status		Mål		
	2019	2020	2021	2022	2023
Medarbeiderperspektiv					
Fraværsprosent	9,4 %	8,5 % *)	7,8 %	7,2 %	6,5 %

Resultater 10-faktor-undersøkelse (skala 1 – 5)

Indre motivasjon	4,3		4,3		4,3
Mestringstro	4,3		4,3		4,3
Selvstendighet/autonomi	4,2		4,2		4,2
Bruk av kompetanse	4,2		4,3		4,3
Mestringsorientert ledelse	3,9		4,0		4,1
Rolleklarhet	4,2		4,2		4,2
Relevant kompetanseutvikling	3,7		3,9		4,0
Fleksibilitetsvilje	4,5		4,5		4,5
Mestringsklima	3,9		4,0		4,1
Prososial motivasjon	4,7		4,7		4,7

*) basert på en prognose per 1. halvår 2020.

Digitalisering

Teknologiutvikling og digitalisering er viktige drivere for hvordan Ringerike kommune fremover skal organisere og levere tjenester. Kommunens digitaliseringsstrategi setter mål og viser retning for arbeidet. Det er behovene hos innbyggerne, næringslivet og frivilligheten som skal settes i sentrum for utviklingen.

Utfordringer og forventninger

Vi møter en rekke samfunnsutfordringer, slik som demografi, pandemi, klima og økonomi, som gjør at vi fremover må endre og fornye våre tjenester, prosesser og arbeidsmåter. Vi må jobbe smartere, og teknologi kan bidra til at vi får mer ut av hver krone. Samtidig har våre innbyggerne høye krav og klare forventninger til at Ringerike kommune, i likhet med andre offentlige og private aktører, skal tilby stadig mer tilgjengelige og effektive tjenester. For at kommunen skal fremstå som en attraktiv arbeidsplass forventes også gode digitale løsninger for de ansatte.

Tradisjonelt har den digitale satsningen vært silobasert, altså innenfor hver kommunale sektor. Dette har ført til lite deling av data og svak samhandling. Vi må derfor samarbeide på tvers for å skape sømløse tjenester som løser brukernes behov – uavhengig av hvem som leverer tjenesten. Sammenhengende tjenester er også et gjennomgående tema i digitaliseringsstrategien som KS og staten la frem i felleskap i 2019.

Organisering og styring

Utfordringene og forventningene setter krav til hvordan vi i kommunen styrer og organiserer arbeidet. I tråd med vår egen digitaliseringsstrategi har vi etablert en felles styringsmodell og en digitaliseringsgruppe med representanter fra alle sektorer. Gruppen ledes av digitaliseringssjefen og skal sørge for en helhetlig porteføljestyling og gi råd til rådmannen om digitaliseringstiltak og -anskaffelser. Rådmannen har i tillegg vedtatt at alle digitaliseringsprosjekter skal gjennomføres etter en enhetlig prosjektmodell hvor det tas utgangspunkt i de faktiske behov for nye løsninger. Sterkere styring og koordinering vil bidra økt gjennomføringskraft og til helhetlige og brukervennlige løsninger som samhandler på tvers av tjenesteområder.

Prioriterte områder

Vi skal tilby smartere og bedre velferds- og oppveksttjenester ved å bruke ny teknologi og smarte enheter. Helse- og omsorgstjenestene har nå et betydelig innslag av teknologiløsninger både i hjemmetjenesten og i institusjoner, og det må planlegges for et løft i løsninger for pasientjournal. Barnehager og skoler har tatt i bruk digitale verktøy i undervisningen og til samhandling med hjemmet. En egen temaplan for digital barnehage- og skolehverdag er utarbeidet og planen vil bli revidert i 2021.

Ringerike kommune skal bruke digital teknologi for å levere tjenestene på en smartere og mer effektiv måte. Vi har derfor oppgradert våre saks- og arkivløsninger og vil ta i bruk nye plattformuavhengige verktøy som gjør de ansatte bedre i stand til å dele data og samhandle på tvers.

Oppgraderte digitale verktøy vil også gi bedre innsyn i relevante dokumenter og saksbehandling, muligheter for nye selvbetjeningsløsninger på nett og en bedre dialog med innbyggerne. Vi skal oppfattes om en kommune som lytter til innbyggerne og er enkel å kommunisere med.

Teknologien endrer seg raskt og setter krav til kompetanse og modenhet, både til oss som utvikler og tilbyr tjenester, og til de som mottar tjenester. Det må derfor satses på kompetanseheving.

Personvern og informasjonssikkerhet

Personvern og informasjonssikkerhet er en forutsetning for digitalisering i kommunen. Våre innbyggere og medarbeidere skal ha tillit til at opplysninger om dem behandles på en betryggende måte. Det jobbes kontinuerlig med å sikre at løsninger og systemer tilfredsstiller krav til informasjonssikkerhet og lovverk, og at kommunen har et godt styringssystem for dette. Alle ansatte har i løpet av 2020 gjennomført opplæring innen personvern og informasjonssikkerhet.

Korona

I 2020 har kommunen vært preget av den verdensomspennende pandemien. Korona har ført til nye måter å løse tjenestetilbudene på, og det har vært nødvendig å sette inn forebyggende smitteverntiltak. Kostnadene knyttet til korona har ført til økte driftsutgifter for kommunen.

Regjeringen har tidligere varslet at de vil kompensere merutgifter og tapte inntekter kommunene har som følge av korona-utbruddet. Hittil i 2020 har Ringerike mottatt 32 millioner kroner i statlig støtte.

Årsprognosen 2020 for kostnader knyttet til korona viser 65,7 millioner kroner, altså en differanse på 33,7 millioner kroner. Dette er sendt til Fylkesmannen for Oslo og Viken som dokumentasjon for søknad om skjønnsmidler.

I økonomirapport for 2.kvartal 2020 (KS-sak 106/20) la administrasjonen fram prognose for koronautgifter. Prognosen viste også at kommunen har høyere utgifter enn det som hittil er kompensert fra regjeringen.

Det er flere effekter av korona som vil ha følge for budsjett 2021:

- Det er forventet lavere skatteinntekter i 2021 som følge av lavere lønnsvekst i 2020.
- Rentenivået er lavere, og gir kommunen lavere renteutgifter.
- Tjenesteområdene har høyere utgifter knyttet til ekstra bemanning og overtid, innkjøp av ekstra renholdsmidler og smittevernutstyr.
- Lavere lønnsutgifter som følge av lavere lønnsvekst. Innbetalt pensjonspremie vil også bli lavere som følge av lavere pensjonssatser.

I budsjett 2021 er det ikke innarbeidet utgifter/tapte inntekter som følge av korona, med unntak av Paviljongen Austjord som allerede er vedtatt (KS 77/20).

Følgende tiltak er stipulerte utgifter eller reduserte inntekter relatert til korona i 2021:

Handlingsprogram 2021-2024

Sektor	Tiltak	2021	2022	2023	2024
Utdanning og familie	Korona, smittevernkantor - koronatelefon, smittesporing og testing	2 400 000	0	0	0
Helse og omsorg	Korona, redusert antall langtidsplasser i institusjon, redusert brukerbetaling	1 200 000	0	0	0
Helse og omsorg	Korona, økte utgifter og redusert salg Ringerikskjøkken	750 000	0	0	0
Helse og omsorg	Drift på gul beredskap	10 000 000			
Teknisk, kultur og idrett	Korona, renhold oppbemanning sykehjem	6 400 000	0	0	0
Teknisk, kultur og idrett	Korona, økte lønnsutgifter og tapte inntekter vaktmester	1 025 000	0	0	0
	Minimum	21 775 000	0	0	0

Tiltakene er ikke innarbeidet i handlingsprogrammet og forutsettes dekket inn i en "koronapakke" fra regjeringen i 2021.

Utdanning og familie

Bemanning av smittevernkantorets koronatelefon, smittesporing og testing. Utgiften er beregnet fra kjente lønnsutgifter høsten 2020, hvor de månedlige lønnsutgiftene er ca kr 200 000. Hvis denne utgiften fortsetter i 2021, vil det koste 2,4 millioner kroner for et helt år.

Helse og omsorg

Reduksjon i antall langtidsplasser i institusjon. Som følge av pandemien ble pasientrom uten bad stengt. Det førte til stenging av sju rom og som følge av det, redusert brukerbetaling tilsvarende 1,2 millioner kroner.

Ringerikskjøkken har hatt mindre salg til andre etter at korona kom i mars. Det er mindre arrangement som etterspør produkter fra Ringerikskjøkken. Slik situasjonen ser ut, vil dette vare ut i 2021.

Det er vanskelig å vite akkurat hvilke merkostnader som er knyttet til koronasituasjonen. Sektor helse og omsorg vil følge situasjonen tett og ha fokus på dette i økonomirapporteringene i 2021, og der rapportere hva som tilkommer av utgifter som ikke er spesifisert i oversikten. Det er usikkert hvordan utviklingen av covid-19 blir framover og når driften kan normaliseres i sektoren. Så lenge kommunen er i gul beredskap vil det være restriksjoner på at ansatte ikke kan jobbe på tvers av team, og heller ikke jobbe ute i hjemmetjenesten samtidig som de jobber inne på institusjon. Dette gir integrerte tjenester en utfordring. Restriksjoner og mindre grupper i dagtilbudene fører til inntektstap og krever økt bemanning. I gul beredskap er det også restriksjoner i besøk i institusjon, og bruk av privat ikke betalt hjelp og frivillige bortfaller. I gul beredskap videreføres også økte kostnader til lege. Dels for å kunne prioritere kommuneoverlegens ansvarsområde. Enhetene har økte kostnader til håndsprit og overflatedesinfeksjon. Det er økt husleie som følge av økt volum til personalbaser ved Hvelven 87, Hallingby hjemmetjeneste og Hønefoss hjemmetjeneste. I 2020 har kommunen fått mye smittevernutstyr gjennom nasjonal innkjøpsordning. I 2021 avvikles denne ordningen og kommunen må stå for alt innkjøp. Hva kostnaden vil bli på det er usikkert, da det ikke finnes erfaringstall.

Teknisk, kultur og idrett

Sykehjem: Det er behov for 5,5 nye stillingshjemler for oppbemanning av sykehjem for å kunne håndtere økt renhold, samt at det ikke kan bruke samme ressurser på kryss av oppdragene. I tillegg er det behov for 2,5 stillingshjemler for helgerenhold sykehjem slik situasjonen er i dag.

Patrulje: Behov for å øke med 2,5 nye stillingshjemler. Nye lokaler som er kommet inn i avtalen. Det er ønske om å kunne være mer fleksibel for å kunne ta ned sykevikarbehovet på korte fravær. Plan er å tilby økt stilling til der det er ønsket av ansatte samt eventuelt nytilsatt.

Økte driftskostnader: Høyere frekvens på renhold bidrar til behov for styrking av budsjettposter for rekvisita, renholdsmidler og mindre utstyr øker med 0,5 millioner kroner.

Av smittevernhensyn kan ikke vaktmester være på flere bygg, og det er behov for å ha inn ekstra mannskap for å dekke opp. Det er også færre tilfeldige oppdrag innad i kommunen som gir tapte inntekter.

Befolkningsutvikling

Demografi

Befolkningsprognose for perioden 2021 til 2031

For å vurdere tjenestetilbudet til kommunen, analyserer vi befolkningsutviklingen fremover i tid. Befolkningsutviklingen vi viser til nedenfor bygger på en prognose med middels vekst over en 10-års periode.

Befolkningsprognoser gir et viktig vurderingsgrunnlag i de økonomiske beregningene for fremtiden.

Det er spesielt en aldersgruppe som vokser kraftig i årene fremover. Fra ca 2022 vil det være en sterk vekst i aldersgruppen 80-89 år. Dette har sin naturlige forklaring i at denne aldersgruppen ble født i etterkrigstiden - den såkalte "gledesvåren". Det er nedsatt en politisk samarbeidsgruppe som sammen med administrasjonen skal utarbeide en struktur- og behovsanalyse for helse og omsorg.

Blant annet er følgende prosjekter startet i helse og omsorg:

- Velferdsteknologi
- Tjenester i hjemmet
- Store byggeprosjekter som skal gi nye og mer moderne omsorgsplasser og bofellesskap.

For øvrig er det ikke store endringer i de andre aldersgruppene. De fleste aldersgruppene har en middels vekst. Det er kun aldersgruppen 6-15 år vi ser en negativ vekst i perioden fremover.

I 2020 har vi fått utarbeidet en befolkningsprognose med vekt på førskole- og elevtallsutvikling av Norconsult. Dette er en prognose vi har bestilt eksternt annet hvert år for å oppdatert innsikt i utviklingen fremover. Sektor Utdanning og familie har i sitt budsjettforslag redusert rammene for å tilpasse seg den demografiske utviklingen.

Den overordnede strategien til kommunen er å få økt befolkningsvekst ved at flere velger å flytte til Ringerike. For å være en attraktiv bokommune, er det viktig å ha gode og moderne tilbud til innbyggerne. Det er samtidig viktig å gjøre nødvendige demografiske justeringer i budsjettene, slik at

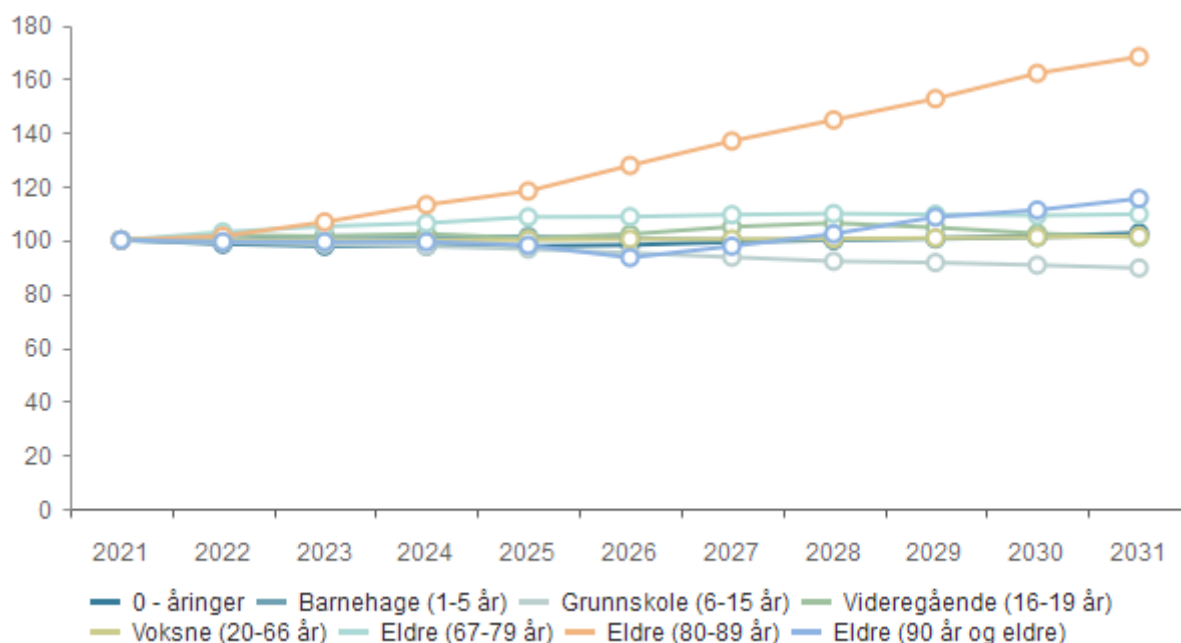
ressursene til kommunen kommer til nytte der behovene er. Det er derfor gjort demografiske budsjettjusteringer i barnehage og grunnskole som følge av et lavere utgiftsbehov i årene fremover.

Forutsetninger for prognoseutviklingen:

- Fruktbarhet og dødelighet - Som kjent er den statistiske fruktbarheten i Norge fallende, men vi har fremdeles en vekst i de yngste aldersgruppene i Ringerike. Samtidig er det en høyere forventet levealder i Norge - folkehelsen er bedre enn tidligere.
- Tilflytting - Det er en forventet tilflytting til kommunen, men prognosene tar ikke statistisk høyde for dette på grunn av usikkerhet. Det vi vet er at det bygges nye boligområder i kommunen, og det rigges for vekst både i det private og offentlige tilbudet.
- Fraflytting - Ved vekst i kommunen legges det til rette for flere arbeidsplasser i kommunen. Det er derfor ønskelig at flere velger å fortsette å bo og arbeide i Ringerike. Usikkerheten er knyttet til et attraktivt arbeidsmarked i nabokommuner som Bærum og Oslo, hvor det er relativt korte reiseavstander fra Ringerike.

Nedenfor viser vi til befolkningsutviklingen i alle aldersgrupper i form av grafer og tabeller.

Prognose vekst

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
0 - åringer	100,0 %	98,5 %	97,8 %	97,8 %	97,8 %	98,1 %	99,3 %	100,0 %	100,7 %	101,5 %	102,6 %
Barnehage (1-5 år)	100,0 %	100,1 %	101,5 %	101,4 %	101,3 %	100,5 %	100,1 %	100,0 %	100,4 %	101,0 %	101,8 %
Grunnskole (6-15 år)	100,0 %	99,1 %	98,4 %	97,6 %	96,6 %	95,2 %	93,6 %	92,1 %	91,6 %	90,7 %	89,6 %
Videregående (16-19 år)	100,0 %	101,9 %	101,4 %	102,3 %	100,7 %	102,2 %	104,9 %	106,3 %	104,7 %	102,5 %	101,0 %
Voksne (20-66 år)	100,0 %	99,9 %	99,8 %	99,9 %	100,1 %	100,4 %	100,3 %	100,5 %	100,8 %	101,1 %	101,4 %
Eldre (67-79 år)	100,0 %	103,0 %	105,1 %	106,3 %	108,6 %	108,7 %	109,4 %	109,8 %	109,5 %	109,2 %	109,6 %
Eldre (80-89 år)	100,0 %	101,4 %	106,7 %	113,1 %	118,2 %	127,7 %	136,9 %	144,7 %	152,6 %	162,0 %	168,2 %
Eldre (90 år og eldre)	100,0 %	99,3 %	99,3 %	99,3 %	98,0 %	93,4 %	97,7 %	102,3 %	108,5 %	111,1 %	115,4 %
Total	100,0 %	100,4 %	100,8 %	101,2 %	101,6 %	102,0 %	102,5 %	102,9 %	103,3 %	103,7 %	104,1 %

Prognose type : Middels nasjonal vekst

Prognose periode : 10

Økonomisk status ved utgangen av 2020

Regnskapsresultat for årene 2017, 2018 og 2019

Regnskapene for 2017, 2018 og 2019 viste et netto driftsresultat i overskudd etter finansposter på til sammen 158,3 millioner kroner. Etter overføring til investeringsregnskapet, avsetninger og bruk av avsetninger ble det et regnskapsmessig overskudd i de tre årene på 65,8 millioner kroner.

Etter avlagt regnskap for 2019, er disposisjonsfondet på 235,4 millioner kroner. Dette er med på å gjøre kommunens økonomi mer robust, og bedre i stand til å takle økonomiske svingninger.

Prognosen for 2020 per 2. kvartal viser et samlet merforbruk i størrelsesorden 38,1 millioner kroner. Det er ikke rom for den budsjetterte avsetning til disposisjonsfond i 2020 på 43,1 millioner kroner. Det er i 2020 budsjettert med bruk av disposisjonsfond til investeringer på 26,5 millioner kroner samt 25 millioner kroner til finansiering av drift.

Prognosene for netto driftsresultat for 2020 viser at vi har store utfordringer i driften som gir vesentlig høyere kostnader enn budsjettert. Faktorer som blant annet bidrar til dette er:

- Korona
- Forsinket driftsstart på nye Monserud rensesanlegg
- Ambulerende hjemmetjeneste
- Manglende brukerbetaling
- Økte vedtak BPA
- Redusert tilskudd flyktninger/asylsøkere
- Reduserte parkeringsinntekter

Noe av kostnadsøkningen oppveies av økt rammetilskudd, men per 2. kvartal har kommunen ikke fått full utgiftsdekning.

Utbytte fra Ringerikskraft ble 21,9 millioner kroner og utbytte fra Vardar ble 7 millioner kroner, til sammen 28,9 millioner kroner, begge høyere enn budsjettert. Prognosen for utbytte er på bakgrunn av dette økt med 4,65 millioner kroner. Prognosen for renteutgifter på investeringsgjelden var i 2. kvartal redusert med 17 millioner kroner.

Økonomiske utfordringer i perioden 2021-2024

Renter og avdrag

Kommunens høye investeringsprogram de siste årene, har ført til økt i lånegjeld. Økt lånegjeld fører til økning i rente- og avdragsutgifter som legger beslag på en stadig større andel av kommunens frie inntekter. Avdragene øker utover i perioden. Sammenlignes avdrag i 2020 mot 2024 er det en økning på 37,5 millioner kroner. Lånerenten er for tiden lav, og sammenlignes renteutgiften i 2020 mot 2024 ligger den omtrent på samme nivå selv om låneporteføljen øker. Nye Legevakta som ferdigstilles i løpet av høsten 2020 skal i sin helhet leies ut. Leieinntektene skal bl.a. dekke kapitalkostnader på bygget og vil oppveie for noe av kostnadsøkningen.

En renteoppgang på 1 prosentpoeng ville medført økte renteutgifter på 15 millioner kroner i 2021. I budsjettet for renteutgifter har vi forutsatt at simulert lån i 2021 til ikke-gebyrfinansierte investeringer

innås med fastrente. Fastrenten er budsjettert høyere enn dagens flytende p.t. rente, men lavere enn p.t. rente påpluss 1 prosentpoeng. Det betyr at en renteoppgang på 1 prosentpoeng ville medført høyere økte renteutgifter enn 15 millioner kroner dersom det ikke var forutsatt fastrente. Fastrenten, som er basert på swaprente, kan også endres frem til låneopptaket skal foretas.

I budsjettet for renteutgifter er det innarbeidet marginale økninger i rentenivået i årene 2022-2024. Økningene som er lagt inn er basert på anslag fra Norges Bank i Pengepolitisk rapport 3/20 og anslag fra rentemarkedet som er lagt til grunn i Kommunalbankens beregninger. Kommunen har lagt inn økninger på 0,25 prosentpoeng i 2022, 0,5 prosentpoeng i 2023 og 0,7 prosentpoeng i 2024. I forhold til kommunens budsjetterte renteutgifter, ville en renteoppgang på 1 prosentpoeng gitt økte renter på 14 millioner kroner i 2022, 10 millioner kroner i 2023 og 6 millioner kroner i 2024.

Dersom kommunen ikke allerede hadde innarbeidet et marginalt økt rentenivå, ville en renteøkning på 1 prosentpoeng ha medført økte renteutgifter på 20 millioner kroner i 2022, 22 millioner kroner i 2023 og 21 millioner kroner i 2024. Alle simulerte lån ligger med flytende rente i 2022-2024.

Mer frie inntekter til bruk i finansområdet fører til mindre til tjenestemåtene. For å tilpasse driften til kommunens totale budsjetttramme, er det nødvendig med omstilling, effektivisering og justert drift i alle tjenestemåter hvert år i handlingsprogramperioden. Det legges opp til en reduksjon på 44 millioner kroner i 2021, økende til 79 millioner kroner i 2024. Så store endringer i budsjetttrammene krever nøye planlagte og gode tiltak for å holde budsjett, samtidig som tjenestene skal holdes på et forsvarlig nivå.

Regler for føring av kommunens pensjonsutgifter har ført til et etterslep på kostnadsføring av pensjon i kommunens regnskap. Innbetalt premie blir ikke kostnadsført i sin helhet, men en beregnet pensjonskostnad føres i regnskapet. Differanse mellom innbetalt premie og beregnet pensjonskostnad, det såkalte premieavviket, fordeles over en utjevningsperiode som for tiden er syv år. Akkumulert premieavvik inklusive arbeidsgiveravgift per 01.01.2020 var på 185 millioner kroner.

Det akkumulerte premieavviket vil reduseres i 2020 fordi amortisert premieavvik er større enn årets produserte premieavvik. For tiden usikkerhet rundt hvordan akkumulert premieavvik skal håndteres fremover, men i henhold til dagens regelverk har kommunen en pensjonsforpliktelse på 174,1 millioner kroner som skal kostnadsføres over syv år.

Også regjeringen melder at det økonomiske handlingsrommet blir mindre i årene som kommer. Det er også usikkerhet om den videre utviklingen i koronaepidemien.

Med de positive resultatene som er oppnådd gjennom de senere årene, står kommunen nå langt bedre rustet til å møte mer krevende økonomiske tider. Ved å holde fast ved en strategi for å styrke kommunens økonomi, slik den er lagt i de siste års handlingsprogram, er det mulig å komme ut av en uforutsett hendelse som pandemien, uten å redusere driften i for stor grad..

Redusert integreringstilskudd

I budsjettforslaget er det innarbeidet en reduksjon i reduserte inntekter knyttet til bosetting av flyktninger. Kommunen mottar et årlig integreringstilskudd i fem år, som skal dekke de gjennomsnittlige kostnadene kommunen har.

Tabellen nedenfor viser hvor mye kommunen har mottatt i tilskudd fra 2015, og hvor mye vi forventer i tilskudd i de neste fire årene. Den største andelen bosettinger ble gjort i 2016, og det betyr at 2020 er det siste året kommunen mottar tilskudd for disse personene. Dette gjenspeiler også nedgangen i tilskudd i 2021 - 2024.

Handlingsprogram 2021-2024

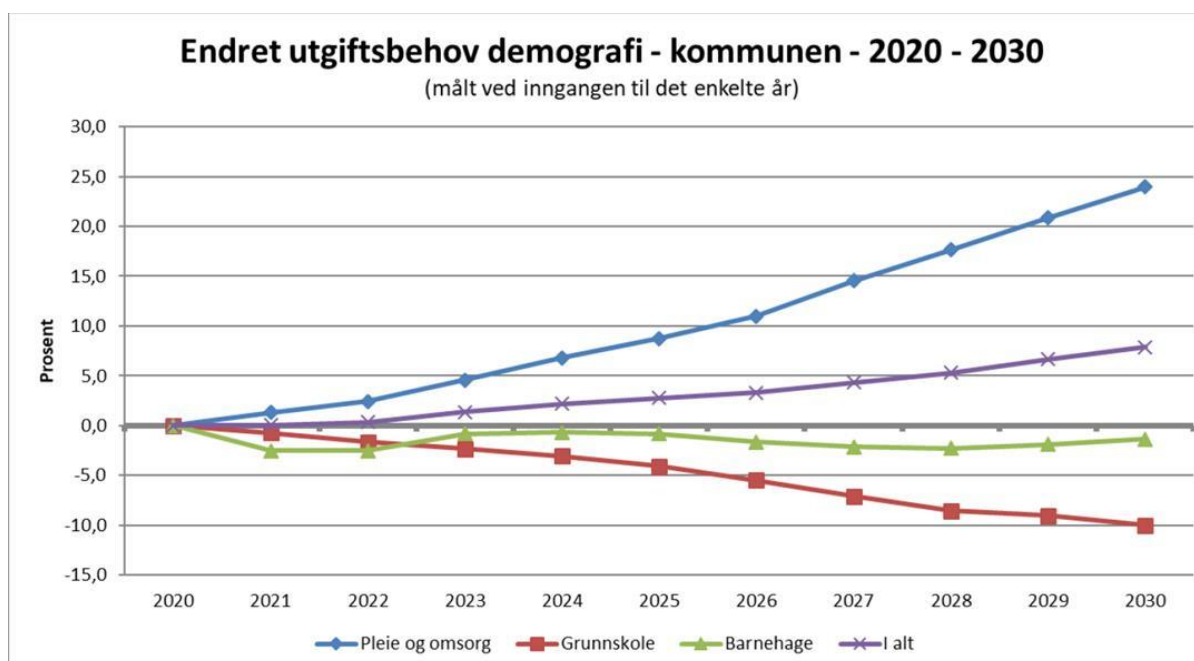
Flyktningetilskudd	Regnskap 2015	Regnskap 2016	Regnskap 2017	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Regnskap 2019	Budsjett 2020	Prognose 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
Antall bosettinger *	65	114 (19)	76 (5)	37 (2)		30		16	10	10	10	10
Tilskudd (i tusen kr)	39 800	69 875	93 370	88 880	78 600	66 350	53 208	49 900	27 100	14 000	10 225	8 700

* Det vises til antallet bosettinger i kommunen i årene som har vært, og antallet bosettinger vi budsjetterer i årene 2021-2014. I parentes er antallet enslige mindreårige flyktninger.

Demografi

Den demografiske utviklingen viser at vi i årene fremover vil få en sterk vekst i befolkning over 80 år. Det er derfor viktig å gjøre demografiske justeringer i budsjettene, slik at ressursene til kommunen kommer til nytte der behovene er størst. I sektor Utdanning og familie er det derfor foreslått demografiske budsjettjusteringer som følge av et lavere utgiftsbehov i årene fremover.

Grafen nedenfor viser det endrede utgiftsbehovet kommunen har i årene 2020-2030. Veksten i pleie og omsorg er knyttet til de eldre. Samtidig ser vi at utgiftsbehovet i grunnskole vil være lavere i årene fremover enn dagens behov.

KOSTRA-analyse

KOSTRA-tallene for 2019 er innarbeidet i sektoromtalen. Det vises til utviklingen for Ringerike kommune, sammenligning med andre kommuner som ligner oss og gjennomsnittet i KOSTRA-gruppe 13. Disse sammenligningene gir god informasjon om hvordan vi prioriterer og drifter Ringerike kommune.

Forutsetninger for handlingsprogrammet 2021-2024

Det økonomiske opplegget for kommunesektoren i 2021

For å sette kommunene i stand til å levere gode tjenester både under og etter koronakrisa, foreslår regjeringen at kommunesektoren får en vekst i frie inntekter på 2 milliarder kroner i 2021. Av veksten på 2,0 milliarder kroner foreslår regjeringa at 1,6 milliarder går til kommunene, og 0,4 milliarder går til fylkeskommunene. Veksten er i samsvar med det som ble varslet i kommuneproposisjonen.

Skatteøren 2021

Skatt på alminnelig inntekt fra personlige skatteyttere deles mellom staten, kommunene og fylkeskommunene. Fordelingen bestemmes ved at det fastsettes maksimalsatser på skatteøren for kommuner og fylkeskommuner. Den kommunale skatteøren for 2021 er i Statsbudsjettet foreslått på 12,15 %. Dette er en økning på 1,05 % fra 2020.

Vekst i frie inntekter

Regjeringen sitt forslag til statsbudsjett skal bidra til å inkludere flere, slik at alle skal få til å delta i arbeids- og samfunnsliv. Derfor er 100 millioner kroner av veksten i de frie inntektene til kommunene er ment å dekke satsing på barn og unges psykiske helse.

Koronakrisen har store konsekvenser for norsk økonomi og rammer alle næringer og sektorer over hele landet, inkludert kommunesektoren. Regjeringa er tydelig på at de skal stille opp for kommunene, og foreslår blant annet at kommunesektoren får et særskilt tillegg på 1,9 milliarder kroner som kompensasjon for skattesvikt som følge av koronakrisen i 2020.

Ringerike kommune vil ha en vekst på 1,3 % i frie inntekter fra budsjett 2020 til budsjett 2021, noe som tilsvarer 23 millioner kroner.

Utvikling i skatteinntekter

I budsjettet for 2021 er det budsjettert med en skatteinngang på 892 millioner kroner. For 2021 har rådmannen brukt KS sin modell for beregning av skatt og rammetilskudd som ble utarbeidet etter at Statsbudsjettet ble lagt fram i oktober 2020. Rådmannen har ikke økt skatteanslaget for 2021 utover det KS-modellen tilsier. Det samme gjelder rammetilskudd.

Skatteinngangen for 2020 danner utgangspunktet for beregningen av forventet skatteinngang i 2021. Ved utarbeidelse av 2. kvartals rapport er det forutsatt en skatteinngang på 853 millioner kroner men her er det store usikkerheter knyttet til denne, i hovedsak på bakgrunn av korona.

For årene i handlingsprogrammet er det sammen med rammetilskuddet innarbeidet netto inntektsutjevning på 83 millioner kroner årlig.

Nøkkeltall for Handlingsprogramperioden 2021-2024

Rådmannens forslag til budsjett for 2021-2024 tar utgangspunkt i vedtak i formannskapet strategiseminar i juni 2019 om driftsresultat i 2022 på 50 millioner kroner. I handlingsprogrammet er det innarbeidet avsetning til disposisjonsfond slik:

- 2021 45 millioner kroner
- 2022 50 millioner kroner
- 2023 50 millioner kroner
- 2024 50 millioner kroner

Omstilling, effektivisering og demografitilpasninger

Tabellen under viser endringer som er innarbeidet i HP 2021-2024 samt hvordan omstilling, effektivisering og demografitilpasninger er fordelt mellom de ulike sektorene.

Sektor	2021	2022	2023	2024
Folkevalgte og revisjon	-300 000	-300 000	-300 000	-300 000
Administrasjon og fellestjenester	-2 500 000	-2 500 000	-2 500 000	-2 500 000
Strategi og utvikling	-1 000 000	-1 000 000	-1 000 000	-1 000 000
Utdanning og familie	-17 000 000	-17 000 000	-17 000 000	-17 000 000
Helse og omsorg	-16 521 000	-16 521 000	-16 521 000	-16 521 000
Teknisk, kultur og idrett	-5 000 000	-5 500 000	-5 500 000	-5 500 000
Avsetninger, overføringer	-500 000	-10 784 000	-29 200 000	-35 064 000
	-42 821 000	-53 605 000	-72 021 000	-77 885 000

Som det fremgår av tabellen legges det opp til ytterligere reduksjon av driftsbudsjettet på 42,8 millioner kroner i 2021, økende til opp mot 77,9 millioner kroner i 2024. I 2021 utgjør omstillings, demografi- og effektiviseringstiltakene drøyt 2 % av brutto driftsutgifter i sektorene.

Tilpasning av bemanning vil gjennomføres så langt det er mulig gjennom naturlig avgang, men det kan være at det vil være behov for ytterligere nedtak. I så fall vil prosessene gjennomføres i tråd med kommunens nedbemanningshåndbok. Eventuell nedbemanning vil skje i samarbeid med og etter drøftinger med de ansattes organisasjoner.

Ansvaret for dette arbeidet vil bli koordinert og støttet fra HR-avdelingen.

Budsjettvedtak

§5-4 Bevilgningsoversikter - drift (1A)

Beløp i 1000

	Regnskap 2019	Oppr. budsjett 2020	Rev. budsjett 2020	Øk.plan 2021	Øk.plan 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024
Rammetilskudd	-814 183	-843 794	-875 209	-832 446	-832 292	-832 188	-832 083
Innteks- og formuesskatt	-840 146	-857 800	-853 503	-892 066	-892 066	-892 066	-892 066
Eiendomsskatt	-56 744	-57 000	-57 000	-57 000	-57 000	-57 000	-57 000
Andre generelle driftsinntekter	-20 269	-20 466	-20 466	-20 126	-19 861	-19 861	-19 861
Sum generelle driftsinntekter	-1 731 342	-1 779 060	-1 806 178	-1 801 638	-1 801 219	-1 801 115	-1 801 010
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	1 571 339	1 599 728	1 691 911	1 622 858	1 601 532	1 587 761	1 581 302
Avskrivninger	113 856	123 000	123 000	123 000	123 000	123 000	123 000
Sum netto driftsutgifter	1 685 194	1 722 728	1 814 911	1 745 858	1 724 532	1 710 761	1 704 302
Brutto driftsresultat	-46 147	-56 332	8 733	-55 780	-76 687	-90 354	-96 708
Renteinntekter	-23 613	-12 180	-15 380	-15 380	-15 380	-15 380	-15 380
Utbytter	-27 657	-24 250	-28 900	-24 250	-24 250	-24 250	-24 250
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	-18 517	-7 000	-7 000	-7 000	-7 000	-7 000	-7 000
Renteutgifter	61 439	69 703	55 903	50 303	55 603	63 203	69 003
Avdrag på lån	106 161	126 400	126 400	143 400	152 400	161 200	163 700
Netto finansutgifter	97 813	152 673	131 023	147 073	161 373	177 773	186 073
Motpost avskrivninger	-113 856	-123 000	-123 000	-123 000	-123 000	-123 000	-123 000
Netto driftsresultat	-62 190	-26 659	16 756	-31 707	-38 314	-35 581	-33 635
Overføring til investering	888	0	0	0	0	0	0
Netto avsetninger til eller bruk av bundne driftsfond	14 720	-6 612	8 200	-6 293	-11 686	-14 419	-16 365
Netto avsetninger til eller bruk av disposisjonsfond	32 664	33 271	-24 956	38 000	50 000	50 000	50 000
Dekning av tidligere års merforbruk i driftsregnskapet	0	0	0	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	48 272	26 659	-16 756	31 707	38 314	35 581	33 635
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	-13 918	0	0	0	0	0	0

Kommentarer til budsjettskjema 1A - driftsbudsjettet

Budsjettskjema 1A viser hvordan vi kommer fra frie disponible inntekter via finansinntekter/-utgifter og avsetninger/bruk av avsetninger til hvor mye som er disponibelt til fordeling til sektorene.

Linjen *Korrigert sum bevilgninger drift, netto* viser sammenhengen mellom 1A og 1B. 1A viser hvor mye budsjettmidler som er fordelt til enhetene og 1B viser den enkelte sektors andel av budsjettmidlene.

Skatteinntektene er beregnet med basis i KS-modellen for skatt og rammetilskudd, og baserer seg på Statsbudsjettet som ble lagt fram i oktober 2020. Rådmannen har ikke økt skatteinntektene utover anslaget fra KS-modellen.

Skatteinngangen er en av områdene hvor det er risiko i budsjettet. Ringerike kommunes skatteinngang avhenger av kommunens egne skatteyttere og at disse opprettholder eller får en økt skattbar inntekt. I tillegg er det risiko forbundet med at vi ikke kjenner skatteinngangen for landet forøvrig, siden vi kompenseres med inntektsutjevning opp til ca 95 % av landsgjennomsnittet fra vårt egen skatteinngang på ifølge KS sin beregning på 86,6 % av landsgjennomsnittet. Inntektsutjevning er beregnet til 83 millioner kroner og er tatt inn i handlingsprogrammet.

Skatt på eiendom er uendret. Sats ble i statsbudsjettet redusert fra 5 promille til 4 promille men dette hadde ingen økonomisk innvirkning for dette handlingsprogrammet da kommunes sats pt er 3 promille.

Finansinntekter/utgifter viser økte renteinntekter og utbytte. Utbyttet fra Ringerikskraft AS er i handlingsprogrammet budsjettert med 18 millioner kroner årlig som er på samme nivå som budsjett 2020. Fra 1.1.2020 vil Ringerike kommune eie 11 % i Vardar AS, og styret i Vardar har antydnet at det også i 2021 vil bli utdelt utbytte. Ringerike kommunes andel forutsettes å være på samme budsjetterte nivå som i 2020, 6 millioner kroner.

Det er ingen endring i avkastningen til Fossefondet. Rådmannen vurderer at det er store svingninger i de internasjonale finansmarkedene, og dermed også stor usikkerhet i forhold til hva avkastningen på Fossefondet vil bli. Fossefondet hadde per 30.09.2020 markedsverdi på 161,3 millioner kroner.

Rente- og avdragsutgifter er beregnet ut fra finansieringsbehovet - vi lånefinansierer i handlingsprogramperioden våre investeringer 100%, men vil få tilskudd fra Husbanken, samt salgsinntekter fra beboere som vil redusere lånene til flere av de store prosjektene. Videre vil husleie være med på å betale en andel av finansieringskostnadene til omsorgsboliger og legevakt når disse er ferdige.

Renter og avdrag er beregnet i Kommunalbankens låneportal, og basert på hvordan Kommunalbanken mener at rentemarkedet vil utvikle seg de neste årene. Kommunen har lagt inn økninger på 0,25 prosentpoeng i 2022, 0,5 prosentpoeng i 2023 og 0,7 prosentpoeng i 2024.

All gjeld som er tatt opp for å finansiere gebyrfinansierte investeringer har flytende rente. Renteøkning på disse lånene vil finansieres gjennom endring av gebyrene i henhold til selvkost. Totalt er renterisikoen for Ringerike kommune lav, det er ved opptak av nye lån at økt rentenivå vil merkes best.

Avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner

Beløp i 1000

	Regnskap 2019	Opprinnelig budsjett 2020	Revidert budsjett 2020	Økonomiplan			
				2021	2022	2023	2024
Til ubundne avsetninger	47 512	43 186	0	45 000	50 000	50 000	50 000
Bruk av ubundne avsetninger	0	-9 915	-24 956	-7 000	0	0	0
Bruk av bundne avsetninger	0	-500	-500	0	0	0	0
Netto avsetninger	47 512	32 771	-25 456	38 000	50 000	50 000	50 000
Netto avsetninger i tjenesteområdene	0	-6 112	8 700	-6 293	-11 686	-14 419	-16 365
Totale avsetninger	48 401	26 659	-16 756	31 707	38 314	35 581	33 635

Avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner nærmere forklaring

I handlingsprogrammet er det innarbeidet avsetning til disposisjonsfond slik:

- 2021 45 millioner kroner
- 2022 50 millioner kroner
- 2023 50 millioner kroner
- 2024 50 millioner kroner

Det er budsjettetert med bruk av disposisjonsfond i drift med 7 millioner kroner som er forskyvning av vedtattbevilgning til rundkjøring ved USN.

Netto avsetning i tjenesteområdene gjelder bundne driftsfond får vi ved å trekk i fra bruk av bundne driftsfond fra avsetning til bundne driftsfond. I all vesentlighet gjelder denne posten kommunens selvkostfond men for eksempel krisesenteret og legevakten har også bundne driftsfond.

Netto avsetninger bundne driftsfond i tjenesteområdene:

- 2021: -6,293 millioner kroner hvorav -5,872 gjelder selvkost
- 2022: -11,686 millioner kroner hvorav -11,265 gjelder selvkost
- 2023: -14,419 millioner kroner hvorav -13,998 gjelder selvkost
- 2024: -16,365 millioner kroner hvorav -15,944 gjelder selvkost

§5-4 Sum bevilgninger drift, netto (1B)

Beløp i 1000

	Regnskap 2019	Oppr. budsjett 2020	Rev. budsjett 2020	Øk.plan 2021	Øk.plan 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024
Folkevalgte og revisjon	11 274	10 823	11 025	11 075	11 325	11 075	11 075
Administrasjon og fellestjenester	117 143	100 000	101 121	98 090	95 920	98 040	95 920
Strategi og utvikling	32 438	42 868	43 511	40 926	33 316	33 316	33 066
Utdanning og familie	686 107	645 735	659 110	631 573	628 033	627 033	627 033
Helse og omsorg	711 818	648 405	716 051	701 118	691 118	691 118	691 118
Teknisk, kultur og idrett	177 481	172 632	175 386	163 635	166 468	166 468	166 468
Selvkost	-55 251	-74 442	-42 147	-62 298	-67 691	-70 424	-72 370
Avsetninger, overføringer	18 375	170 118	159 078	154 970	153 881	139 240	135 151
Skatt og rammetilskudd	0	0	0	0	0	0	0
Finans	87	0	0	0	0	0	0
Sum bevilgninger drift, netto	1 699 473	1 716 139	1 823 134	1 739 088	1 712 369	1 695 865	1 687 460
Herav:							
Avskrivninger	113 856	123 000	123 000	123 000	123 000	123 000	123 000
Netto renteutgifter og -inntekter	-442	-477	-477	-477	-477	-477	-477
Avdrag på lån	0	0	0	0	0	0	0
Netto avsetninger til eller bruk av bundne driftsfond	14 720	-6 112	8 700	-6 293	-11 686	-14 419	-16 365
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	1 571 339	1 599 728	1 691 911	1 622 858	1 601 532	1 587 761	1 581 302

Kommentarer til budsjettskjema 1B - driftsbudsjett

Budsjettskjema 1B viser hvilken netto budsjetttramme den enkelte sektor har fått bevilget i handlingsprogramperioden. Tabellen viser også regnskap 2019, opprinnelig budsjett og revidert budsjett for 2020.

Linjen *Korrigert sum bevilgninger drift, netto* viser sammenhengen mellom 1A og 1B. 1A viser hvor mye budsjettmidler som er fordelt til enhetene og 1B viser den enkelte sektors andel av budsjettmidlene.

Det er i hovedsak følgende elementer som utgjør forskjellene mellom revidert budsjett 2020 og budsjett 2021 samt HP 2021-2024:

- Nye tiltak
- Politiske vedtak
- Innsparingstiltak
- Tiltak omstilling og effektivisering på ca 2 % for kommunen samlet i 2021
- Konsekvenser av statsbudsjettet
- I Avsetninger ligger også midler til lønnsoppgjøret for 2021. Dette er ikke fordelt på sektorene og er på totalt 22 millioner kroner
- Pensjonskostnader som ikke er fordelt sektorene ligger på Avsetninger og vil bli fordelt i budsjetttrammene i 2021

Sektorene fikk ny organiseringen fra 1. oktober 2019. Det har vært organisatoriske endringer innen enkelte sektorer men sektorene som sådan er ikke endret etter 1. oktober 2019.

Handlingsprogram 2021-2024

Ved sammenligning av revidert budsjett 2020 og budsjett 2021 så kan de anses som likeverdige da det ikke har blitt gjort budsjettjusteringer for inneværende års lønnsoppgjør og reguleringspremie. I budsjett 2021 ligger disse kostnadene i Avsetninger og overføringer.

§5-6 Økonomisk oversikt etter art - drift (3)

Beløp i 1000

	Regnskap 2019	Oppr. budsjett 2020	Rev. budsjett 2020	Øk.plan 2021	Øk.plan 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024
Rammetilskudd	-814 183	-844 350	-875 209	-832 446	-832 292	-832 188	-832 083
Inntekts- og formuesskatt	-840 146	-857 800	-853 503	-892 066	-892 066	-892 066	-892 066
Eiendomsskatt	-56 744	-57 000	-57 000	-57 000	-57 000	-57 000	-57 000
Andre skatteinntekter	-400	0	0	0	0	0	0
Andre overføringer og tilskudd fra staten	-155 124	-95 545	-95 822	-71 413	-57 051	-53 276	-51 751
Overføringer og tilskudd fra andre	-275 169	-250 858	-261 708	-246 263	-245 263	-245 263	-245 263
Brukerbetalinger	-68 050	-76 447	-67 380	-75 277	-75 277	-75 277	-75 277
Salgs- og leieinntekter	-230 416	-231 942	-222 001	-229 094	-229 894	-229 894	-229 894
Sum driftsinntekter	-2 440 232	-2 413 942	-2 432 623	-2 403 559	-2 388 843	-2 384 964	-2 383 334
Lønnsutgifter	1 218 938	1 057 250	1 170 902	1 086 232	1 063 771	1 044 925	1 038 224
Sosiale utgifter	331 267	398 296	364 556	387 132	383 030	383 030	383 280
Kjøp av varer og tjenester	566 698	614 860	621 093	602 701	593 641	594 941	593 408
Overføringer og tilskudd til andre	163 326	164 204	161 806	148 715	148 715	148 715	148 715
Avskrivninger	113 856	123 000	123 000	123 000	123 000	123 000	123 000
Sum driftsutgifter	2 394 085	2 357 610	2 441 356	2 347 779	2 312 156	2 294 610	2 286 626
Brutto driftsresultat	-46 147	-56 332	8 733	-55 780	-76 687	-90 354	-96 708
Renteinntekter	-23 613	-12 180	-15 380	-15 380	-15 380	-15 380	-15 380
Utbytter	-27 657	-24 250	-28 900	-24 250	-24 250	-24 250	-24 250
Gvinster og tap på finansielle omløpsmidler	-18 517	-7 000	-7 000	-7 000	-7 000	-7 000	-7 000
Renteutgifter	61 439	69 703	55 903	50 303	55 603	63 203	69 003
Avdrag på lån	106 161	126 400	126 400	143 400	152 400	161 200	163 700
Netto finansutgifter	97 813	152 673	131 023	147 073	161 373	177 773	186 073
Motpost avskrivninger	-113 856	-123 000	-123 000	-123 000	-123 000	-123 000	-123 000
Netto driftsresultat	-62 190	-26 659	16 756	-31 707	-38 314	-35 581	-33 635
Disponering eller dekning av netto driftsresultat							
Overføring til investering	888	0	0	0	0	0	0
Netto avsetninger til eller bruk av bundne driftsfond	14 720	-6 612	8 200	-6 293	-11 686	-14 419	-16 365
Netto avsetninger til eller bruk av disposisjonsfond	32 664	33 271	-24 956	38 000	50 000	50 000	50 000
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	48 272	26 659	-16 756	31 707	38 314	35 581	33 635
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	-13 918	0	0	0	0	0	0

Overordnede kommentarer B3

Økonomisk oversikt - drift viser inntekter og kostnader på hovedartsnivå. I dette budsjettskjemaet finner vi blant annet oversikt over utvikling i

- lønnsutgifter
- sosiale utgifter
- kjøp av varer og tjenester
- overføringer og tilskudd til andre

som for eksempel budsjettskjema 1A og 1B ikke spesifiserer.

Postene i dette budsjettskjemaet er alle omtalt i andre deler av HP.

§5-5 Bevilgningsoversikter - investering (2A)

Beløp i 1000

	Regnskap 2019	Oppr. budsjett 2020	Rev. budsjett 2020	Øk.plan 2021	Øk.plan 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024
Investeringer i varige driftsmidler	564 884	795 780	807 085	466 800	382 300	81 700	63 300
Tilskudd til andres investeringer	6 523	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	6 262	26 500	26 500	6 400	6 600	6 900	7 200
Utlån av egne midler	103 369	100 000	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	30 916	12 000	0	0	0	0	0
Sum investeringsutgifter	711 954	939 280	838 585	478 200	393 900	93 600	75 500
Kompensasjon for merverdiavgift	-74 506	-132 666	-132 848	-75 692	-52 016	-5 432	-4 352
Tilskudd fra andre	-1 316	-10 400	0	-138 400	-15 400	0	0
Salg av varige driftsmidler	-1 972	-19 400	-5 000	-19 400	-5 000	-5 000	0
Salg av finansielle anleggsmidler	0	0	0	0	0	0	0
Utdeling fra selskaper	0	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-35 673	-9 500	0	-600	-600	-600	-600
Bruk av lån	-595 495	-738 314	-674 237	-237 708	-314 284	-75 668	-63 348
Sum investeringsinntekter	-708 962	-910 280	-812 085	-471 800	-387 300	-86 700	-68 300
Videreutlån	0	0	100 000	100 000	35 000	35 000	35 000
Bruk av lån til videreutlån	0	0	-100 000	-100 000	-35 000	-35 000	-35 000
Avdrag på lån til videreutlån	0	0	12 000	16 200	18 400	18 500	18 700
Mottatte avdrag på videreutlån	0	0	-9 500	-10 200	-10 800	-11 500	-11 800
Netto utgifter videreutlån	0	0	2 500	6 000	7 600	7 000	6 900
Overføring fra drift	-888	0	0	0	0	0	0
Netto avsetninger til eller bruk av bundne investeringsfond	4 158	-2 500	-2 500	-6 000	-7 600	-7 000	-6 900
Netto avsetninger til eller bruk av ubundet investeringsfond	-6 262	-26 500	-26 500	-6 400	-6 600	-6 900	-7 200
Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	0	0	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	-2 992	-29 000	-29 000	-12 400	-14 200	-13 900	-14 100
Fremført til inndekning i senere år (udekket)	0	0	0	0	0	0	0

Kommentarer til Budsjettskjema 2A - investeringer

Bevilgningsoversikt 2A viser en oppstilling av investeringsutgiftene og finansieringen av disse.

Investeringer i varige driftsmidler er den største enkeltposten i oversikten. Varige driftsmidler er fast eiendom, bygninger, tekniske og fysiske anlegg, inventar, større utstyr, transportmidler, maskiner mv., klassifisert som anleggsmiddel etter KRS nr. 1.

Tilskudd til andres investeringer er investeringstilskudd til Ringerike kirkelige fellesråd.

Investeringer i aksjer og andeler gjelder kommunens egenkapitalinnskudd i KLP og er basert på prognoser fra KLP.

Investeringssinntektene viser hvordan investeringsutgiftene finansieres. Varige driftsmidler finansieres ved bruk av lån, kompensasjon for merverdiavgift, tilskudd fra andre og salgsinntekter.

Tilskudd fra andre er tilskudd fra Husbanken til Heradsbygda omsorgssenter med 97,5 millioner kroner, tilskudd til Hov øst omsorgsboliger med 30,5 millioner kroner og tilskudd til Hov vest omsorgsboliger med 10,4 millioner kroner i 2021.

Tilskuddet fra Husbanken på 15,4 millioner kroner i 2022 gjelder tilpasninger og kjøp av bygningsmasse fra Menova.

Salg av varige driftsmidler i 2021 består av salg av boenhetene i Hov vest omsorgsboliger på 14,4 millioner kroner og salg av fast eiendom på 5 millioner kroner. Salg av eiendommer er budsjettet med ytterligere 5 millioner kroner i 2022 og 2023. Dette salget utgjør kommunens egenfinansiering av investeringer.

Mottatte avdrag på utlån av egne midler er årlige avdragsinntekter på utlånet på 18 millioner kroner til Ringerike kirkelige fellesråd i forbindelse med gjenoppbygging av Hønefoss kirke.

Bruk av lån er lavere i 2021 enn i 2022 selv om investeringsutgiftene er høyest i 2021. Det er fordi det er forventet betydelige tilskudd fra Husbanken i 2021.

Videreutlån gjelder videreformidling av startlån. Budsjett 2021 er endret med 65 millioner kroner til 100 millioner kroner i forhold til fjorårets handlingsprogram.

Ordinære avdrag på startlån følger betalingsplaner hos Husbanken på løpende lån og antatte avdrag på nye låneopptak. Budsjettet for mottatte avdrag fra startlånmottakere er mer usikkert. Oversikten viser lavere mottatte ordinære avdrag enn avdrag til Husbanken. Dette gapet finansieres ved bruk av bundet startlånsfond.

Egenkapitalinnskudd KLP finansieres ved bruk av ubundet investeringsfond.

§5-5 Bevilgningsoversikter - investering (2B)

Handlingsprogram 2021-2024

Beløp i 1000

	Regnskap 2019	Oppr. budsjett 2020	Rev. budsjett 2020	Øk.plan 2021	Øk.plan 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024
Folkevalgte og revisjon							
Oppgradering formannskaps- og kommunestyresal	0	2 500	2 500	3 000	0	0	0
Sum Folkevalgte og revisjon	0	2 500	2 500	3 000	0	0	0
Administrasjon og fellestjenester							
IT felles infrastruktur	0	3 700	4 187	4 800	3 900	4 400	0
Sum Administrasjon og fellestjenester	0	3 700	4 187	4 800	3 900	4 400	0
Strategi og utvikling							
Sykkelbysatsing	184	1 000	3 163	1 000	1 000	1 000	1 000
Byutvikling	0	15 000	15 000	25 000	60 000	0	0
Sum Strategi og utvikling	184	16 000	18 163	26 000	61 000	1 000	1 000
Utdanning og familie							
IKT - Skole	7 570	2 000	1 623	1 500	1 500	1 500	1 500
IKT - barnehage	66	500	1 034	0	300	300	300
Hov ungdomsskole	2 394	50 000	40 595	136 000	171 000	0	0
Nes skole ny barneskolefløy	993	16 650	13 994	16 000	0	0	0
Lekeplassutstyr barnehager	0	2 000	2 000	800	800	0	0
Sum Utdanning og familie	11 022	71 150	59 246	154 300	173 600	1 800	1 800
Helse og omsorg							
Hjelpemiddellageret / velferdsteknologi	0	2 500	2 227	1 300	1 300	1 000	0
Medisinsk utstyr	3 048	3 250	3 250	1 000	0	0	0
Heradsbygda omsorgssenter	91 637	228 700	200 562	117 000	0	0	0
Hov vest omsorgsboliger	1 242	27 700	28 440	0	0	0	0
Hov øst omsorgsboliger	9 926	81 500	87 293	27 900	0	0	0
Kjøp seksjon Menova	0	0	0	0	28 000	0	0
Sum Helse og omsorg	105 853	343 650	321 772	147 200	29 300	1 000	0
Teknisk, kultur og idrett							
Energi, inneklimateknikk, overvåkning, sikring	3 688	2 000	2 454	4 000	2 000	0	0
BRR - Biler og redningsverktøy	1 229	0	2 507	5 250	0	0	0
Maskinpark	2 472	1 000	1 000	2 000	2 000	2 000	2 000
Ny hovedbrannstasjon	0	0	0	2 000	0	0	0
Riddergården fase 1	0	0	341	8 000	0	0	0
FDV-system	0	2 000	0	2 000	0	0	0
Kommunale veier	15 586	15 000	15 173	15 000	15 000	15 000	15 000
Kommunale veilys	0	1 000	1 000	0	1 000	0	0
Trafikksikkerhetstiltak	0	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
Etablering av ladepunkter elbil	0	3 000	3 000	3 000	0	0	0
Kunstgress AKA Arena	0	0	0	5 000	0	0	0
Lyssetting Søndre park	0	0	0	2 400	0	0	0
Riddergården fase 2	0	0	0	0	3 000	0	0
Bobilparkering	0	0	0	400	0	0	0
Digitaliseringsverktøy TKI	0	0	0	850	0	0	0
Ombygging kulturskolen 4. etg	0	0	0	500	0	0	0
Sum Teknisk, kultur og idrett	22 976	26 000	27 475	52 400	25 000	19 000	19 000

Handlingsprogram 2021-2024

Selvkost

IT sikkerhet på styringssystemer VAR	0	2 000	2 000	2 000	0	0	0
Eggemoen VA og høydebasseng	0	0	2 000	9 500	0	0	0
Styresystem Nes RA og Monserud RA	127	14 500	3 873	12 000	14 000	0	0
Sundgata - refusjonsavtale	0	0	0	4 000	0	0	0
Utskifting vannledninger	0	0	0	12 000	12 000	12 000	12 000
Utskifting avløpsledninger	0	0	0	12 000	12 000	12 000	12 000
Digitale vannmålere	257	6 000	3 243	4 000	5 000	3 000	0
Tyrstrand vannverk	0	0	500	300	0	0	0
VA-anlegg Parkgata - Storjordet etappe 2	0	0	0	7 500	7 500	0	0
Reservevannkilde Sokna vannverk	0	0	0	1 000	1 000	1 500	2 500
Overføringsledning Hen - Hallingby	0	0	0	9 800	23 000	18 000	15 000
Sikring/overføringsledning Ringerike vannverk	0	0	0	5 000	15 000	8 000	0
Sum Selvkost	384	22 500	11 616	79 100	89 500	54 500	41 500

Org. oppsett mangler

Oppgradering skolebygg	3 892	7 000	7 344	0	0	0	0
Oppgradering barnehager	1 229	1 000	1 553	0	0	0	0
Oppgradering helse- og omsorgsbygg	1 824	1 900	1 819	0	0	0	0
Oppgradering og sprinkling Riddergården	765	4 850	4 850	0	0	0	0
Kjøp av eierseksjoner i Ringerike kultursenter	112	33 500	33 388	0	0	0	0
Nytt sak- og arkivsystem ACOS	100	4 000	3 900	0	0	0	0
Eiendomsskatt - programvare	1 234	0	307	0	0	0	0
Ullerål skole med idrettshall	150 353	108 000	109 559	0	0	0	0
Benterud skole	3 025	0	6 036	0	0	0	0
Ringerike legevakt og ambulansesentral	22 875	73 100	77 815	0	0	0	0
Garantisaker Bygg	371	0	-1 873	0	0	0	0
Ringerikskjøkken - produksjonskjøkken	4 788	0	4 054	0	0	0	0
Ombygging Ringerike rådhus	3 168	0	3 832	0	0	0	0
Ombygging Hensmoen	3 881	0	6 039	0	0	0	0
Utbedringer Tyrstrand skole	0	5 450	5 450	0	0	0	0
Parkering Austjord	0	3 180	3 180	0	0	0	0
Infrastruktur Hovsmarkveien og Hov Allé	5 273	0	-5 273	0	0	0	0
Hønengata nord fellesprosjekt	224	0	-224	0	0	0	0
Jernbanekulvert Grensegata	0	0	5 000	0	0	0	0
Nordmoveien	0	0	3 500	0	0	0	0
Overføringsledninger Åsa - Monserud	33 928	14 000	12 921	0	0	0	0
Monserud renseanlegg	83 408	3 600	19 281	0	0	0	0
Sanering Nes i Ådal etappe 2	793	12 000	13 160	0	0	0	0
Garantisaker VAR	108	0	1 740	0	0	0	0
VA-anlegg Parkgata - Storjordet	1 229	15 800	18 763	0	0	0	0
Tandberglia / Tandberghøgda	0	800	800	0	0	0	0
Soveareal barnehage	2 016	0	565	0	0	0	0
Brann tekniske tiltak i Nes samfunnshus	229	0	471	0	0	0	0
Hønefoss barnehage (inventar og oppgradering)	97	0	403	0	0	0	0
	0	600	600	0	0	0	0
Nødvendige branniltak rådhuset	0	2 000	2 000	0	0	0	0
Styringssystem kremasjonsovn	0	0	535	0	0	0	0
Utskifting vannledninger 2020	0	9 000	9 426	0	0	0	0
Utskifting avløpsledninger 2020	0	9 000	9 705	0	0	0	0
Parkering - utskifting 10 P-automater	0	1 500	1 500	0	0	0	0
Sum Org. oppsett mangler	324 919	310 280	362 126	0	0	0	0

Sum 2B	465 339	795 780	807 085	466 800	382 300	81 700	63 300
---------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	---------------	---------------

2. Tilskudd til andres investeringer

Beløp i 1000

	Regnskap 2019	Oppr. budsjett 2020	Rev. budsjett 2020	Øk.plan 2021	Øk.plan 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024
Inv.tilskudd Ringerike kirkelige fellesråd	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Overføringer til andre (private)	972	0	0	0	0	0	0
Startlån avdrag 920/510-art	313	0	0	0	0	0	0
Trygg skolevei Benterud skole	203	0	0	0	0	0	0
Utskifting vannledning 2019	35	0	0	0	0	0	0
Tilskudd til andres investeringer	6 523	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000

3. Investeringer i aksjer og andeler i selskaper

Beløp i 1000

	Regnskap 2019	Oppr. budsjett 2020	Rev. budsjett 2020	Øk.plan 2021	Øk.plan 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024
Aksjer kjøp/salg	0	20 000	20 000	0	0	0	0
Egenkapitalinnskudd klp	6 262	6 500	6 500	6 400	6 600	6 900	7 200
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	6 262	26 500	26 500	6 400	6 600	6 900	7 200

4. Utlån av egne midler

Beløp i 1000

	Regnskap 2019	Oppr. budsjett 2020	Rev. budsjett 2020	Øk.plan 2021	Øk.plan 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024
Startlån utlån 910/520-art	103 369	100 000	0	0	0	0	0
Utlån av egne midler	103 369	100 000	0	0	0	0	0

Kommentar til budsjettskjema 2B - investeringer per prosjekt

Org. oppsett mangler = prosjektene er avsluttet før 2021.

Oversikten viser alle investeringene i varige driftsmidler, tilskudd til andres investeringer, investeringer i aksjer og andeler og utlån av egne midler.

Bevilgningene skal inneholde bruttobeløp og skal tilsvare beløpene som fremkommer som investeringsutgifter på de fire første postene i bevilgningsoversikt 2A.

I den første oppstillingen, som viser investeringer i varige driftsmidler, er det en oppsummering per sektor (med unntak av avsluttede prosjekter som vises samlet innledningsvis).

En nærmere beskrivelse av hver enkelt investering finnes i kapittelet Investeringer i økonomiplanen.

Hovedtallene i budsjettforslaget

Disponering av driftsrammen

Driftsbudsjettet - forslag til rammendringer per tjenesteområde i årsbudsjettet

Beløp i 1000

Tjenesteområde	Opprinnelig budsjett 2020	Konsekvens justert budsjett	Politiske vedtak	Innsparing	Demografi	Nye tiltak	Drifts konsekvens	Budsjett 2021	Realendring i % 2021
Folkevalgte og revisjon	10 823	102		- 300		450		11 075	4,2 %
Administrasjon og fellestjenester	100 000	1 629		- 3 120		- 419		98 090	-0,4 %
Strategi og utvikling	42 868	- 3 375	1 465	- 1 000		968		40 926	5,7 %
Utdanning og familie	645 735	- 1 262	3 950	- 7 180	- 20 090	10 420		631 573	2,2 %
Helse og omsorg	648 405	46 120	13 864	- 20 021		12 750		701 118	4,1 %
Teknisk, kultur og idrett	172 632	- 12 701	5 712	- 5 000		- 2 109	5 100	163 634	5,0 %
Selvkost	- 74 442	12 144						- 62 298	0,0 %
Avsetninger, overføringer	170 118	- 38 752	350	22 662		592		154 970	0,6 %
Sum netto driftsutgifter	1 716 139	3 905	25 341	- 13 959	- 20 090	22 652	5 100	1 739 088	3,1 %

Tabellen over viser de foreslåtte endringene sektorene har lagt frem i sine budsjettforslag.

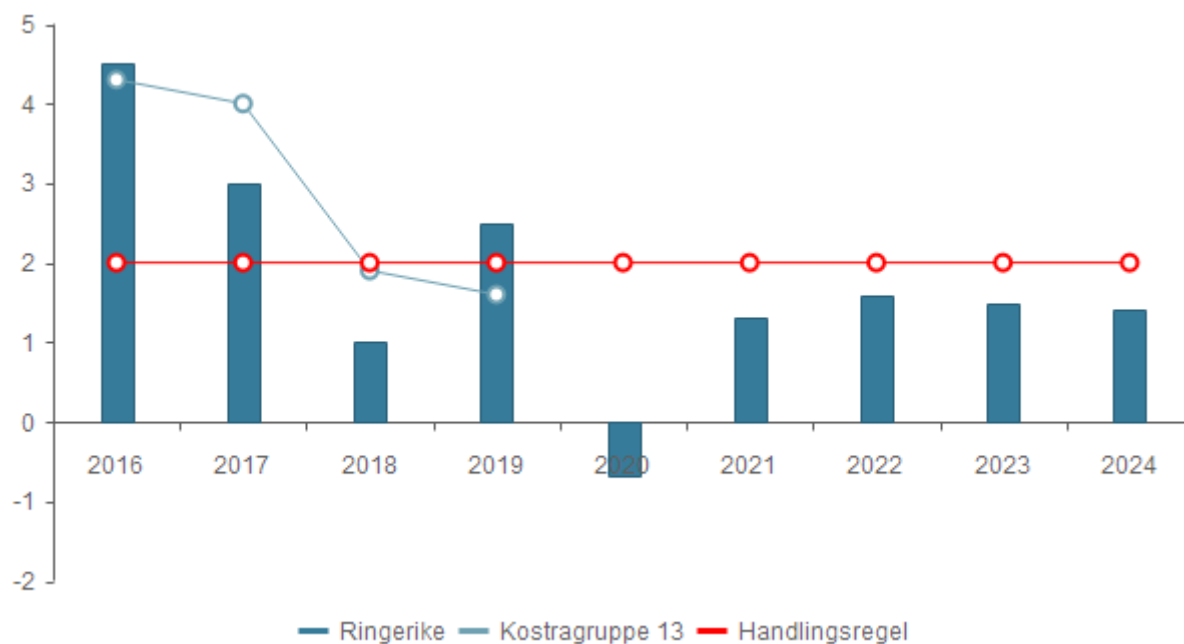
Den første kolonnen viser utgangspunktet - det som er det opprinnelige budsjettet i 2020. Videre vises det til de ulike endringene. Endringene er presentert med ulike kategorier, slik at det skal være oversiktlig å se hva slags type endring som er foreslått.

Forslaget viser en realendring fra opprinnelig budsjett 2020 til budsjett 2021 på 3,1 %.

I sektorkapitlene står tiltakene i budsjettforslaget nærmere beskrevet.

Økonomisk utvikling i planperioden

Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter

	KOSTRA 2016	KOSTRA 2017	KOSTRA 2018	KOSTRA 2019	Budsjett 2020	Økplan 2021	Økplan 2022	Økplan 2023	Økplan 2024
Ringerike	4,5 %	3,0 %	1,0 %	2,5 %	-0,7 %	1,3 %	1,6 %	1,5 %	1,4 %

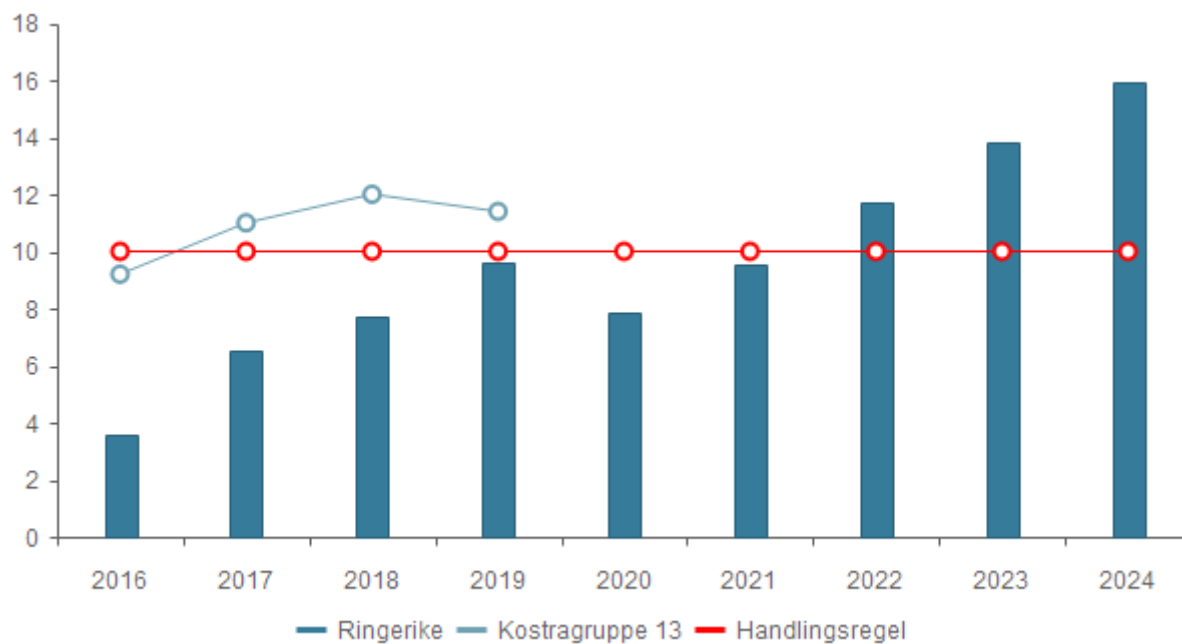
Kommentar til netto driftsresultat

Grafen ovenfor viser det mest vanlige nøkkeltallet som norske kommuner vurderes ut ifra. Handlingsregelen er satt til 2 prosent.

Det er budsjettet med et lavere netto driftsresultat enn målet på 2 prosent gjennom hele handlingsprogramperioden. Nøkkeltallet varierer mellom 1,3 og 1,6 prosent.

I fjorårets budsjett og handlingsprogram var planen at kommunen skulle være på over 2 prosent i 2022 og 2023, men dette er nå endret. Kommunen vil ikke klare å følge opp strategien som ble lagt til grunn for arbeidet med Handlingsprogrammet 2020 – 2023, jfr. KS sak 65/19 punkt 2, om et driftsresultat på 50 millioner kroner i 2022.

Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter

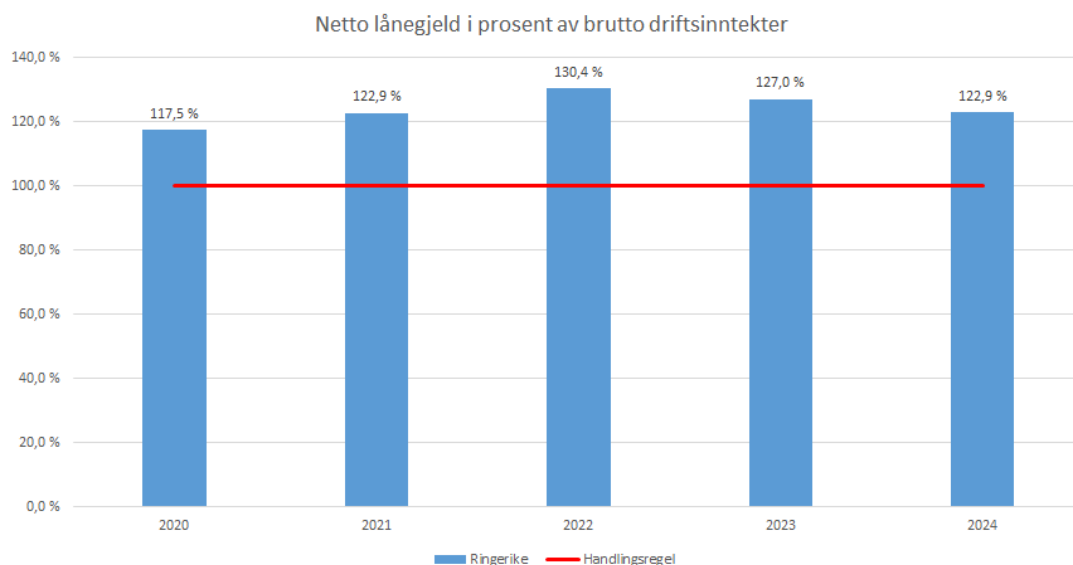
	KOSTRA 2016	KOSTRA 2017	KOSTRA 2018	KOSTRA 2019	Budsjett 2020	Økplan 2021	Økplan 2022	Økplan 2023	Økplan 2024
Ringerike	3,6 %	6,5 %	7,7 %	9,6 %	7,9 %	9,6 %	11,7 %	13,8 %	15,9 %

Kommentar til disposisjonsfond

Disposisjonsfondet har hatt en god utvikling de siste årene, og handlingsregelen er satt til 10 prosent. I 2020 er bruk av fondet større enn budsjettert avsetning, noe som reduserer fondet til 7,9 prosent av brutto driftsinntekter. Fra 2021 øker avsetningen til disposisjonsfondet igjen, men nøkkeltallet ligger fortsatt litt under handlingsregelen.

Fra 2022 er budsjettert disposisjonsfond på over 10 prosent av brutto driftsinntekter. Det forventes å øke med 2,1 prosent de to neste årene. Mot slutten av perioden kan det gi muligheter for å benytte deler av driftsresultatet til egenfinansiering av investeringer.

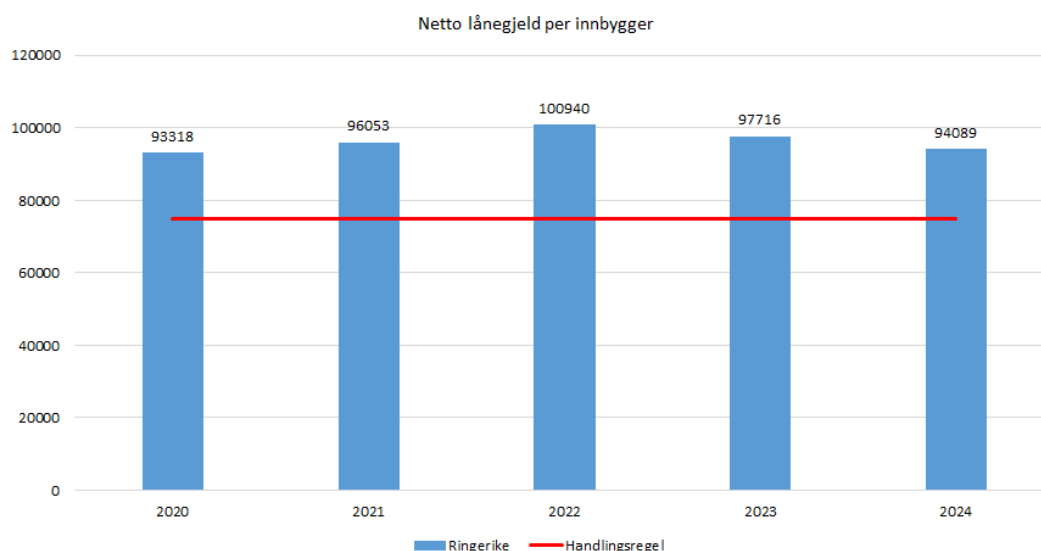
Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter

Budsjett 2020	Økplan 2021	Økplan 2022	Økplan 2023	Økplan 2024
117,5 %	122,9 %	130,4 %	127,0 %	122,9 %

Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter vil i hele handlingsprogramperioden være høyere enn handlingsregelen på 100 prosent. I alle 4 årene er det planlagt med et nivå på over 120 prosent. Det høyeste nivået blir i 2022, der lånegjelden vil utgjøre 130,4 prosent av brutto driftsinntekter. I 2023 er gjeldsnivået nesten like høyt, før det reduseres til nivået i det første året i planperioden.

Netto lånegjeld i kroner per innbygger

Budsjett 2020	Økplan 2021	Økplan 2022	Økplan 2023	Økplan 2024
93 318	96 053	100 940	97 716	94 089

Handlingsregelen for netto lånegjeld i kroner per innbygger er satt til 75 000 kroner. Lånegjelden per innbygger vil ligge over måltallet i hele perioden. Gjelden vil øke til 100 940 kroner per innbygger i 2022. I 2024 vil den reduseres til 94 089 kroner per innbygger, litt høyere enn dagens nivå.

Handlingsregelen her skiller ikke på gebyrfinansierte lån og ikke-gebyrfinansierte lån.

Investeringer i økonomiplanen

Ikke-gebyrfinansierte investeringer

Handlingsprogram 2021-2024

Beløp i 1000

	Samlede prosjektbeløp		Økonomiplan				Sum	Sum øvrige år (10)					
	Ferdig år	Brutto prosjekt utgift	2021	2022	2023	2024	2021- 24	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Investeringsprosjekter													
Folkevalgte og revisjon													
Oppgradering formannskaps- og kommunestyresal	2021	5 500	3 000	0	0	0	3 000	0	0	0	0	0	0
Sum Folkevalgte og revisjon		5 500	3 000	0	0	0	3 000	0	0	0	0	0	0
Administrasjon og fellestjenester													
Aksjer og andeler i selskaper	LØPENDE		6 400	6 600	6 900	7 200	27 100	0	0	0	0	0	0
IT felles infrastruktur	2023	16 800	4 800	3 900	4 400	0	13 100	0	0	0	0	0	0
Sum Administrasjon og fellestjenester		16 800	11 200	10 500	11 300	7 200	40 200	0	0	0	0	0	0
Strategi og utvikling													
Byutvikling	2022	100 000	25 000	60 000	0	0	85 000	0	0	0	0	0	0
Sykkelbysatsing	LØPENDE		1 000	1 000	1 000	1 000	4 000	0	0	0	0	0	0
Sum Strategi og utvikling		100 000	26 000	61 000	1 000	1 000	89 000	0	0	0	0	0	0
Utdanning og familie													
Hov ungdomsskole	2022	350 000	136 000	171 000	0	0	307 000	0	0	0	0	0	0
IKT - barnehage	2024	3 300	0	300	300	300	900	0	0	0	0	0	0
IKT - Skole	LØPENDE		1 500	1 500	1 500	1 500	6 000	0	0	0	0	0	0
Lekeplassutstyr barnehager	2022	3 600	800	800	0	0	1 600	0	0	0	0	0	0
Nes skole ny barneskolefløy	2021	31 000	16 000	0	0	0	16 000	0	0	0	0	0	0
Sum Utdanning og familie		387 899	154 300	173 600	1 800	1 800	331 500	0	0	0	0	0	0
Helse og omsorg													
Heradsbygda omsorgssenter	2021	430 000	117 000	0	0	0	117 000	0	0	0	0	0	0
Hjelpemiddellageret / velferdsteknologi	2023	5 827	1 300	1 300	1 000	0	3 600	0	0	0	0	0	0
Hov øst omsorgsboliger	2020	133 700	27 900	0	0	0	27 900	0	0	0	0	0	0
Kjøp seksjon Menova	2022	28 000	0	28 000	0	0	28 000	0	0	0	0	0	0
Medisinsk utstyr	LØPENDE		1 000	0	0	0	1 000	0	0	0	0	0	0
Sum Helse og omsorg		597 527	147 200	29 300	1 000	0	177 500	0	0	0	0	0	0
Teknisk, kultur og idrett													
Bobilparkering	2021	400	400	0	0	0	400	0	0	0	0	0	0
BRR - Biler og redningsverktøy	LØPENDE		5 250	0	0	0	5 250	0	0	0	0	0	0
Digitaliseringsverktøy TKI	2021	850	850	0	0	0	850	0	0	0	0	0	0
Energi, inneklime, overvåkning, sikring	LØPENDE		4 000	2 000	0	0	6 000	0	0	0	0	0	0
Etablering av ladepunkter elbil	2021	6 000	3 000	0	0	0	3 000	0	0	0	0	0	0
FDV-system	2021	2 000	2 000	0	0	0	2 000	0	0	0	0	0	0
Inv.tilskudd Ringerike kirkelige fellesråd	LØPENDE		5 000	5 000	5 000	5 000	20 000	0	0	0	0	0	0
Kommunale veier	LØPENDE		15 000	15 000	15 000	15 000	60 000	0	0	0	0	0	0
Kommunale veilys	2023	2 000	0	1 000	0	0	1 000	0	0	0	0	0	0

Handlingsprogram 2021-2024

Kunstgress AKA Arena	2022	5 000	5 000	0	0	0	5 000	0	0	0	0	0	0
Lyssetting Søndre park	2021	2 400	2 400	0	0	0	2 400	0	0	0	0	0	0
Maskinpark	LØPENDE		2 000	2 000	2 000	2 000	8 000	0	0	0	0	0	0
Ny hovedbrannstasjon	2024	2 000	2 000	0	0	0	2 000	0	0	0	0	0	0
Ombygging kulturskolen 4. etg	2021	500	500	0	0	0	500	0	0	0	0	0	0
Riddergården fase 1	2021	8 000	8 000	0	0	0	8 000	0	0	0	0	0	0
Riddergården fase 2	2022	3 000	0	3 000	0	0	3 000	0	0	0	0	0	0
Trafikksikkerhetstiltak	2023	10 000	2 000	2 000	2 000	2 000	8 000	0	0	0	0	0	0
Sum Teknisk, kultur og idrett		42 150	57 400	30 000	24 000	24 000	135 400	0	0	0	0	0	0
Sum		1 149 876	399 100	304 400	39 100	34 000	776 600	0	0	0	0	0	0

Gebyrfinansierte investeringer

Beløp i 1000

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp		Økonomiplan				Sum	Sum øvrige år (10)					
	Ferdig år	Brutto prosjekt utgift	2021	2022	2023	2024	2021-24	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Selvkost													
Digitale vannmålere	2022	15 500	4 000	5 000	3 000	0	12 000	0	0	0	0	0	0
Eggemoen VA og høydebasseng	2021	11 571	9 500	0	0	0	9 500	0	0	0	0	0	0
IT sikkerhet på styringssystemer VAR	2021	4 000	2 000	0	0	0	2 000	0	0	0	0	0	0
Overføringsledning Hen - Hallingby	2025	80 800	9 800	23 000	18 000	15 000	65 800	15 000	0	0	0	0	0
Reservevannkilde Sokna vannverk	2025	8 500	1 000	1 000	1 500	2 500	6 000	2 500	0	0	0	0	0
Sikring/overføringsledning Ringerike vannverk	2023	28 000	5 000	15 000	8 000	0	28 000	0	0	0	0	0	0
Styresystem Nes RA og Mønsrud RA	2022	30 000	12 000	14 000	0	0	26 000	0	0	0	0	0	0
Sundgata - refusjonsavtale	2021	4 000	4 000	0	0	0	4 000	0	0	0	0	0	0
Tyrstrand vannverk	2020	800	300	0	0	0	300	0	0	0	0	0	0
Utskifting avløpsledninger	LØPEND E		12 000	12 000	12 000	12 000	48 000	4 000	4 000	0	0	0	0
Utskifting vannledninger	LØPEND E		12 000	12 000	12 000	12 000	48 000	4 000	4 000	0	0	0	0
VA-anlegg Parkgata - Størdet etappe 2	2022	15 000	7 500	7 500	0	0	15 000	0	0	0	0	0	0
Sum Selvkost		198 171	79 100	89 500	54 500	41 500	264 600	25 500	8 000	8 000	0	0	0
Sum		198 171	79 100	89 500	54 500	41 500	264 600	25 500	8 000	8 000	0	0	0

Ikke-gebyrfinansierte investeringer

Folkevalgte og revisjon

Oppgradering formannskaps- og kommunestyresal

Det er behov for tilleggsbevilgning i forbindelse med oppgradering av formannskapssal og kommunestyresal. På grunn av korona-pandemien er arbeidet utsatt til 2021.

Administrasjon og fellestjenester

IT felles infrastruktur

Tiltaket innebærer en oppgradering for alle ansatte som i dag benytter Office 2016 til Microsoft 365, inkludert samhandlingsfunksjonalitet i Teams og SharePoint. Ansatte i helse- og omsorg gis individuell tilgang via mobile enheter.

Utdanning og familie

Hov ungdomsskole

Hov ungdomsskole er planlagt ferdigstilt høsten 2022.

IKT - barnehage

I Ringerike kommunes handlingsprogram 2018-2021 har et av målene vært å videreutvikle og fremme læring i barnehager ved bruk av digitale verktøy innen alle fagområdene. For å sikre at barn og ansatte i de kommunale barnehagene har tilstrekkelig digitale ferdigheter er det utarbeidet «Temaplan for digital barnehage- og skolehverdag». Planen følges opp med årlige investeringer.

IKT - Skole

I Ringerike kommunes handlingsprogram 2018-2021 har et av målene vært å videreutvikle og fremme læring i skoler ved bruk av digitale verktøy innen alle fagområdene. For å sikre at barn og ansatte i skolene har tilstrekkelig digitale ferdigheter er det utarbeidet «Temaplan for digital barnehage- og skolehverdag». Planen følges opp med årlige investeringer.

Lekeplassutstyr barnehager

I barnehagene er det et stort behov for lekeplassutstyr. Det er flere lekestativ som er tatt ned etter årskontroll på grunn av mangler. Det er stor slitasje på lekeapparatene, også med tanke på at de brukes av innbyggere i kommunen når barnehagene er stengt.

Nes skole ny barneskolefløy

Nes oppvekstsenter skal stå ferdig 01.08.2021.

Helse og omsorg

Heradsbygda omsorgssenter

Heradsbygda omsorgssenter omfatter 64 bemannede boligenheter med tilhørende fasiliteter, samt nytt dagaktivitetssenter med kapasitet til 20 brukere. Det etableres samtidig ny sentral base for hjemmebaserte tjenester. Prosjektet er planlagt ferdigstilt i 2021 og følger oppsatt fremdrift og økonomiplan etter kontrakt.

Hjelpemiddellageret / velferdsteknologi

Investeringen omfatter innkjøp av nye hjelpemidler for kortvarig utlån og velferdsteknologisk utstyr i perioden. Velferdsteknologisk utstyr omfatter blant annet trygghetsskapende tiltak som øker tjenestekvalitet.

Hov øst omsorgsboliger

Prosjektet består av 21 omsorgsleiligheter med tilhørende fasiliteter. Boligene bygges for eldre beboere, uavhengig av diagnoser. Planlagt byggestart er september 2019 med ferdigstilling i 2021. Kommunen mottar momsrefusjon og husbankens investeringstilskudd. Beboerne betaler husleie i henhold til

kommunalt vedtak.

Kjøp seksjon Menova

Kommunestyret har vedtatt å samlokalisere arbeidsmarkedsbedriften Menova as og det kommunale dagaktivitetssenteret Aurora. Dette for å bedre tilbudet til de psykisk utviklingshemmede, både når det gjelder aktiviteter og også utredning og muligheter innen arbeidslivet, både ordinært og varig tilrettelagt. Menova as ferdigstiller nødvendige tilpassede lokaliteter som kommunen kjøper og tar i bruk januar 2022.

Det hefter stor usikkerhet til økonomien så tidlig i prosjektet. Kommunen har foretatt en budsjettmessig avsetning på 12,6 millioner kroner, basert på vanlig momsrefusjon og statlig investeringstilskudd for prosjektet.

Kjøpesummen er estimert til 28 millioner kroner. Dersom kommunen oppnår investeringstilskudd på 55% av anleggskostnadene, vil kommunens netto kostnad ved kjøp utgjøre 12,6 millioner kroner, som er lik skissert avsetning i investeringsbudsjettforslaget for 2022.

Så snart tegninger og forprosjektet er klart, vil søknad gå til husbanken, som forhåpentligvis vil gi kommunen et forhåndstilsagn innen relativt kort tid. Da vil endelig størrelse på investeringstilskuddet bli klarlagt. Da tegninger nå er under utarbeidelse, vil det også kunne komme innspill fra husbanken som kan påvirke kostnadsrammen.

Medisinsk utstyr

Kommunene er tillagt en rekke nye oppgaver i forbindelse med samhandlingsreformen. Disse oppgavene er ressurskrevende, både når det gjelder personell, kompetanse og medisinskteknisk utstyr. For å kunne gi et faglig tilfredsstillende tilbud, er det ved enkelte institusjoner nødvendig med utskifting og oppgradering av medisinsk teknisk utstyr.

Teknisk, kultur og idrett

Bobilparkering

Det skal legges til rette for bobilparkering, og det er satt av kr. 400 000,- til gjennomføring i 2021.

BRR - Biler og redningsverktøy

Kommunens brann- og redningstjeneste har en rekke kjøretøyer og utstyr, som må skiftes ut med jevne mellomrom, samt at det også avdekkes nye behov. Både på deltidsstasjonene på Sokna og Nes er det behov for biler som kan frakte mer utstyr, skum/vann, og ATV ved skogbrannarbeid. På brannstasjonen i Hønefoss er det behov for utskifting av røykdykkerutstyr, innsatslederbil og ATV.

Digitaliseringsverktøy TKI

Sektoren har et behov for å fornye seg og ta i bruk verktøy for å effektivisere og for å bedre samhandling. På vei, park og idrett, er det behov for å kjøpe inn og ta i bruk nettbrett for utførelse av oppgaver. I tillegg skal utlånsautomatene på biblioteket oppgraderes. Det er satt av kr. 850 000,- med gjennomføring i 2021.

Energi, inn klima, overvåkning, sikring

Det er satt i gang en rekke ENØK-tiltak for å redusere energiforbruket i Ringerike kommune. Dette arbeidet fortsetter i 2021 og fremover. I 2020 har vi innført vannbehandlingsanlegg og investeringer i SD (sentral drift) anlegg. Trolig vil alle kommunale formålsbygg være tilkoblet SD i 2021, og vi har også fått

på plass flere vannbehandlingsanlegg i kommunale bygg. I tillegg til mindre energibruk, reduserte kostnader til vedlikehold/oppfølging, så får vi også mer fornøyde brukere.

Etablering av ladepunkter elbil

Det er avsatt totalt 6 millioner til å etablere ladepunkter for elbil. Saken har vært til ny politisk behandling høsten 2020. Midlene fra 2020 er overført til gjennomføring i 2021.

FDV-system

Det er avsatt totalt 2,5 millioner kroner til nytt FDV system. Tiltaket er forsinket i 2020 og 2,0 millioner kroner er overført til gjennomføring i 2021.

Kommunale veier

Store deler av det kommunale veinettet har stort oppgraderingsbehov. Dette gjelder bærelag, eventuelt fast dekke, veigrøfter, rydding av vegetasjon og trafikksikkerhetsaspekter. Hovedplan vei ble vedtatt av kommunestyret i 2017, og sak om veiprioriteringer ble lagt frem for politisk behandling høsten 2018. Det foreslås en årlig avsetning på 15 millioner kroner til rehabilitering av kommunale veier.

Kommunale veilys

Det er behov for fornying av kommunens gatelysanlegg. For å ta igjen etterslepet og opprettholde godkjent standard på dagens gatelysanlegg, må det investeres årlig. Veilys, med tanke på akutt behov, er foreslått med 1 million kroner i 2020. Det vil også bli utarbeidet en grundig analyse og rapport på totalbehov og kostnader i løpet av 2020 og midlene foreslås overført til 2022.

Kunstgress AKA Arena

Kunstgresset på AKA Arena ble byttet i 2014. Levetiden på slike kunstgressmatter varierer med bruken. Jo mere bruk, desto raskere må det byttes. Kunstgressbanen er i kontinuerlig bruk hele året, og bruken er betydelig. Det er meldt inn behov for å skifte kunstgresset, og det foreslås derfor å sette av en avsetning til dette i 2021.

Lyssetting Søndre park

Tidligere har det vært satt av midler til lys Søndre Park. Det er innhentet tilbud på lyssetting av Søndre Park. Det foreslås avsatt kr. 2,4 millioner til lyssetting i 2021.

Maskinpark

Bilpark og maskinpark består i dag av en del eldre eide biler og maskiner. Det vil bli igangsatt et prosjekt som vil se på hvilke typer behov vi har fremover og hvilke alternativer som finnes med tanke på eie, leie, serviceavtaler, flåtestyring og så videre. I prosjektet vil vi også vurdere ny teknologi og miljøprofil.

Ny hovedbrannstasjon

Det settes av midler til prosjektering av ny brannstasjon.

Ombygging kulturskolen 4. etg

Det skal gjennomføres en mindre ombygning i 4. etasje, hvor det blant annet skal settes inn glassdører i undervisningslokaler hvor det er én til én-undervisning.

Riddergården fase 2

Oppgradering Riddergården er delt i fase 1 og fase 2. Fremdriften for fase 1 er forsinket. Prosjektet blir mer omfattende enn tidligere antatt og blir ferdigstilt i løpet av 2021.

Fase 2 gjelder blant annet ferdigstillelse av vindusrestaurering i hovedhuset, utvendig maling av hovedbygningen, utbedring på fundamenter og bjelkelag i Drengestua og Nystuen, nødvendige tilleggsarbeider i forbindelse med tilskudd fra DNB sparebankstiftelsen, tilpasninger i Nystuen for tilrettelegging for kafedrift, høydejustering på låven, ny belysning i alle bygg og renovering av innvendig elektrisk kabling i hovedhuset.

Riddergården har en gammel bygningsmasse som kontinuerlig vil ha behov for oppgradering/vedlikehold av bygningsmassen. Riddergården åpner for mer bruk etter rehabiliteringen er avsluttet, og øvrig tilrettelegging er fullført.

Trafikksikkerhetstiltak

Mange steder i kommunen er det behov for å sette i verk tiltak for å bedre trafikksikkerheten. Dette er en avsetning til kommende trafikksikkerhetstiltak.

Gebyrfinansierte investeringer

Selvkost

Digitale vannmålere

Digitale vannmålere innføres for å rasjonalisere avlesningen av vann som grunnlag for fakturering av vann- og avløpsavgifter. Dette gir muligheter for å lese av forbruk i sanntid og vil forbedre lekkasjekontroll på offentlig nett. Vi er i gang med å gjennomføre utskifting, med mål om ferdigstillelse i 2023.

Overføringsledning Hen - Hallingby

Dette er en videreføring av vann og avløpsanlegget fra Hen til Hallingby. Oppfyllelse av tidligere kommunestyrevedtak. Planlegging vinter / sommer 2021 hvor man prøver å få på plass grunnerverv / avtaler og prosjektering.

Sundgata - refusjonsavtale

Ringerike kommune skal skifte vann- og avløpsledninger i Sundgata og bygge opp igjen gata etter Byplanen. Det er to andre utbyggingsprosjekter tilstøtende denne gata, og det må inngås refusjonsavtaler med disse. Kommunen er byggherre.

Tyristrand vannverk

Det er igangsatt et utredningsarbeid for å utrede muligheter for kommunal overtakelse, med mål om at det skal foreligge et utkast til intensjonsavtale til politisk behandling i løpet av mai/juni 2021.

Utskifting avløpsledninger

Pga. prisøkning så legges det opp til at vi øker investeringene fra 2021 for å kunne holde det samme vedlikeholds- og utskiftingstakt som tidligere. Avsetningen økes fra 9 millioner i 2020 til 12 millioner kroner i hvert av årene i handlingsprogramperioden. Hovedplan avløp og vannmiljø 2017-2027 ble vedtatt i KS 12/18 i mars 2018.

Utskifting vannledninger

Norsk Vann BA som bransjeorganisasjon anbefaler en utskiftingstakt på 1 prosent årlig, det vil si en levetid på 100 år for distribusjonsnett i vann, avløp og overvann.

Pga. prisøkning så legges det opp til at vi øker investeringene fra 2021 for å kunne holde det samme vedlikeholds- og utskiftingstakt som tidligere. Avsetningen økes fra 9 millioner i 2020 til 12 millioner kroner i hvert av årene i handlingsprogramperioden. Hovedplan avløp og vannmiljø 2017-2027 ble vedtatt i KS 12/18 i mars 2018.

VA-anlegg Parkgata - Storjordet etappe 2

Dette prosjektet har stått i Hovedplan avløp i flere år. Det er delt i to etapper. Etappe 1 er gjennomført i 2019 og 2020. Prosjektet vil fjerne en stor bekkelukking som tilfører renseanlegget store mengder vann. Ved å gjennomføre dette, vil man frigjøre kapasitet på ledningsanlegg og renseanlegg.

Oversikt Investering og finansiering

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2021	2022	2023	2024
Investeringer i varige driftsmidler	466 800	382 300	81 700	63 300
Tilskudd til andres investeringer	5 000	5 000	5 000	5 000
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	6 400	6 600	6 900	7 200
Utlån av egne midler	0	0	0	0
Avdrag på lån	0	0	0	0
Sum finansieringsbehov	478 200	393 900	93 600	75 500
Kompensasjon for merverdiavgift	-75 692	-52 016	-5 432	-4 352
Tilskudd fra andre	-138 400	-15 400	0	0
Salg av varige driftsmidler	-19 400	-5 000	-5 000	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-600	-600	-600	-600
Bruk av lån	-237 708	-314 284	-75 668	-63 348
Videreutlån	100 000	35 000	35 000	35 000
Bruk av lån til videreutlån	-100 000	-35 000	-35 000	-35 000
Avdrag på lån til videreutlån	16 200	18 400	18 500	18 700
Mottatte avdrag på videreutlån	-10 200	-10 800	-11 500	-11 800
Overføring fra drift	0	0	0	0
Netto avsetninger til eller bruk av bundne investeringsfond	-6 000	-7 600	-7 000	-6 900
Netto avsetninger til eller bruk av ubundet investeringsfond	-6 400	-6 600	-6 900	-7 200
Sum finansiering	-478 200	-393 900	-93 600	-75 500
Sum finansieringsbehov	478 200	393 900	93 600	75 500
Sum finansiering	-478 200	-393 900	-93 600	-75 500
Udekket finansiering	0	0	0	0

Kommunens tjenesteområder

Folkevalgte og revisjon

Om sektor

Sektoren omfatter kommunens politiske styringsorganer og utgifter forbundet med møtevirksomhet og godtgjørelse til folkevalgte representanter – det vil si Ordfører, Kommunestyret, Formannskapet / Strategi og plan samt alle komiteer, råd, utvalg og nemnder.

Det er tre faste hovedutvalg

- Hovedutvalget for Miljø og Arealforvaltning (HMA)
- Hovedutvalget for Helse, Omsorg og Velferd (HOV)
- Hovedutvalget for Oppvekst og Kultur (HOK)

Fire råd:

- Eldrerådet
- Integreringsrådet
- Ungdomsrådet
- Råd for funksjonshemmede

Fem utvalg:

- Administrasjonsutvalget
- 17. mai-utvalget
- Ad-hoc utvalg
- Valgutvalget og valgstyret
- Kontrollutvalg og revisjon

Fire nemnder:

- Sakkyndig takstnemnd for Eiendomsskatt
- Ankenemnd for Eiendomsskatt
- Klagenemnd for særskilte saker
- Viltnemnda

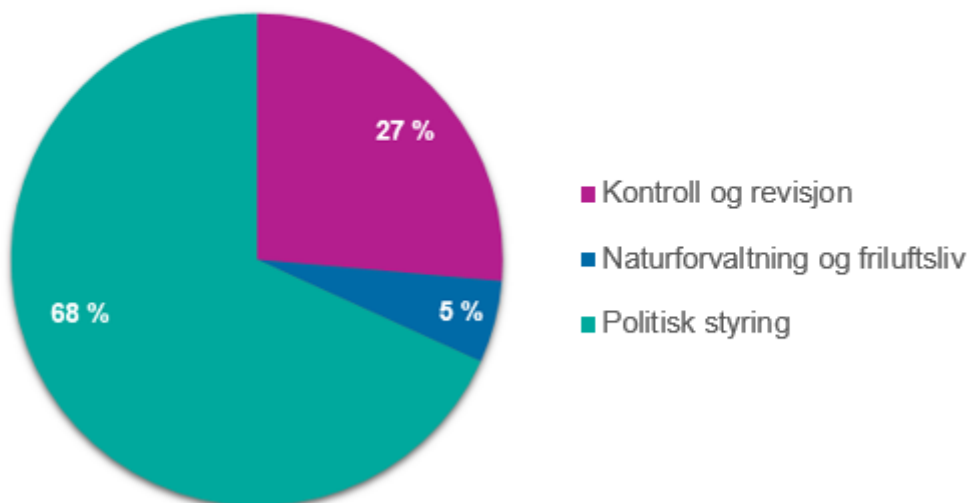
De folkevalgte møter også i ulike styrer eller representantskap i bedrifter, stiftelser og interkommunale samarbeid – der kommunen har eierandeler eller interesser. De deltar også i samarbeidsutvalget ved alle skole og barnehager.

Vennsbybesøk, Idrettsstipend samt Barn- og unges kommunestyre ligger også i denne sektoren.

Arbeidsmiljøutvalget (AMU) er knyttet til sektor for Administrasjon og fellestjenester. Det gjelder også politisk sekretariat som er administrativ enhet i forhold til ordfører og de politiske styringsorganene.

Folkevalgte og revisjon – brutto driftsutgifter 2019

(Tall i prosent)

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2021	2022	2023	2024
Vedtatt budsjett	10 823	10 823	10 823	10 823
Sum Vedtak forrige periode	-100	150	-100	-100
Sum Budsjettendring i år	202	202	202	202
Konsekvensjustert budsjett	102	352	102	102
Konsekvensjustert ramme	10 925	11 175	10 925	10 925
Innsparingstiltak				
Redusert forbruk, andre driftsutgifter	-300	-300	-300	-300
Sum Innsparingstiltak	-300	-300	-300	-300
Nye tiltak				
Økte kostnader regnskapsrevisjon	450	450	450	450
Sum Nye tiltak	450	450	450	450
Nye tiltak og realendringer budsjett	150	150	150	150
Ramme 2021-2024	11 075	11 325	11 075	11 075

Nye tiltak

Økte kostnader regnskapsrevisjon

Viken kommunerevisjon

Administrasjon og fellestjenester

Om sektor

HR og fellestjenester

HR skal bidra med kompetanse for ansatte og sikre at organisasjonens HR-verktøy og prosesser bygger opp under organisasjonens overordnede mål, mandat og strategi. Sentrale områder HR skal legge til rette for er god personalforvaltning, organisasjonsutvikling, lederutvikling, lederstøtte, rekruttering, kompetansestyling, medbestemmelsesprosesser og kvalitet.

I 2018 ble ny arbeidsgiverpolitikk vedtatt, denne gir føringer for arbeid HR skal prioritere i årene fremover. HR skal tilrettelegge og bidra til at satsningsområdene blir realisert.

Fellestjenester består av servicetorg, politisk sekretariat og dokumentssenter. Det skal være stor grad av åpenhet ut mot innbyggere, både gjennom tilgang til politiske saker som behandles og annen administrativ saksbehandling.

Økonomi og innkjøp

Økonomifunksjonen skal legge til rette for at enhetene har god oversikt over sine ressurser for å kunne disponere disse på best mulig måte. Det gjøres ved at enhetene får gode verktøy til budsjettoppfølging, planlegging av budsjettammen og støtte til å benytte verktøyene på en god måte.

Økonomifunksjonen sørger også for at kommunens inntekter blir fakturert og innbetalt raskt og effektivt.

Økonomifunksjonen vil ha stort fokus på digitalisering av sine prosesser, og gjennom digitaliseringen gjøre prosessene mer effektive for enhetene og med høy kvalitet. Innføring av personalmeldinger (web-portal) vil effektivisere personaladministrative prosesser.

Innkjøpsfunksjonen støtter enhetene slik at disse gjør sine innkjøp og anskaffelser i henhold til lover og forskrifter om offentlige anskaffelser. Innkjøp sørger for gode rutiner, opplæring og framforhandling av gode rammeavtaler, samt følger opp kontrakter med leverandører og sikrer at Ringerike kommune er lojale ovenfor de avtaler som er inngått.

Kommunikasjonsavdelingen

Kommunikasjonsavdelingen er kommunens ressurs innen intern og ekstern kommunikasjon, håndtering av media, merkevare- og omdømmebygging. Avdelingen er organisert for å ivareta rådgivning og praktisk bistand med arbeidsoppgaver knyttet til dette, overfor alle nivåer i hele organisasjonen.

Hovedfokuset er å videreutvikle dialogen med innbyggerne med vekt på økt innsyn, større åpenhet og bredere medvirkning.

Kommuneadvokatkontoret

Advokatkontoret er kommunens prosessfullmektige i saker for fylkesnemnd og domstolene. Kontoret er kommunens rådgiver i saker som reiser juridiske problemstillinger.

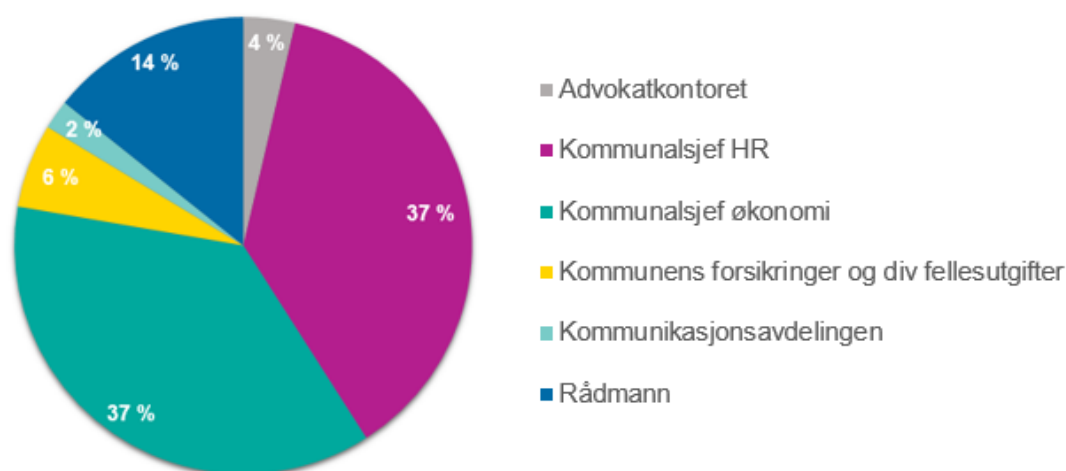
Kontoret dekker kommunens juridiske behov innen sentrale fagområder.

Et sterkt juridisk fagmiljø bidrar til god internkontroll. Kontoret skal gjennom sitt arbeid bistå tjenestene slik at riktige juridiske vurderinger blir foretatt, slik at det bidrar til at kommunen er profesjonell.

IT-enheten

IT-enheten skal sørge for sikker drift av kommunens IT-systemer, og være en god støttespiller i arbeidet med å digitalisere prosesser og levere nye tjenester hvor IT er en del av leveransen. I 2020 vil samarbeidet med digitaliseringssjef og sikkerhetssjef gi ett viktig bidrag til effektivisering og bedre IT-tjenester.

Administrasjon og fellestjenester – brutto driftsutgifter 2019
(Tall i prosent)

Utfordringer og viktige tiltak

Utfordringer

Administrasjonen har ansvaret for å legge til rette for gode prosesser slik at alle sektorene oppfyller de krav som blir stilt. Videre at det er god samhandling på tvers av sektorene til beste for innbyggerne.

Fornyelse og bruk av digitale løsninger er viktige premisser for administrasjon og fellestjenester i årene fremover. Som gode tilretteleggere for tjenesteområdene i kommunen må også administrasjonen fornye seg gjennom mer effektiv bruk av ressurser og kompetanse.

Viktige tiltak

Ringerike kommune satser spesielt på digitalisering, samhandling og kompetanse- og lederutvikling.

Oppgradering til Office 365 vil muliggjøre en mer effektiv måte å dele og samhandle rundt dokumenter og annen informasjon på tvers av sektorene i kommunen og med omverdenen.

Handlingsprogram 2021-2024

Satsning på kompetanse- og lederutvikling er områder som er høyt prioritert. Tiltak for ledere og ansatte i alle sektorer er primæroppgaver, spesielt er gjennomføringen av lederutviklingsprogrammet sentralt. Gjennomføring av ledertalentprogram har vært en suksess og det vil bli igangsatt et nytt program i 2021.

Det arbeides med tiltak for å etablere et systematisk kvalitetsarbeid i alle sektorer. Dette arbeidet videreføres i 2021. Det vil implementeres en ny løsning for et helhetlig kvalitetssystem siden nåværende avtale med Kommuneforlaget avsluttes. Implementering av kommunens systematiske HMS-arbeid vil skje i alle sektorer i løpet av 2021.

Korona-perioden har vist at den digitale kompetansen i kommunen har økt. HR vil arbeide videre med å tilrettelegge for tiltak som ytterligere skal øke den digitale kompetanse i alle sektorer.

Sykefraværet for 2020 er redusert, men det skal likevel arbeides videre med å redusere det totale sykefraværet i kommunen. HR vil i samarbeid med bedriftshelsetjenesten jobbe videre med individrettede tiltak for å redusere sykefraværet.

Sykefraværet for administrasjon og fellestjenester er lavt. Det forventes å bli 5 % for 2020 og det vil fortsatt arbeides med å redusere fraværet ytterligere. Tilrettelegging ved behov og godt arbeidsmiljø er viktige faktorer i arbeidet.

Det er i 2020 anskaffet nytt arkiv- og saksbehandlingssystem (Websak), og effektiv bruk av systemet vil ha stor oppmerksomhet i 2021. En sentral del av anskaffelsen er en ny innsynsmodul. Den vil sikre at innbyggerne vil få en enkel, digital løsning for innsyn i offentlige saker.

Videreutvikling av kommunens nettsider og nye kommunikasjonsløsninger internt skal sikre god digital samhandling, både mellom ansatte og mot innbyggerne og øvrige målgrupper.

Generell digitalisering av administrative arbeidsprosesser vil prioriteres, og i 2021 vil vi også vurdere om det er prosesser som kan automatiseres.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2021	2022	2023	2024
Vedtatt budsjett	100 000	100 000	100 000	100 000
Sum Tekniske justeringer	-12	-12	-12	-12
Sum Vedtak forrige periode	520	-750	520	520
Sum Budsjettendring i år	1 121	1 121	1 121	1 121
Konsekvensjustert budsjett	1 629	359	1 629	1 629
Konsekvensjustert ramme	101 629	100 359	101 629	101 629
Innsparingstiltak				
Reduksjon årsverk	-620	-620	-620	-620
Redusere lønnsutgifter og andre utgifter	-2 500	-2 500	-2 500	-2 500
Sum Innsparingstiltak	-3 120	-3 120	-3 120	-3 120
Nye tiltak				
Avdeling for Skatt og avgift nedlegges	-5 317	-5 317	-5 317	-5 317
Ikke valg i 2024	0	0	0	-1 270
KS-kontingent - prisjustering	98	98	98	98
Styrking av digital samhandling	3 900	3 900	3 900	3 900
Valg 2021 - økte kostnader	850	0	850	0
Økte kostnader til beredskap	50	0	0	0
Sum Nye tiltak	-419	-1 319	-469	-2 589
Nye tiltak og realendringer budsjett	-3 539	-4 439	-3 589	-5 709
Ramme 2021-2024	98 090	95 920	98 040	95 920

Innsparingstiltak

Redusere lønnsutgifter og andre utgifter

Innsparingskravet vil dekkes ved reduksjon av lønnskostnader. Stillingskontroll innføres og skal sikre at et nedtak i stillinger gjøres der det er mulig, Øvrige innsparinger dekkes gjennom noe reduksjon i andre driftsutgifter.

Nye tiltak

Avdeling for Skatt og avgift nedlegges

Avdelingen ble nedlagt 1. november 2020.

Oppgaver innenfor kommunal innkreving, overføres til avdeling Regnskap og lønn (2.700.000)

Oppgaver innenfor oppmåling/eiendomsskatt flyttes tilbake til Strategi og utvikling - Oppmåling og Byggesak. (708.000).

Styrking av digital samhandling

Investering av Microsoft 365, inkludert samhandlingsfunksjonalitet i Teams og SharePoint vil medføre økte driftsutgifter. Tiltaket innebærer en oppgradering for alle ansatte som i dag benytter Office 2016. Ansatte i helse- og omsorg gis individuell tilgang via mobile enheter.

Valg 2021 - økte kostnader

Økte kostnader til Stortingsvalg, tilsvarer merforbruket i 2019

Delmål

Hovedmål	Delmål	Indikator	Siste måling 2019	Mål 2021	Mål 2022	Mål 2023	Mål 2024
Helse, miljø og sikkerhet	Redusere sykefraværet til 6,5% innen utgangen av 2022	Sykefraværsprosent	5,6 %	4,5 %	4,5 %	4.5	4.5
Ledelse, medarbeidere og organisasjon	Forbedring av utvalgte faktorer på Medarbeiderundersøkelsen	Enhetenes score på medarbeiderundersøkelsen		Ihht avtale med enhetsledere		Ihht avtale med enhetsledere	
Økonomi	Effektiviseringskrav 2,5%	Effektivisering i forhold til fjorårets budsjett		2,5 %			

Kostra-analyse - Adm, styring og fellesutgifter

Prioritet	Ringerike 2017	Ringerike 2018	Ringerike 2019	Gjøvik	Ringsaker	Modum	Kostragruppe 13
Brutto driftsutgifter til funksjon 100 Politisk styring , i kr. pr. innb (B) **)	332	310	425	576	335	312	370
Brutto driftsutgifter til funksjon 110, Kontroll og revisjon, i kr. pr. innb (B) **)	79	93	201	66	73	163	95
Brutto driftsutgifter til funksjon 120 Administrasjon, i kr. pr. innb (B) **)	3 727	4 144	3 695	3 783	3 453	4 087	4 092
Netto driftsutgifter til administrasjon og styring i prosent av totale netto driftsutg (B)	6,7 %	7,1 %	6,5 %	5,5 %	5,5 %	6,7 %	6,3 %

**) Justert for utgiftsbehov

Strategi og utvikling

Om sektor

Strategi og utvikling ble etablert høsten 2018, som en ny enhet i kommunen. Fra 1. august 2019 er også enhetene utbygging, byggesak, landbruk og oppmåling innlemmet i denne sektoren.

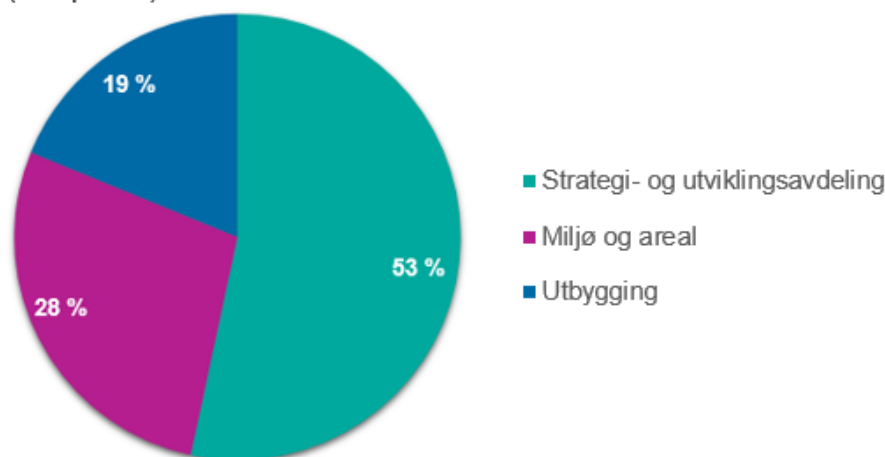
Sektoren har ansvaret for overordnet planlegging og strategi inkludert kommuneplanen. Sektoren jobber på tvers av alle øvrige sektorer.

Strategi og utvikling ledes av assisterende rådmann, og omfatter følgende virksomhet:

- Næringsutvikling
- Klima- og miljø og arealforvaltning
- By- og arealplanlegging
- Utbygging

Strategi og utvikling – brutto driftsutgifter 2019

(Tall i prosent)

Innenfor sektorens arbeidsområder er det fastsatt følgende overordnede målsettinger:

- Skal ha etablert en arbeidsplass per to nye innbyggere innen 2022
- Skal ha etablert et helhetlig og effektivt plansystem basert på FNs Bærekraftmål i parallelt med ferdigstillingen av ny kommunal planstrategi
- Skal ha etablert gode styringsmål og -systemer i organisasjonen, med eierskap til overordnede mål.
- Skal til enhver tid drive en profesjonell og effektiv saksbehandling til rett tid målt mot måltall for å dokumentere forbedring
- Skal utvikle en endringsdyktig organisasjon som kan møte økte og nye oppgaver
- Skal tilrettelegge for gode strategiske politiske prosesser
- Skal posisjonere og synliggjøre Ringerike i det nye Viken i samarbeid med de folkevalgte innen spesifikke områder i løpet 2020
- Starte med gjennomføringen av byplanens mål og sørge for å følge opp at utbyggingsavtaler og teknisk infrastruktur ivaretas

Utfordringer og viktige tiltak

Strategi og utvikling skal sørge for helhetlig planlegging på tvers av sektorer, samt effektiv og fremtidsrettet planlegging og tilrettelegging for nærings- og befolkningsvekst.

Flere sentrale planer er vedtatt, slik som kommuneplanens arealdel, kommunedelplan for Eggemoen - Nymoen og Områderegulering for Hønefoss (Byplanen) og Eggemoen Aviation & Technology Park. Dette er viktige vedtak som forenkler og forbedrer arbeidet med planer i kommunen.

I 2020 er ny planstrategi vedtatt og arbeidet med ny samfunnsdel i kommuneplanen skal legges frem for politisk behandling i første kvartal 2021. Dette for å målrette, systematisere og effektivisere arbeidet og plansystemet og forbedre kommunens gjennomføringsevne.

Store infrastrukturprosjekter vil være sentrale premissgivere for sektorens arbeid i perioden. Fellesprosjektet for Ringeriksbanen/E16 er det absolutt største og vil kreve omfattende ressursbruk. Utadrettet virksomhet for å synliggjøre Ringerike inn i nye Viken og øvrige aktuelle samarbeidsarenaer vil også være viktige oppgaver.

Som følge av vedtatte planer på overordnet nivå, er private planinitiativer på et rekordhøyt nivå i Ringerike. Dette, samtidig med fortsatt sterkt fokus på overordnet planlegging, blir en hovedutfordring for sektoren i 2021 og 2022. Det vil måtte foretas prioriteringer i arbeidet fremover, da det ikke vil være kapasitet nok på alle områder innenfor de økonomiske rammene.

Næringsutvikling

Innenfor arbeidet med næringsutvikling vil hovedfokuset være følge opp tiltak i kommunens næringsplan 2-1, hvor hovedmålet er å etablere en arbeidsplass per andre netto innflytter. For å nå målet er hovedfokuset på å samordne alle kommunale og kommunalt finansierte tiltak i Innovasjonssenter Ringerike og følge opp tiltak i næringsplanen.

Til grunn for arbeidet ligger Regional næringspolitisk strategi. Denne er vedtatt i alle de tre kommunene i Ringeriksregionen.

Basert på tydelige tilbakemeldinger fra næringslivet vil det bli vektlagt å styrke og tydeliggjøre kommunes rolle som tilrettelegger. Med dette fokuset vil utvikling av nye samarbeidsmodeller med næringslivet, næringslivets organisasjoner og Universitet (USN) ligge til grunn for arbeidet.

Innovasjonssenter Ringerike er etablert på Campus Ringerike, der kommunens næringsteam, sammen med USNs kompetansemiljø og øvrige næringsaktører samarbeider tett. Dette arbeidet videreføres med full styrke i 2021, og ansees som helt sentralt for å lykkes med et offensivt næringsarbeid.

Klima og miljø

2021 fortsetter arbeidet med å få på plass gode styringssystemer og for gjennomføring av konkrete tiltak. Mål innenfor både klima- og miljøområdet skal innarbeides i kommuneplanens samfunnsdel og handlingsprogram. Et klimaregnskap er under etablering og vil gi grunnlag for vurdering av mål, etablering av klimabudsjett, prioritering av tiltak og resultatoppfølging. Sammen vil dette gi gode styringsverktøy og legge til rette for systematisk vurdering av klimatiltak i alle sektorer i handlingsprogram og årsbudsjett.

Sammen med dette skal det gjennomføres en rekke konkrete tiltak. Arbeidet med å miljøsertifisere kommunens virksomheter gjennom Miljøfyrtårn er i full gang, med de første sertifiseringene i slutten av 2020. Deretter skal dette ruller ut til de enkelte enheter. Videre skal klima- og miljøhensyn vektlegges i arealplanlegging og kommunale utbyggingsprosjekter. Sykkeltiltakene skal følges opp og utskifting av fossile tjenestebiler til elbiler skal fortsette. Arbeidet med vannforvaltning er styrket og en konseptutredning om smart bruk av spillvarme til grønn næringsutvikling gjennomføres i samarbeid med Treklyngen, RingeriksKraft og Vardar.

Utbygging

Utbyggingsenheten vil fortsatt ha høy aktivitet i 2021. Byggingen av Heradsbygda omsorgssenter, og nye Hov ungdomsskole er noen av prosjektene som skal gjennomføres, startes og avsluttes i 2021. Hovedfokus for enheten vil gjennom 2021 være å levere utbyggingsprosjektene i tråd med fremdrift, kvalitet og økonomi.

De enkelte utbyggingsprosjektene omtales under kapittelet om investeringer innen de aktuelle sektorene.

Miljø og areal

Enheten omfatter byggesak, oppmåling og landbruk. Den har i dag gode leveranser og rask saksbehandling. Saksmengden forventes økt i perioden som følge av økt byggeaktivitet og store infrastrukturprosjekter. Ulike miljøhensyn vil bli viktigere når byggeaktiviteten øker, slik at påvirkning på mennesker og dyrs helse, og naturen blir minst mulig. Det skal jobbes videre med fortsatt god ressursutnyttelse og gode samarbeidsformer både internt og eksternt.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2021	2022	2023	2024
Vedtatt budsjett	42 868	42 868	42 868	42 868
Sum Tekniske justeringer	2 252	2 252	2 252	2 252
Sum Vedtak forrige periode	-6 100	-13 100	-13 100	-13 100
Sum Budsjettendring i år	473	473	473	473
Konsekvensjustert budsjett	-3 375	-10 375	-10 375	-10 375
Konsekvensjustert ramme	39 493	32 493	32 493	32 493
Politisk vedtak				
FS 29/20 Etablering av Bylab	250	250	250	0
KS 134/19 Medlemskap i Utmarkskommunenenes Sammenslutning	45	45	45	45
KS 56/19 Reiselivssamarbeid Gjøvikregionen Hadeland Ringerike Reiseliv	600	600	600	600
KS 90/20 Skjøtsel av St. Hanshaugen	570	50	50	50
Sum Politisk vedtak	1 465	945	945	695
Innsparingstiltak				
Reduksjon i lønnskostnader og andre driftsutgifter	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Sum Innsparingstiltak	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Nye tiltak				
Avdeling for Skatt og avgift nedlegges	708	708	708	708
Miljøovervåkning	260	170	170	170
Sum Nye tiltak	968	878	878	878
Nye tiltak og realendringer budsjett	1 433	823	823	573
Ramme 2021-2024	40 926	33 316	33 316	33 066

Politisk vedtak

FS 29/20 Etablering av Bylab

Formannskapet vedtok i sak 29/20 Etablering av Bylab i Hønefoss.

Det ble bevilget 300.000 kr fra Formannskapets disposisjonskonto for 2020, med sikte på oppstart i løpet av november 2020. Videre innarbeides det 250 000,- kr i årlig tilskudd til Bylab i handlingsprogrammet i perioden 2021-2023. Det er en forutsetning for bevilgningen at resterende finansiering i tråd med saksfremlegget i saken inngås. Videre organisering og gjennomføring delegeres rådmannen.

KS 56/19 Reiselivssamarbeid Gjøvikregionen Hadeland Ringerike Reiseliv

Tiltaket må videreføres ett år til på grunn av oppsigelsestid. Vurderes høsten 2020.

KS 90/20 Skjøtsel av St. Hanshaugen

Arbeidet er startet opp i 2020, og midler avsatt til videre arbeid i 2021 for en grundig opprusting av området.

Innsparingstiltak

Reduksjon i lønnskostnader og andre driftsutgifter

Strategi og Utvikling skal redusere de totale lønnskostnadene med 1,0 millioner kroner - i hovedsak ved ikke å besette vakanser og ledige stillinger etter naturlig avgang.

Nye tiltak

Avdeling for Skatt og avgift nedlegges

Avdelingen ble nedlagt 1. november 2020.

Oppgaver innenfor kommunal innkreving, overføres til avdeling Regnskap og Lønn (2.700.000)

Oppgaver innenfor oppmåling/eiendomsskatt flyttes tilbake til Strategi og utvikling - Oppmåling og Byggesak. (708.000).

Milljøovervåkning

Gjelder miljøgiftovervåkning ihht pålegg fra Fylkesmannen i Storelva, samt problemkartlegging av vassdrag, der det forventes pålegg fra Fylkesmannen.

Handlingsprogram 2021-2024

Delmål

Hovedmål	Delmål	Indikator	Siste måling 2019	Mål 2021	Mål 2022	Mål 2023	Mål 2024
Helse, miljø og sikkerhet	Redusere sykefraværet til 6,5% innen utgangen av 2022	Sykefraværsprosent	3,7 %	3,0 %			
Ledelse, medarbeidere og organisasjon	Forbedring av utvalgte faktorer på Medarbeiderundersøkelsen	Enhetenes score på medarbeiderundersøkelsen		Ihht avtale med enhetsledere		Ihht avtale med enhetsledere	
Oppgave og tjenesteutførelse	Alle investeringsprosjekt skal leveres i henhold til oppdragsbestilling	Mål for investeringer	85,0 %	90,0 %	90,0 %	0,0 %	0,0 %
	Gjennomføre samordning og omstrukturering av samlet kommunal innsats innen næringsutvikling og etablererveiledning						
	Gjennomsnittlig behandlingstid for byggesak med 3 ukers frist	Mål i dager fra komplett søknad	11	11	11	0	0
	Gjennomsnittlig behandlingstid for saker etter jord- / konsesjonslov	Mål i dager fra komplett søknad	20	15	15	0	0
	Kontroller innenfor jord skal utføres etter lovkrav	Mål kontroller ikke utført etter lovkrav	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
	Kontroller innenfor skog skal utføres etter lovkrav	Mål kontroller ikke utført etter lovkrav	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
	Oppmålings saker skal utføres innen fristen (16 uker)	Mål andel som går over fristen	4,5 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
	Salg av eiendomsinformasjon skal utføres innen fristen (7 dager)	Mål andel som går over fristen	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
	Sikre tett og god dialog med både eksisterende og potensielt nye næringsaktører i Ringerike						
	Skanning og digitalisering av byggesaksarkiv	Mål andel fullført	70,0 %	100,0 %			
	Tjenesten skal bistå personell eller dyr i nød innenfor frister gitt i forskrift.	Mål ressursutnyttelse		Tilfredss.	Tilfredss.	0	0
Økonomi	Effektiviseringskrav 2,5%	Effektivisering i forhold til fjorårets budsjett		2,5 %			

Kostra-analyse - Plan, kulturminner, natur og nærmiljø

	Ringerike 2017	Ringerike 2018	Ringerike 2019	Gjøvik	Ringsaker	Modum	Kostragruppe 13
Produktivitet							
Rekr- og friluftslivsomr. med kommunalt ansvar tilrettelagt med universell utforming	4	4					
Grunnlagsdata (Nivå 3)							
Snitt saksbehandlingstid for byggesaker med 12 ukers frist (dager)	17	15	11		31	42	42
Snitt saksbehandlingstid for byggesaker med 3 ukers frist (dager)	11	8	6	27	20	8	19
Andre nøkkeltall							
Netto driftsutgifter (301) Plansaksbehandling	12 080	22 563	17 677	13 953	6 742	1 498	572 825
Netto driftsutgifter (302) Bygge- delings- og seksjoneringsarbeid	0	4 960	3 784	0	1 305	915	52 051
Netto driftsutgifter (303) Kart og oppmåling	3 769	2 558	3 195	0	-873	632	202 997
Netto driftsutgifter (335) Rekreasjon i tettsted	1 764	2 074	3 442	9 613	14 247	827	526 221
Netto driftsutgifter (360) Naturforvaltning og friluftsliv	794	1 343	1 167	6 254	2 991	1 420	279 789
Område- og detaljreguleringsplaner vedtatt av kommunen siste år (B)	8	6	11	6	9	3	435

Utdanning og familie

Om sektor

Tjenestene innenfor Utdanning og familie skal bidra til at barn og unge får trygge oppvekstvilkår og et godt tilrettelagt opplæringstilbud. Sektoren skal sørge for tidlig innsats slik at tjenestene retter seg mot det enkelte barn eller ungdom og deres familier. Gjennom tidlig innsats er målet at den enkelte i størst mulig grad er i stand til å mestre eget liv.

Sektoren omfatter 11 barnehager, 12 skoler, læringscenter for voksne, avlastningstilbud for barn og unge, mindreårige asylsøkere og Familiens hus. Det er 868 ansatte og 755 årsverk knyttet til Utdanning og familie. I Ringerike er det ca. 7 500 innbyggere i alderen 0-22 år.

Ringerike er vertskap for interkommunal barnevernvakt. I tillegg samarbeider sektoren tett med de 17 private barnehagene i kommunen.

Strategi og ønsket utvikling

Tjenestene skal være bærekraftige og sikre innbyggere gode levekår og likeverdige tjenester.

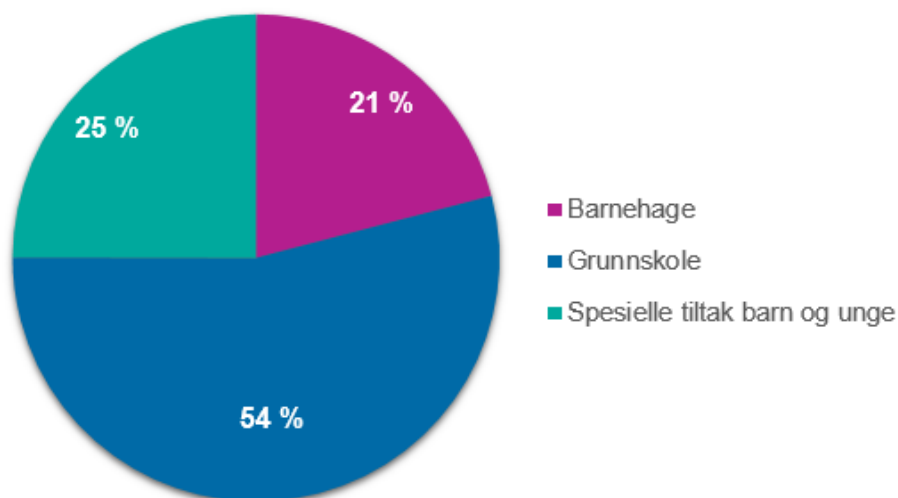
Solid sosial og emosjonell kompetanse er en viktig faktor for god psykisk helse. I de kommende årene iverksettes det en rekke tiltak for å sikre et helhetlig tilbud til alle barn og unge. Det er et overordnet mål å utvikle barn og unges robusthet til å tåle de utfordringer de fleste vil møte på ulike tidspunkt i livet.

Kommunens tjenester må følge med på innbyggernes helse etter koronapandemien. I et langsiktig perspektiv er det avgjørende at alle tjenester i sektoren følger opp sårbare barn og unge.

Økt innbyggerinvolvering er en viktig prioritering og vil bygge opp under at barn og unges stemmer skal høres og bidra til å utvikle tjenestene.

Utdanning og familie – brutto driftsutgifter 2019

(Tall i prosent)

Trygt, inspirerende og inkluderende leke- og læringsmiljø

Et trygt og inspirerende leke- og læringsmiljø hvor alle opplever å høre til er avgjørende for å skape en likeverdig oppvekst og utdanning. Forutsetningene for å lykkes blir større når barn og elever er trygge. Våre barn og elever skal møte voksne som har en inspirerende og inkluderende praksis – faglig, pedagogisk og sosial inkludering. Dette krever systematisk tilnærming gjennom fleksibilitet i tilbudet, tydelig ansvarsfordeling og forpliktende tverrfaglig samarbeid mellom tjenestene.

Trygghet, inkludering og fellesskap i barnehage og skole har stor betydning for livsmestring og helse for barn og elever. Et langsiktig og systematisk arbeid er nødvendig for å skape, utvikle og vedlikeholde trygge, inspirerende og inkluderende leke- og læringsmiljø. Dette innebærer god pedagogisk praksis, oppmerksomhet på relasjonskvalitet, forebyggende tiltak satt i system og profesjonell oppfølging av mobbing og krenkelser i den enkelte barnehage og skole.

Helse, læring og utvikling skal i vår sektor ses i sammenheng og forsterke en helsefremmende praksis. Helsefremmende enheter bygger opp under inkluderende fellesskap hvor alle får utfolde seg og oppleve mestring. Mestringsorientert praksis er med å fremme barn og unges psykiske helse. En helsefremmende praksis skal også inspirere til varierte aktiviteter, fysisk utfoldelse, sunt kosthold og bevissthet om egen fysiske og psykiske helse, kropp og egne og andres grenser.

I planperioden skal barnehagene fortsette sitt arbeid med kompetanseløftet «Være sammen» og skolene fortsette det forebyggende programmet «Mitt valg». Inkluderende fellesskap, sosial og emosjonell lek og læring, psykisk helse og faglig utvikling er sentrale temaer i kompetanseløftet og «Mitt valg».

Tidlig innsats, helhet og sammenheng

Tidlig innsats og forebygging, samt helhetlige og tilpassede tjenester, er avgjørende for at innbyggerne skal få tjenester som skaper livsmestring i dag og i fremtiden. En kunnskapsbasert tilnærming med høy kvalitet i det allmenne tilbudet har god effekt. Derfor er vår strategi at det skal være høy kvalitet på det allmenne tilbudet for å styrke den universelle opplæringen, samtidig som vi skal ha god nok kapasitet og kompetanse for de barn og unge der det allmenne tilbudet ikke er tilstrekkelig.

Når det gjelder barnevernet og helsetjenester for barn og unge, vil kommunene få et større og mer omfattende ansvar overført fra statlig og regional myndighet. Dette stiller store krav til tjenesteutvikling, organisering og kompetanseutvikling.

Samarbeidet på tvers av tjenester og profesjoner må videreutvikles for å oppnå mest mulig helhet og sammenheng i tjenestetilbudet sett fra innbyggerens perspektiv. Kvalitet i samarbeidet forutsetter at alle medarbeidere tar ansvar for å sikre innbyggerens beste, fremme optimal utvikling og læring, samt fremme gode oppvekstvilkår og omsorgsarenaer. Sektoren arbeider aktivt for å fremme en kultur hvor medarbeiderne står sammen og samhandler slik at innbyggerne får rett hjelp til rett tid.

De spesielle tiltakene må videreutvikle sitt innhold for å harmonisere tilbudet og bidra til likeverdig oppvekst og levekår for alle, uavhengig av bosted eller funksjonsevne. Barnehagene og skolene skal arbeide systematisk med organisasjonsbygging for å skape ny kunnskapsbasert praksis, tilpasset morgendagens utfordringer og innbyggernes behov.

Familiens hus

Utsatte barn og barn med psykososiale vansker har ofte behov for mange tverrfaglige tjenester i oppveksten. Familiens hus er en samlokalisering av tjenester for barn, unge og deres familier. Her finner du blant annet barneverntjenesten, forbyggende helsetjenester for barn og unge, spesialpedagogiske tjenester i tillegg til tjenester fra helsesektoren.

Her får foreldre og barn et helhetlig, lett tilgjengelig og støttende tilbud. Foreldrene tilbys blant annet foreldreveiledningsprogrammet TIBIR, en veiledningsmetode der målet er å hjelpe foreldrene til å bryte negative mønster og fremme positivt samspill.

Utfordringer og viktige tiltak

Utfordringer

Barnefattigdom

De siste års utvikling viser en økning i økonomiske forskjeller i Ringerike kommune. Det har blant annet sin årsak i en økning i andel barn som vokser opp i familier med vedvarende lavinntekt. Gruppen barn med innvandrerbakgrunn som har foreldre med lav utdanning og svak yrkestilknytning har økt.

Fattigdomsbekjempelse krever samarbeid mellom sektorer og mellom det offentlige og frivilligheten. Et godt tverrfaglig samarbeid er nødvendig for å sikre helhetlig oppfølging av familier, barn og unge i lavinntektsfamilier. Tiltakene i arbeidet er både brede og universelle og retter seg mot alle familier, og mer målrettede tiltak mot grupper av barn og foreldre slik som helhetlig oppfølging av lavinntektsfamilier og redusert foreldrebetaling i barnehage.

Kapasitet i barnehager og skoler

Ringerike kommune skal sikre tilstrekkelige barnehage- og skoleplasser, og dette krever langsiktig planlegging. Riktig kapasitet sett opp mot befolkningsvekst og bosettingsmønstre er ønsket utviklingsretning.

Ringerike kommune har tilbud til alle med lovmessig rett til plass i barnehage ved hovedopptaket (1. mars). Barne- og skolebehovsanalysen utarbeidet av Norconsult våren 2020 peker på moderat økende behov frem i tid. Fram i tid vil behovet for barnehage- og skoleplasser være størst i og nær Hønefoss. Analysen er et godt planleggingsverktøy for dimensjonering og utbygging av barnehager og skoler.

Viktige tiltak

Kompetanseutvikling

Vi skal bidra til å ha riktig kompetanse til enhver tid. Rammeplan for barnehager og læreplanverket for grunnskolen viser hvilken kompetanse det er avgjørende at barn og unge utvikler for et godt liv, og for fremtidens samfunn og arbeidsliv.

Alle medarbeidere i sektoren skal følge med på og analysere egen praksis og bruke sin kunnskap i forbedringsarbeidet. Vi bruker verktøy som bruker-, elev- og medarbeiderundersøkelser til å ha et

kreativt og kritisk blikk på egen praksis og endrer og utvikler der sektoren har utfordringer. Det er kontinuerlig kompetansekartlegging i sektoren.

Kompetanseutviklingen skal baseres på kunnskap, forskning og erfaringer. Kartleggingen sammen med nasjonale og politiske føringer, er utgangspunktet for valgte og prioriterte tiltak.

Kvalitetsarbeid

Arbeidet med å vurdere og utvikle kvalitet er en kontinuerlig og systematisk prosess vi må ha oppmerksomhet på. Kunnskapsgrunnlag og kvalitetsverktøy er sentrale elementer i kvalitetsarbeid og skal gi barnehager, skoler, eier, lokale og sentrale myndigheter grunnlag for å vurdere og videreutvikle kvaliteten i sektoren.

Barns trivsel og utvikling i barnehagen er målet for alt kvalitetsarbeid i barnehagene. Dette målet er uttrykt i barnehageloven og Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver. Barnehagens arbeid skal planlegges og vurderes. Det pedagogiske arbeidet skal beskrives, analyseres og fortolkes ut fra barnehagens planer, barnehageloven og rammeplanen.

Ny læreplan for grunnskolen ble innført fra og med skoleåret 2020-2021. Målet med fagfornyelsen er å styrke elevenes faglige forståelse og legge bedre til rette for dybdelæring. Det skal også gi barn og unge gode vilkår for å utvikle verdier, kunnskaper og holdninger som har stor betydning både for dem selv og samfunnet. I programperioden vil Ringeriksskolene legge opp til felles temaer på visse årstrinn. Aktuelle tema er Miljøfyrtårn, Ungt entreprenørskap, Mitt valg og FNs bærekraftsmål.

Når det gjelder konkrete resultater, skal resultatene i Ringeriksskolen gjenspeile at man er på nasjonalt nivå eller bedre. Nasjonale prøver i lesing, regning og engelsk gjennomføres på 5. 8. og 9. trinn hver høst, og prøveresultatene presenteres for Hovedutvalget for oppvekst og kultur.

Elever på 7. og 10. trinn deltar i den årlige elevundersøkelsen og resultatene viser at elevene trives godt på skolen. Elevene er også fornøyde med støtten de får fra hjemmet i skolearbeidet. Ungdommer er generelt sett fornøyd med lokalsamfunnet sitt, og mange er med i en fritidsorganisasjon. Resultater fra elevundersøkelsen behandles i Hovedutvalget for oppvekst og kultur.

Brukerundersøkelser viser at foresatte i stor grad er fornøyd med skole- og barnehagetilbudet i kommunen.

Tverrfaglig miljøteam

Ringerike kommune har etablert et tverrfaglig miljøteam (TMT) med fagpersoner med helsefaglig- og pedagogisk bakgrunn. Teamet arbeider med prosjektet «Tilbake til skolen», for å hjelpe elever med et langvarig skolefravær. Prosjektet skal bidra til økt skoleoppmøte og bedre psykisk helse for både eleven og foreldrene.

Bedre tverrfaglig innsats (BTI)

Bedre Tverrfaglig Innsats, BTI-modellen, er en samhandlingsmodell som beskriver den sammenhengende innsatsen i og mellom tjenester retta mot barn, unge og familier som det er knyttet bekymring til. BTI-modellen skal bidra til tidlig innsats, samordna tjenester og foreldreinvolvering.

HOPP i Ringerike kommune

Helsefremmende OPPvekst i Ringerike kommune (HOPP) er et tverrfaglig kommunalt samarbeid, som skal legge til rette for sunn livsstil hos barn og unge, gi bedre læringsforhold, økt trivsel og forebygge livsstilssykdommer og inaktivitet. HOPP i Ringerike jobber for at kommunale arenaer følger de nasjonale anbefalingene for kosthold og fysisk aktivitet.

Ungdom, fritid og kultur

Ringerike kommune skal gi et generelt tilbud til alle unge. Ungdomskontakten har et spesielt fokus på å fange opp og gi tilbud til sårbare unge, individuelt og i gruppe. Sektorene Utdanning og familie og Teknisk, Idrett og kultur vil gjennomgå tilbudet og vurdere fremtidig organisering.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2021	2022	2023	2024
Vedtatt budsjett	645 735	645 735	645 735	645 735
Sum Tekniske justeringer	6 356	6 356	6 356	6 356
Sum Vedtak forrige periode	-6 643	-6 643	-6 643	-6 643
Sum Budsjettendring i år	-975	-975	-975	-975
Konsekvensjustert budsjett	-1 262	-1 262	-1 262	-1 262
Konsekvensjustert ramme	644 473	644 473	644 473	644 473
Demografi				
Demografiske justeringer i skole og barnehage	-10 500	-10 500	-10 500	-10 500
Migrasjonskontor	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Tjenesteendring flyktninger	-8 590	-8 590	-8 590	-8 590
Sum Demografi	-20 090	-20 090	-20 090	-20 090
Politisk vedtak				
FS 90/20 Forebyggende ungdomsgruppe	1 500	1 500	1 500	1 500
KS 192/19 Helseyskepleier	650	650	650	650
KS 83/20 Miljøveiledere i skole	1 800	1 800	1 800	1 800
Sum Politisk vedtak	3 950	3 950	3 950	3 950
Innsparingstiltak				
Barnevernvakt - nytt kommunalt samarbeid, redusert utgift	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
Effektivisering av barnevernet	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000
Endret budsjetttramme til ungdomstrinnet	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Redusert administrativ stilling i utdanning og familie	-180	-720	-720	-720
Økt pris for SFO	-500	-500	-500	-500
Sum Innsparingstiltak	-7 180	-7 720	-7 720	-7 720
Nye tiltak				
Fagfornyelse i grunnskolen - nye læremidler	2 000	0	0	0
Moderasjonsordninger barnehager	3 200	3 200	3 200	3 200
Nye moderasjonsordninger i SFO - redusert brukerbetaling	500	500	500	500
Redusert tilskudd til tilrettelagt grunnskoleopplæring for mindreårige asylsøkere	3 200	3 200	3 200	3 200
Tjenesteendring flyktninger	2 000	1 000	0	0
Økt makspris - foreldrebetaling i barnehage	-480	-480	-480	-480
Sum Nye tiltak	10 420	7 420	6 420	6 420
Nye tiltak og realendringer budsjett	-12 900	-16 440	-17 440	-17 440
Ramme 2021-2024	631 573	628 033	627 033	627 033

Demografi

Demografiske justeringer i skole og barnehage

For å tilpasse budsjetttrammene til den demografiske utviklingen i årene fremover, foreslås det å gjøre justeringer i barnehage og grunnskole. For mer informasjon om demografisk utvikling, se kapittel "Befolkningsutvikling".

Hvilke tiltak foreslår vi:

Barnehage - For å justere budsjetttrammene til barnehage, foreslås det å avvikle ledige småbarnsplasser i de kommunale barnehagene. Kommunen vil fortsatt tilby barnehageplass til barn med rett til plass (rettighetsbarn), men andelen barn uten lovmessig rett vil bli betydelig mindre. Dette dreier seg om barn som fyller 1 år etter 1. desember, og barn som det ikke er søkt om barnehageplass for i hovedopptaket 1. mars. Foreldre med behov for barnehage tilbud etter endt barselpermisjon, vil måtte benytte seg av private omsorgstilbud, eventuelt utsette oppstart i arbeid. Foreldre som flytter til kommunen med barn i alderen 2–4 år, vil måtte vente noe lenger på barnehage tilbud, og flere skolestartere risikerer å ikke få barnehage tilbud. Nedtak i kommunale barnehager vil medføre reduksjon av 5 årsverk i kommunale barnehager.

Grunnskole - Lærernormen ble innført i 2018, og statlig tilskudd dekket i hovedsak merkostnadene for ordningen i 2018 og 2019. Fra 2020 ble det øremerkede tilskuddet innlemmet i rammetilskudd. Etter oppdaterte beregninger innfrir ikke ringeriksskolen lærernormen ved alle skoler ved utgangen av 2020. Noen skoler ligger under norm, og noen ligger over norm. Rådmannen foreslår at fremtidig finansiering av lærernorm gjøres innenfor den rammen som er gitt ved statlige tilskudd inntil ny opplæringslov er ferdig behandlet. Rådmannen kommer tilbake med egen sak om dette.

Migrasjonskontor

Migrasjonskontoret ble etablert i forbindelse med den økte bosettingen av flyktninger i 2016. Nå som vi ser at flyktningestrømmen er lavere, bosettes det også færre flyktninger i Ringerike. De som har bosatt seg i kommunen skal integreres og bruke de ordinære helsetjenestene i kommunen. Ressursinnsatsen til Migrasjonskontoret reduseres med 1,0 million kroner.

Tjenesteendring flyktninger

Fortsatt oppfølging av mottatte mindreårige asylsøkere.

Politisk vedtak

KS 192/19 Helsesykepleier

Kommunestyret vedtok i budsjettarbeidet for 2020 å gi midler til helsesykepleier. Tiltaket meldes nå med varig effekt.

KS 83/20 Miljøveiledere i skole

Kommunestyret har vedtatt å utvide ordningen om miljøveiledere ved tre nye skoler i 2021.

Innsparingstiltak

Barnevernvakt - nytt kommunalt samarbeid, redusert utgift

I budsjettsaken for 2020 ble det innarbeidet et tiltak knyttet til omorganisering av barnevernvakt.

Barnevernvakta drives som et prosjekt, og det ble i 2020 laget en ny avtale med nye samarbeidskommuner. Dette medfører at det er flere kommuner som kostnadene skal fordeles på. Tiltaket trekkes derfor tilbake.

Effektivisering av barnevernet

Det er gjennomført vesentlige omstillinger i barneverntjenesten i perioden 2017-2020, og i videreføring vil oppfølging av det strategiske kvalitetsutviklingsarbeidet stå sentralt i den videre drift. Tiltaket vil hente inn effekt av arbeidet som er gjort de siste årene.

Endret budsjettramme til ungdomstrinnet

Som følge av satsning på tiltak innen tidlig innsats i elevenes første skoleår, vil det være mulig å redusere tildeling av spesialpedagogiske ressurser til de eldste elevene. Tidlig innsats og forsterket opplæring for elever med faglige og/eller sosiale utfordringer, har vært sentrale satsingsområder over tid. Det er viktig å understreke at det i dette tiltaket ikke innebærer en reduksjon av miljøarbeider, sosiallærer eller helsesykepleier.

Redusert administrativ stilling i utdanning og familie

Det reduseres en administrativ stilling i utdanning og familie. Stillingen går ut i oktober 2021.

Økt pris for SFO

Foreldrebetalingen for skolefritidsordningen økes med 2,7 % fra 1. januar 2021.

Nye tiltak

Moderasjonsordninger barnehager

Ordningen om gratis kjernetid i barnehagen gjelder for barn i alderen 2-5 år i familier med lav inntekt. Inntektsgrensen øker fra kr 566 100 i 2020 til kr 583 650 1.august 2021. Familier med lav inntekt har rett til å få 20 timer gratis oppholdstid i barnehage per uke.

Hvis maksprisen er høyere enn 6 prosent av den samlede inntekten i husholdningen, har familien krav til redusert pris.

Tilskudd til private barnehager, endring i drifts- og kapitaltilskudd

Forventet økt tilskudd reguleres ned jf statsbudsjettet; redusert pensjonspåslag i kommunal tilskuddssats fra 13 % til 11 %.

Tjenesteendring flyktninger

Fortsatt oppfølging av mottatte mindreårige asylsøkere.

Delmål

Hovedmål	Delmål	Indikator	Siste måling 2019	Mål 2021	Mål 2022	Mål 2023	Mål 2024
Helse, miljø og sikkerhet	Miljøfyrtårnsertifisering av alle kommunens bygg og enheter innen utgangen av 2022	Andel sertifiserte enheter i sektor utdanning og familie		100,0 %			
	Redusere sykefraværet til 6,5% innen utgangen av 2022	Sykefraværsprosent	8,0 %	7,0 %	6,5 %	6.5	6.5
Ledelse, medarbeidere og organisasjon	Forbedring av utvalgte faktorer på Medarbeiderundersøkelsen	Enhetenes score på medarbeiderundersøkelsen		Ihht avtale med enhetsledere		Ihht avtale med enhetsledere	
	Oppnå tilfredsstillende andel fagarbeidere.	Andel fagarbeidere	25,0 %	35,0 %	40,0 %	40,0 %	40,0 %
Oppgave og tjenesteutførelse	Effektiv arbeidsflyt i barnevernet	Andel undersøkelser med behandlingstid innen 3 måneder	98,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %
	Grunnskolepoeng - målet er å heve gjennomsnittlig grunnskolepoeng.	Gjennomsnittlig grunnskolepoeng (antall)	40,7	42,0			
	Redusere andel elever med spesialundervisning	Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning	8,4 %	7,0 %	6,5 %	6,5 %	6.5

Effektiv arbeidsflyt i barnevernet

Behandlingstid innen 3 måneder i undersøkelsessaker

Grunnskolepoeng - målet er å heve gjennomsnittlig grunnskolepoeng.

Målet er at grunnskolepoengene for avgangselevne i Ringeriksskolen er på nasjonalt nivå eller bedre.

Oppnå tilfredsstillende andel fagarbeidere.

For å oppnå tilfredsstillende andel av fagarbeidere har Ringerike gitt tilbud om fagarbeiderutdanning til assistenter. I planperioden vil vi stimulere til at flere av assistentene som har gjennomført den teoretiske delen av fagprøven, tar den praktiske delen, og får godkjent fagbrev som barne- og ungdomsarbeidere. I handlingsplanperioden er målet å øke andelen fagarbeidere til 35%.

Redusere andel elever med spesialundervisning

Kommunen er i ferd med å endre kursen i det spesialpedagogiske arbeidet i barnehager og skoler i tråd med utredningen i Nordahl-utvalget. Målet om at eleven som har behov for tilrettelagte tiltak, herunder spesialundervisning, får et pedagogisk og spesialpedagogisk tilbud av høy kvalitet og opplever økt inkludering i skolehverdagen.

Virkemiddel for å nå mål

Sykefravær

Sektor Utdanning og familie har som mål å redusere sykefraværsprosenten til 7 %. Det er til dels store variasjoner mellom enhetene i sektoren. Skolene og spesielle tiltak har et lavt fravær, mens barnehagene fortsatt har et relativt høyt fravær.

Handlingsprogram 2021-2024

Noen barnehager er med i prosjektet Sterkere Tilbake, et samarbeid med NAV og BHT. Her jobbes det helhetlig og målrettet for å få forbedret resultat på sykefraværet. Barnehagene vil bruke dette i sitt sykefraværarbeid videre.

Gjennom prosjektet «Nytt blikk» arbeides det med heltidskultur. Økt andel ansatte i heltidsstillinger gir blant annet lavere sykefravær. Flere barnehager og skoler deltar i «Nytt blikk».

I barnehage og på småskoletrinnet er den generelle smitterisikoen stor fordi man jobber veldig tett på barna, noe som forventes å gi økt sykefravær.

Kostra-analyse - Grunnskole

	Ringerike 2017	Ringerike 2018	Ringerike 2019	Gjøvik	Ringsaker	Modum	Kostragruppe 13
Prioritet							
Netto driftsutgifter til grunnskole (202), per innbygger 6-15 år **)	77 592,3	82 233,5	84 556,3	97 426,7	106 928,6	89 107,9	89 025,5
Netto driftsutgifter til skolelokaler (222), per innbygger 6-15 år **)	13 807,7	17 135,2	19 886,7	18 862,6	19 392,5	17 873,3	18 396,7
Netto driftsutgifter til skoleskyss (223), per innbygger 6-15 år **)	2 848,8	2 978,6	2 910,2	2 114,7	4 351,6	2 714,4	1 704,7
Produktivitet							
Elever per kommunal grunnskole	237	233	249	212	199	226	288
Dekningsgrad							
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning	8,2 %	8,1 %	8,4 %	7,4 %	8,1 %	8,9 %	7,4 %
Andel elever i grunnskolen som får tilbud om skoleskyss (B)	27,0 %	27,2 %	26,9 %	20,0 %	39,9 %	31,9 %	15,7 %
Andel elever med direkte overgang fra grunnskole til videregående opplæring (B)	95,8 %	97,5 %	97,7 %	98,2 %	98,3 %	95,3 %	97,8 %
Andel innbyggere 6-9 år i kommunal SFO (B)	62,8 %	57,7 %	55,1 %	60,0 %	61,9 %	54,6 %	58,7 %
Kvalitet							
Andel undervisning gitt av undervisningspersonale med godkjent utdanning	96,5	95,9	97,1	98,0	99,3	96,7	
Elevunders. 10. trinn - Mobbet av andre elever på skolen	1,4	1,3	1,2	1,2	1,3	1,2	
Elevunders. 10. trinn - Mobbing på skolen (prosent)	11,3 %	7,6 %	4,7 %	5,3 %	7,7 %	5,2 %	
Elevunders. 10. trinn - Mobbing på skolen-Er du blitt mobbet på skolen de siste månedene?	8,3 %	5,6 %	2,8 %	3,2 %	5,9 %	2,6 %	
Elevunders. 10. trinn - Trivsel	4,1	4,1	4,2	4,3	4,2	4,1	
Elevunders. 7. trinn - Trivsel	4,4	4,4	4,3	4,2	4,2	4,2	
Gjennomsnittlig grunnskolepoeng (antall)	39,7	40,9	40,7	42,1	40,0	40,4	41,9
Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 1.-10.årstrinn	14,5	14,7	14,6	12,1	11,8	14,3	13,7
Grunnlagsdata (Nivå 3)							
Antall elever i kommunal og privat SFO	907	837	792	843	953	354	64 796
Antall elever i kommunal SFO	869	794	740	803	953	354	62 539
Antall elever i kommunale grunnskoler	3 321	3 266	3 235	3 176	3 975	1 585	253 764

**) Justert for utgiftsbehov

Kostra-analyse - Barnevern

	Ringerike 2017	Ringerike 2018	Ringerike 2019	Gjøvik	Ringsaker	Modum	Kostragruppe 13
Prioritet							
Netto driftsutgifter (funksjon 244, 251, 252) per barn i barnevernet	156 195	156 806	134 924	193 035	119 071	111 842	130 466
Netto driftsutgifter per innbygger 0-17 år, barnevernstjenesten **)	14 441	13 381	11 834	20 468	11 704	10 849	10 128
Produktivitet							
Andel undersøkelser med behandlingstid innen 3 måneder	99,0 %	93,0 %	99,0 %	86,0 %	93,0 %	95,0 %	88,0 %
Dekningsgrad							
Andel barn med barnevernstiltak ift. innbyggere 0-22 år	4,6 %	3,9 %	4,2 %	4,2 %	4,4 %	4,6 %	3,6 %
Andel barn med tiltak som er plassert (funksjon 252) ift. ant innbyggere 0-17 år (B)	2,1	1,7	1,6	2,1	1,8	2,1	1,5
Barn med undersøkelse ift. antall innbyggere 0-17 år (B)	5,3 %	4,7 %	5,2 %	6,3 %	6,0 %	6,1 %	4,8 %

**) Justert for utgiftsbehov

Kostra-analyse - Barnehage

	Ringerike 2017	Ringerike 2018	Ringerike 2019	Gjøvik	Ringsaker	Modum	Kostragruppe 13
Prioritet							
Netto driftsutgifter barnehagesektoren i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter (B)	13,3 %	12,5 %	13,6 %	12,5 %	13,6 %	14,8 %	15,2 %
Netto driftsutgifter per innbygger 1-5 år i kroner, barnehager **)	155 147,3	155 149,0	175 322,8	167 467,9	172 151,7	188 838,4	159 982,5
Produktivitet							
Kommunale overføringer av driftsmidler til private barnehager per korrigert oppholdstime (kr)	57	57	60	57	60	60	56
Korrigerte oppholdstimer per årsverk i kommunale barnehager (B)	13 223	12 765	12 311	12 559	11 528	12 296	12 483
Dekningsgrad							
Andel barn 1-5 år i barnehage, i forhold til innbyggere 1-5 år (prosent)	93,1 %	93,5 %	93,3 %	97,1 %	90,1 %	92,0 %	92,4 %
Andel barn i kommunale barnehager i forhold til alle barn i barnehage (B)	46,4 %	46,0 %	45,2 %	42,7 %	50,9 %	52,3 %	40,5 %
Andel minoritetsspråklige barn i barnehage i forhold til alle barn med barnehageplass (B)	18,1 %	18,4 %	21,1 %	18,3 %	14,1 %	14,1 %	19,2 %
Ansatte i barnehager, basisvirksomhet, andel menn (prosent)	6,1	6,4	7,4	9,8	8,0	6,6	9,9

**) Justert for utgiftsbehov

Kostra-analyse - Kommnehelse

	Ringerike 2017	Ringerike 2018	Ringerike 2019	Gjøvik	Ringsaker	Modum	Kostragruppe 13
Prioritet							
Netto driftsutgifter per innbygger (232) forebygg. helsestasjons- og skolehelsetjeneste (B) **)	683	641	742	679	685	907	735
Netto driftsutgifter per innbygger (241) diagnose behandling re-/habilitering (B) **)	1 320	1 375	1 466	2 113	1 452	1 741	1 884
Netto driftsutgifter til forebyggende arbeid, helse pr. innbygger (B) **)	214	237	234	143	418	413	255
Dekningsgrad							
Undersøkt ved 2-års alder Andel barn (prosent)	92,2 %	99,6 %	103,0 %	96,8 %	98,4 %	96,9 %	96,1 %
Undersøkt ved 4-års alder Andel barn (prosent)		100,9 %	96,6 %	103,9 %	92,0 %	94,2 %	96,5 %
Årsverk av helsesøstre pr. 10 000 innbyggere 0-5 år. Funksjon 232	89,1	91,9	99,6	106,3	110,5	131,1	83,0
Årsverk av leger pr. 10 000 innbyggere. Funksjon 241	7,3	8,3	7,0	9,2	8,4	9,2	8,8
Grunnlagsdata (Nivå 3)							
Jordmor avtalte årsverk i helsestasjons- og skolehelsetjenesten per 10 000 innbyggere 0-5 år (årsverk)	5,8	5,9	11,8	5,4	11,6	26,2	12,5

**) Justert for utgiftsbehov

Kostra-analyse - Folkehelse

	Ringerike 2017	Ringerike 2018	Ringerike 2019	Gjøvik	Ringsaker	Modum	Kostragruppe 13
Folkehelseprofil							
Helsetilstand - Antibiotikabruk, resepter	380	356	323	295	266	320	
Helsetilstand - Hjerte- og karsykdom	21,0	21,1	20,9	16,4	17,9	18,9	
Helsetilstand - Psykiske sympt./lidelser	169,8	173,9	165,0	195,0	157,0	180,0	
Oppvekst og levekår - Barn av enslige forsørgere	18,0	17,9	18,0	17,0	16,0	17,0	
Oppvekst og levekår - Inntektsulikhet, P90/P10	2,6	2,7	2,7	2,7	2,5	2,6	
Oppvekst og levekår - Lavinntekt (husholdninger)	14,0	10,2	7,9	8,1	6,9	8,0	
Oppvekst og levekår - Vgs eller høyere utdanning, 30-39år	77,7	77,0	75,0	77,0	73,0	72,0	

Kostra-analyse - Flyktninger og integrasjon

	Ringerike 2017	Ringerike 2018	Ringerike 2019	Gjøvik	Ringsaker	Modum	Kostragruppe 13
Andre nøkkeltall							
Bosatte flyktninger per 1000 innbyggere (B)	2,5	1,2	1,0	1,1	0,9	1,3	0,8
Tilskudd fra IMDi (kr)	94 257 462	107 968 189	72 261 070	92 104 487	62 730 417	33 660 569	

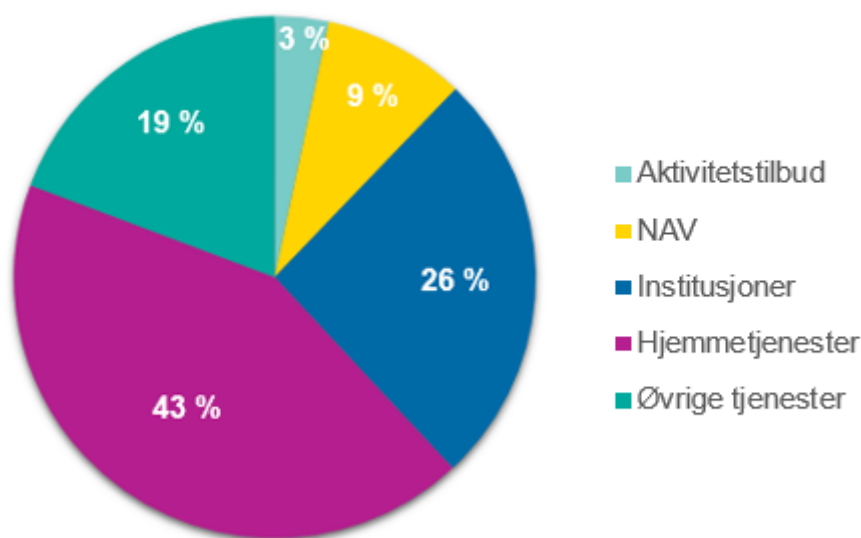
Helse og omsorg

Om sektor

Helse og omsorgssektoren i Ringerike er en sammensatt og omfangsrik sektor. Det er fem institusjoner, en institusjon med korttidsopphold, flere omsorgsboliger og bofellesskap med døgnbemanning, ambulerende tjenester innen hjemmesykepleie, praktisk bistand, psykiatri, rus, boligtjeneste, forvaltningsenhet for helse og boligforvaltning og fengselshelsetjeneste. I tillegg har Ringerike vertskommuneansvaret for interkommunal legevakt og for Krise- og kompetanse-senteret for vold i nære relasjoner. NAV Ringerike er en del av region Vest Viken og organisert i sektor Helse og omsorg.

Helse og omsorg – brutto driftsutgifter 2019

(Tall i prosent)

Strategi og ønsket utvikling

Ringerike kommune har som mål å være en effektiv og spennende organisasjon, med god kvalitet på tjenestene. I de nærmeste årene er det særlig viktig å tilpasse sektoren til innbyggernes behov for tilpassede og tilgjengelige tjenester, stadig utvikle tjenestene i tråd med behov og tilgjengelige rammer og utvikle samarbeidet internt, med ideelle organisasjoner, med frivilligheten, med sykehus og andre samarbeidspartnere.

Utviklingen i befolkningen viser at helse- og omsorgstjenesten må påregne å yte helsetjenester til en stadig større og mer differensiert befolkningsgruppe. Vi blir flere, vi blir eldre og samtidig forventes det mer av den kommunale helse- og omsorgstjenesten. Parallelt vil tilgang på arbeidskraft bli redusert og det vil gjøre det krevende å forene ønsker og muligheter innenfor de rådende ressursrammene. En bærekraftig helsetjeneste forutsetter at vi tenker nytt for bedre utnyttelse av den tilgjengelige arbeidskraften, finne nye effektive arbeidsmåter, sikre tilgang på tilstrekkelig kompetanse og benytte ny teknologi. Framskriving av demografi viser ifølge KS konsulent at Ringerike kommune vil trenge 200 nye heldøgns omsorgsplasser i 2031 og ytterligere 200 plasser i 2040, dersom dagens tilbud og dekningsgrad videreføres.

De fleste i Norge lever gode liv. Det å bidra med egne ressurser i jobb, for familie og for det sosiale nettverket er viktig for å bli verdsatt. Det gir livskvalitet å ha tilknytning til sitt eget nettverk. Ringerike

kommune legger derfor til rette for at innbyggerne skal få nødvendig hjelp til å mestre eget liv i eget hjem, så lenge som det er mulig og hensiktsmessig. Innbyggerne vil i større grad måtte være aktive deltakere i tjenestene de mottar. Ringerike kommune vil bidra til økt sammenheng og bedre informasjonsflyt i tjenestene mellom sykehus og kommune samt mellom tjenestenivåer innad i de kommunale helsetjenestene. Dette vil prege all utvikling og satsning i sektoren de kommende årene.

Utfordringer og viktige tiltak

De nærmeste årene vil bli økonomisk krevende for Ringerike kommune og sektoren må tenke nytt for å tilpasse driften. Det vil være viktig med kontroll og styring av tjenesteomfanget, og ledighet i tjenesten vil avgjøre tildeling av tjenester. Alle nye tiltak og tjenester som opprettes må gjøres innenfor eksisterende rammer. Endringer i struktur, organisering av tjenestene, boligmasse, boligbruk og bemanning vil måtte vurderes.

Realisering av nye bygg, effekt av innført teknologi, oppbygging av dag- og aktivitetstilbud, styrking av kompetanse og støttefunksjoner gjør at sektoren nå ser mulighet for å ta ut gevinster. Dette kommer tydelig frem i sektorens tiltak for å tilpasse driften til budsjetttramme for 2021 - 2024.

Situasjonen med Covid-19 har vist at Ringerike er like sårbar som andre steder i Norge – og i verden. Helse- og omsorgstjenestene kan ikke stenges ned ved smitteoppblomstring eller eventuelle utbrudd. Det er krevende for lederskapet og medarbeiderne, og i tillegg er det kostnadskrevende å stadig tilpasse seg nye situasjoner som følge av smittesituasjonen i samfunnet. Det må påregnes at situasjonen også vil gjelde for 2021. Samtidig har erfaringene vist at helse- og omsorgstjenestene er tilpasningsdyktig, endringsvillig og kompetanserik. Tjenestene har hurtig tilpasset seg en ny virkelighet. Erfaringene og innsikten benyttes til å opprettholde enkelte nyvinninger samt til videreutvikling av tjenestene. I rådmannens forslag til budsjett ligger korona-tiltakene i egen liste.

Kommunedelplan for helse- og omsorg

Kommunedelplan for helse og omsorg skal utarbeides i 2021 jf. kommunens planstrategi vedtatt 25. juni 2020. Kommunedelplan for helse og omsorg er en overordnet plan med klare formål og langsiktige veivalg, uten tiltak. Den vil senere følges opp årlig med handlingsplan som vil angi gjennomføring av overordnede strategier eller mål, og konkretisere tiltak.

Struktur- og behovsanalyse

Siste framskriving av behov for omsorgsplasser i Ringerike kommune er fra 2016. Kommunestyret behandlet denne 30.06.16 i sak 107/16, og vedtok blant annet at ny behovsanalyse skulle gjennomføres i 2020.

Arbeidet med behovsanalyse og strukturutredning er påbegynt, og er planlagt avsluttet sommeren 2021. Utredningen skal beskrive fremtidig struktur for tjenestene innen helse og omsorg for Ringerike kommune, herunder vurdere og anbefale fremtidig lokalisering av institusjoner og omsorgsboliger med heldøgns bemanning. Behovsanalysen vil også vurdere ulike dimensjonering av andre nivåer i omsorgstrappa. Utredningen skal gi en anbefaling av hvilket konsept som vurderes å være det beste for Ringerikssamfunnet, og vil være det faglige og politiske grunnlaget for en bærekraftig struktur innen helse og omsorg. Arbeidet ledes av et adhoc-utvalg nedsatt av kommunestyret.

Ta i bruk nybygg

Nye Heradsbygda

Det er planlagt overtakelse av nye Heradsbygda i juni 2021. Bygget vil få 64 rom, dagavdeling og hjemmetjeneste under samme tak. Overflytting fra Hønefoss omsorgssenter er planlagt til september samme år. Hjemmetjenesten Hønefoss skal også overflyttes i samme periode. Rådmannen kommer med en politisk sak angående drift og organisering av nye Heradsbygda i løpet av første halvår 2021.

Hov øst

Bygget har 21 leiligheter til eldre og nytt dagaktivitetstilbud. Beliggenheten er ideell med nærhet til apotek, butikk og kantine på Hov gård. Det er planlagt overtakelse i februar 2021, der innflyttingen av beboere vil skje i midten av april 2021.

Hov vest

Bygget inneholder syv leiligheter og fellesområder. Hov vest er et borettslag for yngre tjenestemottakere, der beboerne eier leilighetene selv og mottar tjenester fra kommunen. Det er planlagt overtakelse i februar 2021, med innflytting av beboere i april samme år.

Utvikling av heltidskultur

Deltidsarbeid med mange små stillinger har vært en kjent utfordring for Ringerike kommune i flere år. Dette ble ytterligere forsterket når innføring av smitteverntiltak i forbindelse med pandemien var nødvendig. I tillegg gir deltidsarbeid utfordringer når det gjelder forutsigbarhet, kontinuitet, trygghet og kvalitet for tjenestene til innbyggerne. Deltidsarbeid er også utfordrende for et godt arbeidsmiljø, og for ivaretagelse av god ledelse. Det er derfor mange gode grunner for helse- og omsorgssektorens satsing på økt heltidsarbeid. Sektoren arbeider etter vedtatte retningslinjer, prinsipper og mål for heltidskulturarbeidet i Ringerike kommune, tidligere omtalt som «Nytt Blikk».

Helse og omsorg vil bidra inn i det tverrsektorielle arbeidet med å etablere et team for virksomhetsstøtte til lederne når det gjelder blant annet arbeidstidsplanlegging. Dette er en tidkrevende oppgave for ledere med heldøgnsdrift, og krever spesiell kompetanse og oppfølging.

Kompetanseutvikling

Sektorens årlig kompetanseplan er nært knyttet opp mot nasjonale satsninger, og Ringerike kommunes sentrale kompetansesatsing. Fylkesmannen bevilger midler til ABC-opplæring, grunn-, videre- og master-utdanninger. Alle som starter får en utdanningsavtale med sektoren. Videreutdanning for helsefagarbeidere i demens og alderspsykiatri i samarbeid med Aldring og helse blir et stor kompetanseløft, dette startet høsten 2020 og er ferdige i 2022.

Kompetansenettverkene innen demens, palliasjon og ernæring videreføres. Sektoren vurderer oppstart av et nettverk for digitalisering og velferdsteknologi. Kompetanse innen grunnleggende IKT-ferdigheter er et sentralt satsningsområde med interne, avsatte ressurser.

Bruk av e-læring er innført som kompetansehevende tiltak i sektoren. Sektoren jobber nå med utvikling av egne kurs som forberedelser til innflytting i nye helsebygg hvor ny teknologi skal tas i bruk.

Digitalisering

IKOS

De fleste tjenesteområder i helse og omsorg vil implementere digitale tavler, IKOS. Målet med teknologien er å oppnå kvalitet, arbeidsmotivasjon og effektivisering gjennom gode pasientforløp, pasientsikkerhet, god pasientflyt og samhandling. Integrasjon med det elektroniske pasientjournalssystemet vil skje i 2021.

Digihelse

Helse og omsorg vil ta i bruk Digihelse innbyggerdialog via en nasjonal plattform som kan benyttes av alle landets kommuner. Digihelse skal bedre dialog mellom brukere/pårørende og ansatte, visning av avtaler med mulighet for avbestilling samt varsling av gjennomførte besøk. Det er en integrasjon mellom Digihelse og det elektroniske pasientjournalssystemet.

Samarbeid mellom Aurora og Menova as

Kommunestyret har vedtatt at Aurora skal samlokaliseres med arbeidsmarkedsbedriften Menova as. Virksomhetene skal med basis i en samarbeidsavtale etablere et «sømløst» tilbud som gir muligheter for overganger mellom dagaktivitet og tilrettelagt arbeid på en enkel og fleksibel måte. Dette vil gi brukergruppen helt andre muligheter enn de har i dag. Kommunen planlegger å kjøpe lokaler av Menova as i 2022, og dagens leieavtale på Hensmoen er sagt opp fra samme tidspunkt.

NAV

Arbeidsledigheten var på 3,3% ved siste måling per 30.september 2020. Dette er en kraftig økning fra september 2019, før korona-krisen inntraff. Det er fremdeles flere permitterte og det er usikkert hvor mange av disse som vil komme tilbake i full jobb. Arbeidsdirektoratet spår at ledigheten fortsatt vil være høy i 2021. Den forventede økning i søknader om sosialhjelp som følge av korona har ikke inntruffet på Ringerike. Likevel ligger Ringerike kommune fremdeles høyere enn sammenlignbare kommuner, og NAV har planer for videreføring av tiltak for å bedre dette. Det knytter seg spenning til hvordan en vedvarende høy ledighet og permittering vil slå ut på økte sosialhjelpsutgifter på sikt.

Matchbox

Matchbox er et tilbud fra NAV til unge voksne med mål om å få flere over i skolegang eller arbeid. Rådmannen anbefaler at tiltaket overføres fra utprøving til å bli et fast tilbud i ordinær drift. Ansvaret legges til NAV med Menova as som tiltakshaver. Videre drift av tiltaket dekkes innenfor NAV sin økonomiske ramme.

Boligsosialt arbeid

Startlån i Husbanken er det viktigste virkemiddelet i den kommunale verktøykassa for å hjelpe økonomisk vanskeligstilte fra leid bolig til eid bolig. Ringerike kommune har disponert lånemidler fra Husbanken i størrelsesorden 100 millioner kroner årlig. Det er fortsatt mange som søker om startlån. Rådmannen anbefaler derfor at det også i 2021 gjøres låneopptak på 100 millioner kroner. Behovet for startlån forventes å stabilisere seg på et noe lavere nivå senere i handlingsplanperioden.

Virkemiddelet rettes fortrinnsvis mot barnefamilier. Tiltaket «Barna først» i samarbeid med NAV er fremdeles en satsning. Ordningen innebærer et samarbeid om individuelt tilpassede tiltak for å hjelpe

foreldrene i barnefamilier til varig, stabil inntekt. Hensiktene er å kunne betjene startlån til egen bolig, skape stabile boforhold og trygge oppvekstvilkår for barna.

Psykisk helse og rus

I 2021 etableres det et knutepunkt for ambulant oppfølgingsteam som skal gi bistand til innbyggere med utfordringer innen psykisk helse og rus. Det etableres også et boteam som skal bistå innbyggere med strukturering av hverdagen og dagliglivets gjøremål. Dette må ses i sammenheng med økonomisk tiltak "Omstilling rus og psykisk helse" for å tilpasse sektorens drift til budsjettamme.

Pågående prosjekter

Velferdsteknologi

I regjeringens forslag til statsbudsjett videreføres det Nasjonale velferdsteknologiprogrammet. Ringerike kommune har gjennom interkommunalt samarbeid deltatt de siste to årene, og ser viktigheten av å videreføre denne satsningen. Sektoren vil også for 2021 søke økonomisk tilskudd fra Helsedirektoratet og Fylkesmannen for å styrke dette arbeidet.

Satsningen bidrar til at sektoren implementerer tjenesteinnovasjon som metodikk, innfører digitale verktøy for gevinstrealisering samt beskriver en helhetlig tjenestemodell for velferdsteknologi i kommunen.

Nasjonal helse- og sykehusplan sier at tjenester som tidligere krevde fysisk oppmøte hos helsepersonell, i større grad skal ytes ved hjelp av video, pasientrapporterte data, sensorteknologi og nettbaserte behandlingsprogram. I og med den pågående pandemisituasjonen er behovet og interessen for digital hjemmeoppfølging økt. Det er også etablert et samarbeid med fastlegene for digital hjemmeoppfølging. Dette kan føre til reduksjon i forbruk av kommunale helse- og omsorgstjenester, antall polikliniske konsultasjoner og innleggelsesdøgn på sykehus.

Leve hele livet

Leve hele livet er en kvalitetsreform for eldre over 65 år. Den har fem satsingsområder; Et aldersvennlig Norge, Aktivitet og fellesskap, Mat og måltider, Helsehjelp og Sammenheng i tjenestene. En viktig faktor i arbeidet er innbyggerinvolvering og grunnet korona ble arbeidet forskjøvet. Rådmannen legger frem handlingsplanen for «Leve hele livet» til politisk behandling i første halvår 2021. Leve hele livet inngår i overordnet planarbeid i Ringerike kommune.

FAST

FAST (Felles Ansvar Samtidige Tjenester), er et prosjekt på oppdrag fra overordnet samarbeidsutvalg (OSU) om at kommunene og Vestre Viken helseforetak skal samarbeide om å bedre helsetjenestene til pasienter med store behov. Formålet er å skape mer sammenhengende og bærekraftige helse- og omsorgstjenester til felles pasienter. Målsetningen er fra Nasjonal helse- og sykehusplan. Det er nedsatt fem delprosjekter, hvorav Ringerike kommune og Ringerike sykehus har det ene delprosjektet. Kartlegging viser at 5% av pasientene står for 48% av ressursforbruket i spesialisthelsetjenesten. Målet er å teste og utvikle metodikk som senere skal implementeres i hele Vestre Viken HF og kommunene i deres nedslagsfelt. Prosjektet skal være ferdig innen utgangen av august 2021.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2021	2022	2023	2024
Vedtatt budsjett	648 405	648 405	648 405	648 405
Sum Tekniske justeringer	44 388	44 388	44 388	44 388
Sum Vedtak forrige periode	-11 914	-11 914	-11 914	-11 914
Sum Budsjettendring i år	13 646	13 646	13 646	13 646
Konsekvensjustert budsjett	46 120	46 120	46 120	46 120
Konsekvensjustert ramme	694 525	694 525	694 525	694 525
Politisk vedtak				
FS 59/20 Strukturutredning Helse og omsorg	500	0	0	0
KS 192/19 Fontenehuset	364	364	364	364
KS 192/19 Videreføring av tiltaket Matchbox	3 500	3 500	3 500	3 500
KS 77/20 Paviljong Austjord	9 500	0	0	0
Sum Politisk vedtak	13 864	3 864	3 864	3 864
Innsparingstiltak				
Digitalisering av Boligtjenesten og NAV	-1 300	-1 300	-1 300	-1 300
Legetjenester	-300	-300	-300	-300
NAV, omprioritering av ressurser	-3 500	-3 500	-3 500	-3 500
Omstilling rus og psykisk helse	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000
Reduksjon i omfang av tjenestetildeling	-350	-350	-350	-350
Redusere drift og sengekapasitet i institusjon	-3 200	-3 200	-3 200	-3 200
Tjenesteutvikling og tilpasning innenfor ambulant hjemmetjeneste og omsorgsboliger med heldøgns drift	-2 700	-2 700	-2 700	-2 700
Åpne nye helsebygg og avvikle gamle og lite hensiktsmessige bygg	-5 671	-5 671	-5 671	-5 671
Sum Innsparingstiltak	-20 021	-20 021	-20 021	-20 021
Nye tiltak				
Driftstilskudd Legevakt og Krisesenter	1 800	1 800	1 800	1 800
Endring i driftstilskudd til fysioterapeuter	650	650	650	650
Husleieinntekter Heradsbygda omsorgsleiligheter, korreksjon	6 650	6 650	6 650	6 650
Statlig endring i basistilskudd til fastlegene	2 327	2 327	2 327	2 327
Statstilskudd Frivilligsentralen øremerkes og tas ut av budsjett	-427	-427	-427	-427
Veiledning av leger under spesialisering(LIS3) og rekruttering av fastleger	1 000	1 000	1 000	1 000
Økte utgifter og redusert salg Ringerikskjøkken	750	750	750	750
Sum Nye tiltak	12 750	12 750	12 750	12 750
Nye tiltak og realendringer budsjett	6 593	-3 407	-3 407	-3 407
Ramme 2021-2024	701 118	691 118	691 118	691 118

Politisk vedtak

FS 59/20 Strukturutredning Helse og omsorg

Viser til FS 59/20 Mandat til politisk samarbeidsgruppe - strukturutredning helse og omsorg. Avsatt økonomiske ressurser fra formannskapetets disposisjonskonto til innhenting av konsulentbistand.

Arbeidet er i gang, men det vil strekke seg inn i 2021. Beregnet bruk er 500 000 kroner i 2020 og tilsvarende i 2021.

KS 192/19 Fontenehuset

KS192/19 har vedtak på økt tilskudd til Fontenehuset på 364 000 kroner i 2020. Skal videreføres i handlingsprogramperioden..

KS 192/19 Videreføring av tiltaket Matchbox

Matchbox er et aktivitetstiltak for personer under 30 år, som mottar stønad etter sosialtjenesteloven. Det er et tilbud som har vært i drift i 2019 og 2020., og vil fortsette i handlingsprogramperioden.

KS 77/20 Paviljong Austjord

Det er nasjonale forventninger om at kommunene raskt må iverksette tiltak ved lokale smitteutbrudd. Som et ledd i dette må kommunen ha tilgjengelige kommunale døgnplasser for pasienter med covid-19. Ringerike kommune har valgt å etablere 16 plasser i tilknytning til Austjord behandlingssenter. Plassene skal i tillegg brukes fleksibelt til avlastning og korttid, og er formet med sluse som gjør dette mulig. Bakgrunn for plassering er at man der har nødvendig kompetanse og arealer. Bygningsmassen består av moduler som kommunen leier ut 2021.

Innsparingstiltak

Digitalisering av Boligtjenesten og NAV

Hente ut gevinst som følge av innføring av Digisos og digitale søknader innen boligforvaltning.

Legetjenester

Tilpasse drift til budsjettamme. Søker tilskuddsmidler der det er mulig.

NAV, omprioritering av ressurser

Det er igangsatt tiltak for å redusere utbetaling av økonomisk sosialhjelp:

- Matchbox er et tiltak rettet mot de under 30 år som gir arbeidsrettet aktivitet for å styrke muligheten for overgang til arbeid og selvforsørgelse.
- Startlån. Tilskudd til boutgifter/husleiekostnader utgjør en stor del den økonomiske sosialhjelpsutbetalingen. Kommunen gjør store låneopptak med startlån som lånes videre til innbyggere som kvalifiserer for ordningen. De kan kjøpe egen bolig og redusere boutgiftene, noe som kan spare kommunen for utbetaling av sosialhjelp.
- Flere ut i arbeid.

Omstilling rus og psykisk helse

Fortsatt dreie tjenester innen psykisk helse og rus med mål om mer selvhjelpenhet og lavere omsorgsnivå. Ferdigstille igangsatt arbeid med opprettelse av knutepunkt for ambulans oppfølgingsteam og boteam. Avvikle døgnenhet Ve terrasse, og styrke tilbudet lenger ned i omsorgstrappen.

Reduksjon i omfang av tjenestetildeling

Revurdering av vedtak innen omsorgslønn og støttekontakter. I tillegg må forvaltning tildele færre tjenester som resulterer i mindre vedtak ute i tjenestene.

Redusere drift og sengekapasitet i institusjon

Redusere drift og sengekapasitet i institusjon for å tilpasse drift til kostnadsramme.

Tjenesteutvikling og tilpasning innenfor ambulant hjemmetjeneste og omsorgsboliger med heldøgns drift

Realisere gevinster av digitalisering, velferdsteknologi og styrkede støttefunksjoner i hjemmetjenesten som følge av prosjekt Helhetlig pasientforløp. Styrket kompetanse og dagtilbud i sektoren, samt dreining av tjenestetilbudet med mål om mer selvhjelpenhet.

Åpne nye helsebygg og avvikle gamle og lite hensiktsmessige bygg

Åpne nye helsebygg og avvikle gamle lite hensiktsmessige bygg. Realisere gevinster av digitalisering og velferdsteknologiske løsninger. Styrke ambulante tjenester som ligger lenger ned i omsorgstrappen. Økt fokus på mer selvhjulpenhet.

Nye tiltak

Driftstilskudd Legevakt og Krisesenter

Økt driftstilskudd til Ringerike interkommunale legevakt, 1,7 millioner kroner. Gjelder økte utgifter etter flytting i nytt bygg. Siden 2021 er første hele driftsåret vil det være knyttet usikkerhet til beløpet, men ser at det bl.a. er økning i bygningsrelaterte utgifter, serviceavtaler og lisenser i forhold til tidligere lokaler.

Driftstilskudd til Ringerike krisesenter- og kompetansesenter for vold i nære relasjoner er økt med 70 000 kroner. Økningen tilsvarer deflator.

Endring i driftstilskudd til fysioterapeuter

Forhandlingen om satser for driftstilskudd til fysioterapeuter (Statsavtalen ASA 4303) er utsatt. Økning i driftstilskudd er beregnet med bakgrunn i erfaringstall til 650 000 kroner.

Husleieinntekter Heradsbygda omsorgsleiligheter, korreksjon

Avventer med å føre husleieinntekter til det foreligger et totalbilde for drift av Heradsbygda omsorgsboliger.

Statlig endring i basistilskudd til fastlegene

Ny tilskuddsordning for fastlegene innført fra 1.mai 2020.

- Knekkpunkt-tillegget på 78 kroner per pasient per år blir beregnet for inntil 1000 innbyggere på lista.

-Grunntilskudd er for fastleger med avtaler der listetaket er 500 eller høyere, og faktisk listelengde (tall innbyggere på lista) er på mindre enn 500. Knekkpunkt-tillegget blir også beregnet for innbyggere det blir gitt grunntilskudd for.

Statstilskudd Frivilligsentralen øremerkes og tas ut av budsjett

Det statlige tilskuddet til Frivilligsentraler øremerkes fra 2021 og må tas ut av den kommunale budsjetttrammen.

Veiledning av leger under spesialisering(LIS3) og rekruttering av fastleger

Gjelder utgifter til veileder for 5 LIS 3 leger (leger i spesialisering), kompensasjon til legene som er under veiledning for tapt inntekt(praksiskompensasjon) og midler til rekruttering av fastleger.

Økte utgifter og redusert salg Ringerikskjøkken

Prisstigning på matvarer over år har ikke blitt kompensert, men behandlet internt i sektoren. Mindre leveranser til interne arrangement og mindre salg til andre (catering). Ca halvparten kan knyttes til korona. Med bakgrunn i årets drift er beløpet beregnet til 1,5 millioner kroner samlet. Kroner 750 000 som gjelder korona legges i eget tiltak.

Handlingsprogram 2021-2024

Delmål

Hovedmål	Delmål	Indikator	Siste måling 2019	Mål 2021	Mål 2022	Mål 2023	Mål 2024
Helse, miljø og sikkerhet	Miljøfyrtårnsertifisering av alle kommunens bygg og enheter innen utgangen av 2022	Kartlegging og sertifisering		Starte kartlegging	Sertifisering		
	Redusere sykefraværet til 6,5% innen utgangen av 2022	Sykefravær	9,4 %	10,0 %	9,0 %	8,0 %	8,0 %
Ledelse, medarbeidere og organisasjon	Andel ansatte med fagutdanning	Andel ansatte med fagutdanning i pleie og omsorgstjenesten i prosent av antall ansatte	>75%	>80%	>85%	>90%	>90%
	Forbedring av utvalgte faktorer på Medarbeiderundersøkelsen	Enhetenes score på medarbeiderundersøkelsen		Ihht avtale med enhetsledere	Ihht avtale med enhetsledere		
Oppgave og tjenesteutførelse	Andel av beboere i institusjon på langtidsopphold med omfattende bistandsbehov	Andel brukere i institusjon som har omfattende bistandsbehov: Langtidsopphold (B)	93,6 %	93,6 %	93,6 %	93,6 %	93,6 %
Økonomi	Andel barnefamilier som har fått startlån	Andel barnefamilier som har fått startlån i prosent av antall som har fått startlån	54%	>50%	>50%	>50%	>50%
	Effektiviseringskrav 2,5%	Effektivisering i forhold til fjorårets budsjett		2,5 %			
	Ventetid på sykehjemsplass	Andel personer som har mottatt sykehjemsplass innen 15 dager etter at kommunalt vedtak er fattet	90,3%	>90,3%	>90,3%	>90,3%	>90,3%

Kostra-analyse - Pleie og omsorg

	Ringerike 2017	Ringerike 2018	Ringerike 2019	Gjøvik	Ringsaker	Modum	Kostragruppe 13
Prioritet							
Aktivisering, støttetjenester (f234) - andel av netto driftsutgifter til plo (B)	4,4 %	4,4 %	3,7 %	4,5 %	4,9 %	2,6 %	5,3 %
Institusjoner (f253+261) - andel av netto driftsutgifter til plo (B)	41,7 %	41,0 %	39,3 %	33,4 %	53,6 %	39,6 %	42,0 %
Netto driftsutgifter pleie og omsorg i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter (B)	35,2 %	35,0 %	36,3 %	32,3 %	33,4 %	36,6 %	31,9 %
Netto driftsutgifter, pleie og omsorg pr. innbygger 80 år og over (B)	380 131	389 366	416 025	416 500	427 409	439 885	440 770
Tjenester til hjemmeboende (f254) - andel av netto driftsutgifter til plo (B)	54,5 %	55,2 %	57,6 %	61,1 %	45,0 %	57,2 %	52,2 %
Produktivitet							
Korrigerte brutto driftsutg pr. mottaker av hjemmetjenester (i kroner) (B)	238 719	258 475	286 118	237 671	269 478	288 911	290 014
Korrigerte brutto driftsutgifter, institusjon, pr. kommunal plass (B)	1 402 914	1 457 444	1 534 102	1 659 605	1 319 897	1 260 200	1 318 105
Utgifter per beboerdøgn i institusjon	4 241	4 376	4 543	5 063	3 923	3 820	3 889
Dekningsgrad							
Andel beboere på institusjon under 67 år (B)	10,2 %	12,3 %	12,4 %	10,1 %	7,7 %	8,7 %	13,3 %
Andel brukere i institusjon som har omfattende bistandsbehov: Langtidsopphold (B)	91,5 %	92,4 %	93,6 %	94,6 %	87,7 %	92,4 %	87,2 %
Andel brukere i institusjon som har omfattende bistandsbehov: Tidsbegrenset opphold (B)	58,2 %	56,1 %	46,8 %	59,3 %	34,3 %	38,1 %	43,6 %
Andel hjemmetj.mottakere med omfattende bistandsbehov, 0-66 år (B)	23,0 %	23,0 %	22,8 %	13,1 %	21,6 %	26,6 %	18,9 %
Andel hjemmetj.mottakere med omfattende bistandsbehov, 67-79 år (B)	14,2 %	15,6 %	15,9 %	13,1 %	12,7 %	16,8 %	15,4 %
Andel hjemmetj.mottakere med omfattende bistandsbehov, 80 år og over (B)	17,1 %	14,4 %	14,6 %	22,7 %	8,0 %	13,5 %	14,8 %
Andel plasser i brukertilpasset enerom m/ eget bad/wc (B)	83,8 %	83,8 %	84,3 %	84,4 %	69,9 %	93,3 %	86,9 %
Andel plasser i skjermet enhet for personer med demens (B)	19,7 %	19,7 %	19,8 %	34,7 %	14,4 %	46,7 %	28,9 %
Mottakere av hjemmetjenester per 1000 innbyggere	46	46	45	61	44	43	38
Mottakere av hjemmetjenester, pr. 1000 innbyggere 80 år og over (B)	353	346	334	404	283	297	281
Grunnlagsdata (Nivå 3)							
Gjennomsnittlig antall tildelte timer i uken, praktisk bistand	3,50	3,40	3,70	8,90	20,90	8,10	11,70

Kostra-analyse - Sosiale tjenester

	Ringerike 2017	Ringerike 2018	Ringerike 2019	Gjøvik	Ringsaker	Modum	Kostragruppe 13
Prioritet							
Netto driftsutgifter til sosialtjenesten pr. innbygger 20-66 år (B) **)	6 392	6 419	6 265	6 479	6 159	5 176	5 918
Produktivitet							
Brutto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp pr. mottaker (B)	52 863	53 926	53 336	56 859	51 316	44 274	54 861
Dekningsgrad							
Andel mottakere med sosialhjelp som hovedinntektskilde (B)	44,5 %	48,4 %	48,2 %	38,7 %	45,2 %	27,7 %	44,6 %
Andelen sosialhjelpsmottakere i alderen 20-66 år, av innbyggerne 20-66 år (B)	5,0 %	5,2 %	5,2 %	5,2 %	4,1 %	5,0 %	3,9 %
Grunnlagsdata (Nivå 3)							
Gjennomsnittlig stønadslengde mottakere 18-24 år	5,5	5,2	5,4	5,3	4,8	5,4	250,8

**) Justert for utgiftsbehov

Kostra-analyse - Kommunale boliger

	Ringerike 2017	Ringerike 2018	Ringerike 2019	Gjøvik	Ringsaker	Modum	Kostragruppe 13
Prioritet							
Brutto investeringsutgifter til boligformål per innbygger i kroner	47	151	2 203	2 139	547	1 440	1 763
Kommunale boliger korrigererte brutto driftsutgifter beløp pr innb (kr)	1 991	2 000	2 051	232	1 004	1 190	1 418

Teknisk, kultur og idrett

Om sektor

Sektoren teknisk, kultur og idrett har ansvaret for

- Forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling av kommunens eiendomsmasse og infrastruktur
- Kultur og idrett
- Ivareta beredskap for liv og helse i Ringerike og Hole kommuner

Det er 199 årsverk og 222 ansatte i sektoren, som er organisert i fire enheter (Eiendom, Teknisk VPI, Kultur og Brann og redning).

Vi skal levere tjenester som brukerne er fornøyd med og vi skal ha et godt omdømme. Det skal vi gjøre ved å være profesjonelle, effektive, fleksible og løsningsorienterte.

Innenfor sektoren har vi lavt sykefravær (per 2. kvartal i 2020: 6,6 %). Vi jobber for at det skal fortsette å være lavt, og har et mål om å redusere sykefraværet til 6 % i 2021 og 5,5 % i 2022.

I 2020 har flere innenfor sektoren vært på flyttefot. Kulturadministrasjonen har flyttet ut av rådhuset og til samfunnshuset, og hele kulturenheten er nå samlet i området ved Hønefoss bru. I løpet av året 2020 har vi hatt som mål å samle alle innen eiendom og teknisk drift (vann/avløp og vei/park/idrett) på Hensmoen. Høsten 2020 flyttet vi ut av Asbjørnsensgate, og har fått samlet utstyr og personell på Hensmoen. På grunn av koronasituasjonen velger vi å avvente flytting av driften på vann og avløp til Hensmoen.

Fra 2021 er eiendomsdrift og eiendomsforvaltning samlet i én enhet, og er samlokalisert på Hensmoen. Dette gir oss et godt grunnlag for å følge opp ny eiendomsstrategi. Også innen vei, vann og avløp har vi samlet forvaltning og drift i én enhet. Disse endringene, både organisering og at vi samles ett sted, gjør at vi får mer helhet, bedret ressursutnyttelse og koordinering på tjenestene vi leverer.

Målsettinger

Innenfor alle områder i teknisk, kultur og idrett skal vi levere tjenester som brukerne er fornøyd med, og vi skal ha et godt omdømme. Det skal vi gjøre ved å være profesjonelle, effektive, fleksible og løsningsorienterte.

Kommunale bygninger og eiendom

Det er et mål om at alle skolebygg og barnehagebygg skal være godkjente, og i tillegg til nybygg gjøres det også oppgraderinger på eksisterende bygningsmasse for å oppfylle krav. I ny eiendomsstrategi (vedtatt juni 2020) er det mål om at kommunale bygninger og eiendommer skal ha en god og nøktern standard. Det skal utarbeides vedlikeholdsplaner (5 og 10 år) for alle bygg, og det skal også utarbeides tilstandsrapporter for eldre bygg.

Vei, vann og avløp

Vi produserer rent vann med god kvalitet døgnet rundt, og sørger for at alle som får vann fra kommunale vannverk har vann i springen til enhver tid. Lekkasjeprosenten reduseres hvert år, siden vi forbereder infrastrukturen over og under bakken, og vi gjør også tiltak for å redusere antallet overløpstilfeller. På kommunale veier skal vi ha et godt kunnskapsgrunnlag, som gir oss et godt grunnlag for å iverksette tiltak for å bedre standarden og trafikksikkerheten på det kommunale veinettet. Vi skal ta i bruk digitale verktøy for smidig drift og forvaltning, og samhandling med innbyggere og næringsliv.

Brann og redning

Vi skal være blant de ledende og mest effektive i landet innenfor vår kjernevirksomhet, og skal forebygge tap, skade av liv og helse, miljø og verdier. Dette gjør vi med en kontinuerlig kompetanseutvikling, riktig utstyr og bemanning. Det er et mål å skape gode holdninger til brannvern og vi har et mål om å øke antall deltakere på våre brannvernkampanjer (slik som åpen dag, komfyrvakt, aksjon boligbrann, brannbamsen Bjørnis og mye mer).

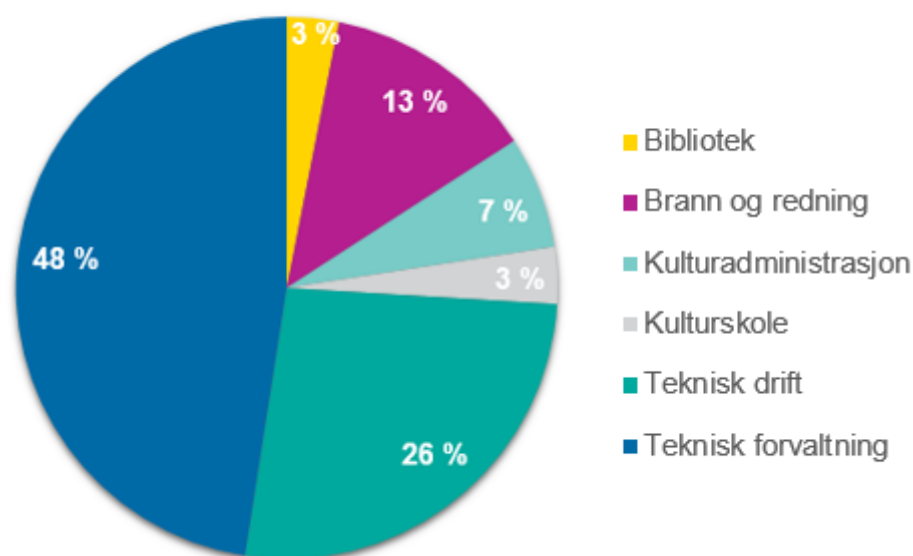
Kultur, idrett, bibliotek og kulturskole

Vi skal sikre et bredt og mangfoldig idretts- og kulturliv for alle aldersgrupper og utvikle tilbud og fysiske omgivelser som skaper trivsel for innbyggere og besøkende. Det å legge til rette for kultur- og idrettsaktivitet gir bedre folkehelse og bidrar til vekst og utvikling i Ringeriksregionen. Det gjør vi gjennom samarbeid og samskaping, tilskuddsordninger, aktiviteter og arrangementer.

Vi har satt oss et mål om å øke antall elever i kulturskolen, særlig i grunnskolealder, og derfor jobber vi også med å øke fagtilbudet i kulturskolen. På biblioteket har vi høye besøkstall, rundt 80 000 årlig, og vi ønsker at enda flere skal benytte tilbudet vårt.

Teknisk, kultur og idrett – brutto driftsutgifter 2019

(Tall i prosent)

Utfordringer og viktige tiltak

Flere av tjenestene som vår sektor leverer er samfunnskritiske. Koronasituasjonen har medført endringer i måten vil løser oppgaver på, hvor smittevern hensyn gir føringer i drifta, og bl.a. gjort at vi har måtte ansette flere folk innen renhold.

Øke kompetansen – data og fagområder

Vi har et behov for å bedre kompetansen innen data og innen fagområder som vei, vann og avløp, rens og eiendomsdrift/forvaltning. Kommunen får flere og flere tekniske bygg, og det krever en annen kompetanse enn vi har i dag. I 2021 settes det i gang kurs som fører til fagbrev som byggdrifere. Det er også behov for at flere får fagbrev innen kjemiprosessfaget. Innenfor renhold er det flere som har tatt fagbrev, og vi kommer til å følge opp slik at flere får mulighet til dette.

Digitalisering

Innenfor flere av tjenestene våre er det muligheter for å digitalisere prosesser. Innen renhold har vi tatt i bruk nettbrett, og nå skal nettbrett tas i bruk innen vei, park og idrett. Nettbrettet gir blant annet muligheter for å delegere oppgaver og dokumentere utførte oppgaver, og gjør at informasjonen ligger oppdatert i ett system! Det jobbes med å få på plass nytt forvaltningssystem. Utlånsautomatene på biblioteket skal oppgraderes.

Frivillighet og nytt kulturhus

Kjøp av nytt "kulturhus" gir oss muligheter for mer aktivitet. I Ringerike er det et stort behov for lokaler. Både for kommunens egne virksomheter og aktiviteter, og for frivillige aktører og semi-profesjonelle og profesjonelle kulturaktører. En økt tilgang på lokaler til kulturformål vil gi økt aktivitet for alle. Vi deltar aktivt i dette arbeidet for å fylle kulturhuset med innhold og aktivitet for alle. I tillegg deltar også kommunen i en veiledningsordning hvor vi ser på muligheter for utvikling av kulturskolen.

Ny frivillighetsstrategi er under utarbeidelse og skal etter planen vedtas ved utgangen av 2020. Vi skal i 2021 ha et utstrakt og ambisiøst samarbeid med frivillige, eksterne og interne med mål om at flere skal kunne delta i samfunnet. Det jobbes med å se på muligheter for å få på plass et eget lokale, Frivillighetens hus, for å kunne samle aktiviteter, og ulike lag og foreninger.

Fremtidens brannvesen

Hovedbrannstasjonen i Hønefoss er underdimensjonert, og ivaretar ikke HMS for de ansatte fullt ut, for eksempel i forhold til rene og urene soner både for beredskap og forebyggende avdelinger. Vi er godt i gang med utredning, og er i dialog med nabokommuner for å avklare forventninger og ønsker rundt eventuelt samarbeid med Ringerike.

Vanskelig å spå været

Behovet for brøyting og strøing varierer etter snø- og temperaturforhold. Vinteren 2019/2020 var mild, det var lite brøyting og lave energikostnader. Strømprisen har vært historisk lav i 2020. Både strømpriser, snømengde og temperaturen er faktorer som påvirker driftsutgiftene, og er forhold som kommunen ikke kan styre.

Planer som er igangsatt og som skal utarbeides

I 2020 har vi jobbet med kommunedelplan for idrettsanlegg og frivillighetsstrategi. Vi er i gang med å revidere trafikksikkerhetsplanen, og vi ser på mulighetene for å bli en trafikksikker kommune. I 2020/2021 skal vi starte opp med å revidere kulturplanen, som skal si noe om utviklingspunkter og satsningsområder for kulturfeltet. Det skal utarbeides en temaplan for bibliotek som ivaretar bibliotekets nye oppdrag som følger av lov om folkebibliotek. I kommunen finnes det mye kunst, og det skal utarbeides en kunststrategi som ivaretar kommunens rolle som kunstforvalter, -innkjøper og -eier. Det skal utarbeides skjøtselsplaner for parkområder og grønne arealer, og vi skal kartlegge offentlige badestrender.

Miljøfyrtårn

I likhet med resten av kommunen skal enhetene i teknisk, kultur og idrett kartlegges og sertifiseres. Vi har som mål om at halvparten av enhetene skal være sertifisert innen 2021 og resten i 2022.

Får stadig nye oppgaver

Kommunen blir stadig pålagt flere oppgaver, og det er mange krav i ulike lovverk som kommunen skal følge opp. Av ressurskrevende oppgaver som har kommet til de siste årene kan nevnes:

- Årlig skal det gjennomføres bruinspeksjon av bruer i kommunen (44 bruer)
- Pålegg om tømning av sandfang
- Det skal gjennomføres årskontroll av lyktestolper (4 800 lyspunkter).

Etterslep vedlikehold – bygg, vei, samt vann- og avløpsnett

Kommunen har et stort etterslep på bygninger og infrastruktur (vei, vann og avløp). Kommunen gjør et stort løft når det gjelder fornyelse av bygningsmassen (skole og helsebygg). For øvrige bygg er vedlikeholdsetterslepet utfordrende. Det er derfor viktig at kommunen finner annen bruk eller selger bygg og eiendommer som de selv ikke skal bruke. Dette slik at vi unngår unødvendige driftsutgifter for å holde disse "på tomgang".

Vi har bevaringsverdige kulturmiljøer, slik som Riddergården, som det er avsatt midler til vedlikehold i investeringsprogrammet. Fremover vil vi se på muligheten for å opprette en stiftelse eller overføre Riddergården til Buskerudmuseet. Dette vil rådmannen komme tilbake til i egen politisk sak.

Det er gjennomført tilstandsvurderinger og bæreevneregistreringer av kommunale veier. Dette er registreringer som viser et stort vedlikeholdsetterslep, og behov for tiltak på veifundamentet så vel som slitedekke. Samtidig har vi fått iverksatt tiltak og har hatt mulighet til å skrive opp flere veier, siden vi har mer kunnskap om veiens reelle bæreevne. Når vi tømmer sandfang vil vi ha bedre mulighet til å håndtere overvann.

Årlig gjør vi tiltak for å tette lekkasje og overløp på det kommunale ledningsnett. På grunn av prisøkning legges det opp til at vi øker investeringene fra 2021 for å kunne holde den samme vedlikeholds- og utskiftingstakten som tidligere.

Tyristrand vannverk – forhandlinger om kommunal overtakelse

Ringerike kommune har i 2019 mottatt en anmodning fra Tyristrand vannverks SA om forhandlinger om kommunal overtakelse av Tyristrand vannverk. Det er ca. 1028 abonnenter til vannverket, hvor Væleren er drikkevannskilde. Vannverket har utfordringer med driften av anlegget, og står også foran betydelige investeringer i sitt anlegg fremover. I løpet av 2020 har kommunen midlertidig overtatt driften av Tyristrand vannverk, samtidig som det formelle ansvaret fortsatt ligger hos Tyristrand vannverk. Det er igangsatt et utredningsarbeid, med mål om at det skal foreligge et utkast til intensjonsavtale til behandling i løpet av mai/juni 2021.

Tyrimyra – etterdrift og funn av plantevernmiddel i vannprøver

Frem til 1986 ble det tatt imot blandet avfall på Tyrimyra, og anslagsvis er det deponert omtrent 120 000 tonn avfall på området (ca. 50 dekar). Kommunen er pålagt å gjennomføre overvåking- og prøvetaking, som vil medføre utgifter på ca. 700 000 kr årlig. Vi ser på ulike muligheter for å håndtere og fordele etterdriftskostnader av Tyrimyra, blant annet gjennom renovasjonsgebyret. Høsten 2020 ble det også oppdaget et plantevernmiddel i en vannprøve, og at noen tønner lå i dagen like ved det gamle deponi-området. Funnstedet er sikret og skiltet, og det gjennomføres undersøkelser for å avklare omfanget og hvilke tiltak som er aktuelle.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2021	2022	2023	2024
Vedtatt budsjett	172 632	172 632	172 632	172 632
Sum Tekniske justeringer	391	391	391	391
Sum Vedtak forrige periode	-11 115	-11 782	-11 782	-11 782
Sum Budsjettendring i år	-1 977	-1 977	-1 977	-1 977
Konsekvensjustert budsjett	-12 701	-13 368	-13 368	-13 368
Konsekvensjustert ramme	159 932	159 265	159 265	159 265
Driftskonsekvens				
Heradsbygda omsorgssenter	2 000	5 800	5 800	5 800
Hov øst omsorgsboliger	1 100	1 300	1 300	1 300
Økte arealer skolelokaler	2 000	2 000	2 000	2 000
Sum Driftskonsekvens	5 100	9 100	9 100	9 100
Politisk vedtak				
FS 70/20 Driftstilskudd Dronning Tyras Båtforening	50	50	50	50
KS 192/19 Gratis leie av idrettshaller for unge opp til 19 år	942	942	942	942
KS 192/19 Vedlikehold kommunale barnehager og skoler	3 570	3 570	3 570	3 570
KS 192/19 Økt støtte organisasjoner, lag og foreninger	550	550	550	550
KS 54/20 Heggen barnehage fortsatt drift	600	600	600	600
Sum Politisk vedtak	5 712	5 712	5 712	5 712
Innsparingstiltak				
Organisatorisk endring og reduksjon i årsverk	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
Reduksjon driftsutgifter eiendomsforvaltningen	-1 400	-1 400	-1 400	-1 400
Reduksjon vedlikehold private veier	-500	-1 000	-1 000	-1 000
Vedlikeholdsutgifter reduseres	-1 300	-1 300	-1 300	-1 300
Økte inntekter salg av automatiserte brannalarmer	-300	-300	-300	-300
Sum Innsparingstiltak	-5 000	-5 500	-5 500	-5 500
Nye tiltak				
Nødnett	130	130	130	130
Tilskudd til tros- og livssynssamfunn	-2 239	-2 239	-2 239	-2 239
Sum Nye tiltak	-2 109	-2 109	-2 109	-2 109
Nye tiltak og realendringer budsjett	3 703	7 203	7 203	7 203
Ramme 2021-2024	163 635	166 468	166 468	166 468

Politisk vedtak

FS 70/20 Driftstilskudd Dronning Tyras Båtforening

I FS 70/20 ble det vedtatt at det skal gis årlig tilskudd, på kr. 50 000,- til Dronning Tyras Båtforening. Utbetalingen skjer etterskuddsvis ved fremvisning av regnskap.

KS 192/19 Gratis leie av idrettshaller for unge opp til 19 år

I KS 192/19 ble det vedtatt gratis trening for barn og unge under 19 år i idrettshaller. Dette ble gjeldende fra høsten 2019. Dette gjelder i Ringerikshallen, Hønefoss Arena, Tyristrandhallen, nye Benterud og Ullerål, hvor det koster kr. 0,- i halleie for barn og unge under 19 år. Bortfall av inntekter utgjør kr 942 000,- årlig.

KS 192/19 Vedlikehold kommunale barnehager og skoler

I KS 192/19 ble det fattet vedtak om å øke vedlikeholdet for skoler og barnehager med 3,570 millioner kroner.

KS 192/19 Økt støtte organisasjoner, lag og foreninger

I KS 192/19 ble det fattet vedtak om at støtten skal økes med kr. 550 000,- som skal gå til ulike idrettsformål, kulturaktiviteter og kulturmidler. Dette er midler som skal fordeles etter søknad, og det er hovedutvalget for oppvekst og kultur som tildeler støtten.

KS 54/20 Heggen barnehage fortsatt drift

I KS 54/20 har det blitt vedtatt at det fortsatt skal være drift av Heggen barnehage. Driftsutgiftene på kr. 600 000 (som var tatt ut av HP 2020-2023), har nå blitt tatt inn i handlingsprogrammet 2021-2024.

Innsparingstiltak

Organisatorisk endring og reduksjon i årsverk

Fra 2021 gjennomføres ny organisering hvor vi samler drift og forvaltning. I denne omorganiseringen forventes det mer effektiv drift med høyere kvalitet. Budsjettrammen reduseres med 1,5 millioner kroner.

Reduksjon driftsutgifter eiendomsforvaltningen

Når det blir endringer i bruken av kommunal bygg, gjør det at vi kan redusere tjenesteomfanget.

Reduksjon vedlikehold private veier

På bakgrunn av politisk sak FS 115/19 vil kommunen avslutte drift av private vier noe som gir lavere utgifter til veivedlikehold.

Vedlikeholdsutgifter reduseres

Vedlikeholdsutgifter reduseres med 1,3 millioner kroner.

Økte inntekter salg av automatiserte brannalarmer

Det er marked for flere automatiske brannalarmer kobles til brannvesenet (dette gjelder kommunale bygg så vel som private). I 2021 vil det bli gjort tiltak for å få flere til å velge tilkobling av automatisk brannvarsling direkte til brannvesenet.

Nye tiltak

Nødnett

Økte kostnader til nødnett. De tre nødetatene brann- og redningsvesenet, helsetjenesten og politiet bruker Nødnett (digitalt samband) i sitt daglige arbeid. Det forventes økte driftsutgifter (fra kr. 400 000,- til kr. 530 000,-), og det er snakk om kr. 130 000,- i økte utgifter for 2021.

Tilskudd til tros- og livssynssamfunn

Statsbudsjettet:

Tilskudd til tros- og livssynssamfunn

Stortinget har vedtatt ny trossamfunnslov, jf. Prop. 130 L (2018–2019) og Innst. 208 L (2019–2020). Den nye loven vil gjelde fra 1. januar 2021. Dette innebærer at staten overtar ansvaret for den kommunale delen av tilskudd til tros- og livssynssamfunn utenom Den norske kirke. Basert på anslag for utbetaling av tilskudd i 2020 og kommunenes administrative kostnader legges det til grunn at dette vil medføre en

Handlingsprogram 2021-2024

besparelse for kommunene på 467,8 mill. kroner i 2021, og rammetilskuddet reduseres tilsvarende. Dette fordeles med et likt beløp per innbygger.

Tilskudd på kr 2 239 000 tas som konsekvens av dette ut av HP 2021-2024.

Delmål

Hovedmål	Delmål	Indikator	Siste måling 2019	Mål 2021	Mål 2022	Mål 2023	Mål 2024
Helse, miljø og sikkerhet	Miljøfyrtårnsertifisering av alle kommunens bygg og enheter innen utgangen av 2022	Andel enheter som er miljøfyrtårnsertifisert i sektor Teknisk, Kultur og Idrett		50,0 %	100,0 %	100	100
	Redusere sykefraværet til 6,5% innen utgangen av 2022	Sykefraværsprosent	7,2 %	6,0 %	5,5 %	5,5 %	5,5 %
Ledelse, medarbeidere og organisasjon	Forbedring av utvalgte faktorer på Medarbeiderundersøkelsen	Enhetenes score på medarbeiderundersøkelsen		Ihht avtale med enhetsledere		Ihht avtale med enhetsledere	
Oppgave og tjenesteutførelse	Alle barnehagebygg skal være godkjent etter forskrift om miljørettet helsevern	Andel godkjente barnehagebygg		92,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %
	Alle skolebygg i kommunen skal være godkjente etter forskrift om miljørettet helsevern	Andel godkjente skolebygg	69,0 %	92,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %
	Sikker levering av rent drikkevann.	Mål reduksjon vanntap på nettet	42,0 %	39,0 %	38,0 %	37,0 %	37,0 %
Økonomi	Effektiviseringskrav 2,5%	Effektivisering i forhold til fjorårets budsjett		2,5 %			

Sikker levering av rent drikkevann.

Reduksjon av lekkasje prosent på nettet, og implementering av digitale verktøy for deteksjon av lekkasjer på rørnettet.

Sikker levering av rent drikkevann.

Reduksjon av lekkasje prosent på nettet, og implementering av digitale verktøy for deteksjon av lekkasjer på rørnettet.

Kostra-analyse - Kultur og idrett

	Ringerike 2017	Ringerike 2018	Ringerike 2019	Gjøvik	Ringsaker	Modum	Kostragruppe 13
Prioritet							
Aktivitetstilbud barn og unge nettodriftsutgifterbeløp pr innb (kr)	41	52	52	159	259	218	200
Bibliotek nettodriftsutgifterbeløp pr innb (kr)	230	241	258	252	261	309	283
Netto driftsutgifter for kultursektoren per innbygger i kroner	1 215	2 013	1 711	2 330	2 321	2 275	2 406
Produktivitet							
Kommunale driftstilskudd til idrettslaglag per lag som får tilskudd	203 650,0	89 809,5	34 909,1	68 965,5	169 511,1	155 238,1	112 522,8
Dekningsgrad							
Andel elever (brukere) i grunnskolealder i kommunens musikk- og kulturskole, av antall barn i al (B)	6,3 %	7,5 %	6,9 %	9,2 %	9,6 %	11,2 %	11,0 %
Besøk i folkebibliotek per innbygger (B)	2,7	2,9	3,0	3,2	4,1	2,5	4,8
Utlån alle medier fra folkebibliotek per innbygger (B)	2,0	2,0	1,9	2,5	2,6	2,8	2,7
Kvalitet							
Tilskudd til frivillige barne- og ungdomsforeninger per lag som mottar tilskudd	97 889	237 800	271 000	136 400	30 852	9 100	53 951
Grunnlagsdata (Nivå 3)							
Antall elever i kommunens musikk- og kulturskole	229	268	255	459	517	282	35 432
Andre nøkkeltall							
Netto driftsutgifter (383) Musikk- og kulturskoler	5 370	6 900	7 520	8 279	8 489	4 902	561 354

Kostra-analyse - Brann og ulykkesvern

	Ringerike 2017	Ringerike 2018	Ringerike 2019	Gjøvik	Ringsaker	Modum	Kostragruppe 13
Prioritet							
Antall boligbranner pr. 1000 innbyggere	0,36	0,66	0,46	0,23	0,35	0,71	0,36
Netto driftsutgifter per innbygger (338) forebygging av branner og andre ulykker (B) **)	79	103	95	95	94	0	65
Netto driftsutgifter per innbygger (339) beredskap mot branner og andre ulykker (B) **)	834	869	867	791	666	595	761
Dekningsgrad							
Andel piper feiet	50,0 %	40,4 %	22,1 %	43,9 %	31,9 %	47,6 %	27,4 %
Kvalitet							
Årsgebyr for feiing og tilsyn - ekskl. mva. (gjelder rapporteringsåret +1)	350	350	371	480	664	538	392
Grunnlagsdata (Nivå 3)							
Antall utrykninger (antall)	633	758	599	425	561	264	39 426

**) Justert for utgiftsbehov

Kostra-analyse - Eiendomsforvaltning

	Ringerike 2017	Ringerike 2018	Ringerike 2019	Gjøvik	Ringsaker	Modum	Kostragruppe 13
Prioritet							
Netto driftsutgifter til forvaltning av eiendom per innbygger (kr)	137	87	60	106	397	340	287
Netto driftsutgifter til førskolelokaler per innbygger (B) (**)	448	418	459	435	406	741	437
Netto driftsutgifter til institusjonslokaler per innbygger (B) (**)	1 235	1 184	1 210	778	1 534	506	946
Netto driftsutgifter til kommunal eiendomsforvaltning per innbygger (B) (**)	4 276	4 811	5 124	4 667	5 476	4 214	5 184
Netto driftsutgifter til skolelokaler per innbygger (B) (**)	1 541	1 908	2 224	2 057	2 221	2 062	2 241
Produktivitet							
Korrigerte brutto driftsutgifter til førskolelokaler per kvadratmeter (B)	1 755	1 643	1 820	1 823	1 374	2 506	1 620
Korrigerte brutto driftsutgifter til institusjonslokaler per kvadratmeter (B)	1 502	1 259	1 289	817	1 231	262	1 184
Korrigerte brutto driftsutgifter til kommunale idrettsbygg per kvadratmeter (B)	1 967	2 576	2 555	1 383	1 451	802	1 432
Korrigerte brutto driftsutgifter til skolelokaler per kvadratmeter (B)	693	780	997	1 068	1 104	1 192	1 059
Økonomi							
Utgifter til vedlikehold per kvadratmeter (kr)	102	70	70	97	110	181	108

**) Justert for utgiftsbehov

Kostra-analyse - Samferdsel

	Ringerike 2017	Ringerike 2018	Ringerike 2019	Gjøvik	Ringsaker	Modum	Kostragruppe 13
Prioritet							
Brutto driftsutg til gatebelysning langs kommunale veier og gater per kilometer belyst vei (kr)	12 183	15 642	16 492	31 667	35 533	26 067	22 975
Samferdsel, kommune nettodriftsutgifterbeløp pr innb (kr)	684	805	947	798	880	1 359	924
Produktivitet							
Brutto driftsutgifter i kr pr. km kommunal vei og gate (B)	109 476	125 295	145 220	155 720	150 991	206 921	222 532
Dekningsgrad							
Andel km tilrettelagt for syklende som kommunen har ansvaret for i prosent av alle kommunale veier og gater	11,9 %	11,9 %	11,6 %	23,2 %	18,3 %	18,8 %	20,4 %
Grunnlagsdata (Nivå 3)							
Antall parkeringsplasser skiltet for forflytningshemmede (HC)	17	17	17	26	22	90	2 314
Antall utstedte parkeringstillatelser for forflytningshemmede	285	285	298	334	194	274	25 121
Vedlikeholdsutgifter til kommunale veier	3 212	3 424	3 008	21 704	3 122	2 937	550 569

Kostra-analyse - Klima og energi

	Ringerike 2017	Ringerike 2018	Ringerike 2019	Gjøvik	Ringsaker	Modum	Kostragruppe 13
Prioritet							
Andel av energikostnader i komm. eiendomsforv. brukt på strøm, konsern	59,9 %	57,8 %	58,1 %	73,3 %	54,1 %	87,4 %	82,2 %
Grunnlagsdata (Nivå 3)							
Samlet energibruk i komm. eiend.forv., konsern, egne bygg. kWh	21 010	22 817	17 246	16 893	25 127	0	1 333 399
Andre nøkkeltall							
Samlet energibruk i adm.lokaler, egne bygg, per m2, konsern	123	319	171	81	234	0	189
Samlet energibruk i komm. førskolelokaler, egne bygg, per m2, konsern	180	170	172	176	166	0	0
Samlet energibruk i komm. institusjonslokaler, egne bygg, per m2, konsern	456	441	248	190	215	0	204
Samlet energibruk i komm. skolelokaler, egne bygg, per m2, konsern	132	107	124	136	119	0	125

Selvkost

Om sektor

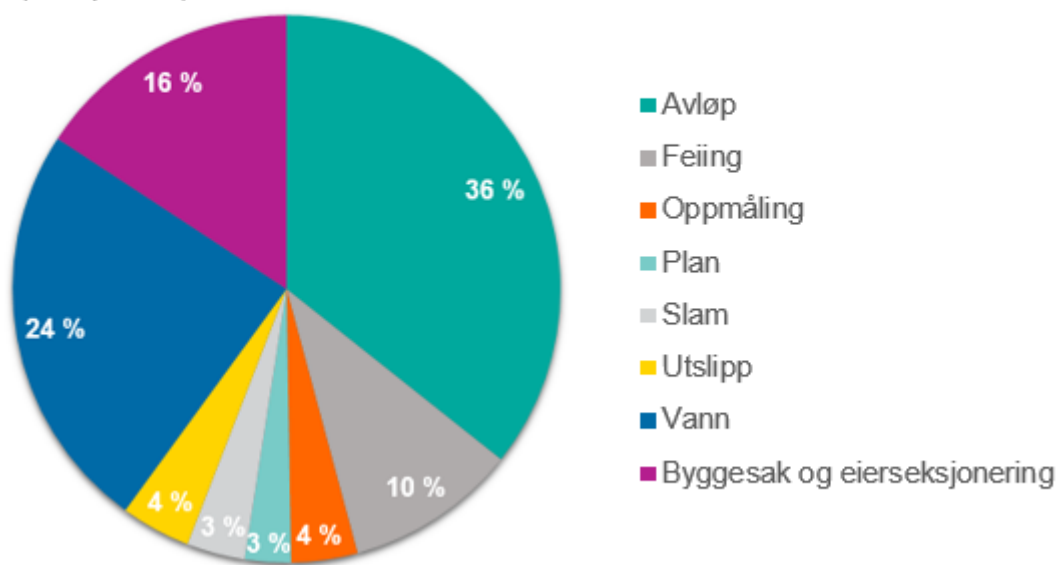
Ringerike kommune har disse selvkostområdene:

- vann
- avløp
- slam
- feiing
- private reguleringsplaner
- byggesak
- utslipp/tilsyn
- oppmåling
- eierseksjonering

Feiing av fritidsboliger er iverksatt fra 2018 og sorterer under ordinær feiing.

Selvkost – brutto driftsutgifter 2019

(Tall i prosent)

Kommunalsjef Teknisk, kultur og idrett har ansvaret for vann, avløp, slam og feiing mens kommunalsjef for Strategi og utvikling har ansvaret for private reguleringsplaner, byggesak, utslipp/tilsyn, oppmåling og eierseksjonering.

Det foretas en gjennomgående analyse og beregning på selvkostområdene to ganger årlig. Første gang er primo februar og hovedfokus da er etterberegning for foregående år i forbindelse med årsavslutningen. I august/september gjennomføres den andre gjennomgangen, da med hovedfokus på prognose inneværende år samt budsjett for neste år og budsjett for kommende HP.

Utfordringer og viktige tiltak

Forsinkelse driftsstart Monserud renseanlegg

På bakgrunn av tilnærmet et års forsinket driftsstart på Monserud er avløpsgebyrene til abonnentene for høyt beregnet i 2020. Opprinnelig selvkostkalkyle sammenlignet med oppdatert selvkostkalkyle for avløp viste i 2020 at kommunen går fra budsjettert bruk av selvkostfond til en større regnskapsmessig avsetning. I henhold til selvkostforskriften skal et overskudd settes av til fond og tilgodeses abonnentene innenfor en 5-års periode etter avsetning. Det solide selvkostfondet på avløp vil ved utgangen av 2020 bidra til at avløpsgebyrene holdes stabile i HP 2021-2024. Utvikling gebyr per m³ vil være:

- 2020 kr 48
- 2021 kr 45 reduksjon pga at en del av fondet er foreldet og må benyttes
- 2022 kr 48
- 2023 kr 49
- 2024 kr 49
- 2025 kr 45 reduksjon pga at en del av fondet er foreldet og må benyttes

Til sammenligning var gebyrnivået i HP 2020-2023 satt til kr 50 fra 2021 og kr 52 videre og ut 2025.

Det ble fremmet politisk sak om forsinket driftsstart Monserud som ble vedtatt i KS 66/20. Saken ble tatt til orientering og er nå innarbeidet i HP 2021-2024 jf vedtaket.

Korona

Koronapandemien har påvirket rentenivået og kalkylerente ble endret fra 2,01 % til 1,35 % for 2020. Dette bidrar til at alle selvkostområder som har anleggsmidler fikk lavere kalkulatoriske renteutgifter. Lavere kalkulatoriske renteutgifter betyr at kommunen har kalkulert med for høye utgifter inn i selvkostkalkylene og at gebyret, forutsatt ingen endring på andre faktorer, er satt for høyt. For høye kalkulatoriske renteutgifter får her samme effekt som utsatt driftsstart og bidrar til en fondsavsetning som igjen kommer abonnentene til gode i neste 5-års periode. I HP 2021-2024 benyttes følgende kalkylerenter:

- 2021 1,28 %
- 2022 1,41 %
- 2023 1,54 %
- 2024 1,65 %

Budsjett 2021-2024 er lagt ultimo august 2020 ut i fra de forutsetninger som da er tilstede. Vann og avløp har hatt og har store investeringer noe som påvirker kapitalkostnadene i kalkylen. Både variasjon i rentenivået og avvik fra planlagt fremdrift på investeringsprosjektene påvirker selvkostberegningen slik at det kan bli variasjoner i forhold til premisene som ble lagt til grunn for budsjettet.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2021	2022	2023	2024
Vedtatt budsjett	-74 442	-74 442	-74 442	-74 442
Sum Tekniske justeringer	11 252	7 813	3 592	1 646
Sum Vedtak forrige periode	-2 573	-4 527	-3 039	-3 039
Sum Budsjettendring i år	3 465	3 465	3 465	3 465
Konsekvensjustert budsjett	12 144	6 751	4 018	2 072
Konsekvensjustert ramme	-62 298	-67 691	-70 424	-72 370
Ramme 2021-2024	-62 298	-67 691	-70 424	-72 370

Kostra-analyse - Vann, avløp og renovasjon

	Ringerike 2017	Ringerike 2018	Ringerike 2019	Gjøvik	Ringsaker	Modum	Kostragruppe 13
Produktivitet							
Avløp - driftsutgifter per innbyggere tilknyttet kommunal avløpstjeneste (kr/tilkn.innb)	1 225	1 364	1 294		2 486	1 678	
Avløp - Årsgebyr for avløpstjenesten (gjelder rapporteringsåret+1)	5 250	5 250	6 150	2 520	6 014	5 700	3 874
Tilknytningsgebyr vann (ekskl. mva) - én sats (gjelder rapporteringsåret+1) (kr)	9 000,0	9 000,0	9 000,0	0,0	0,0	12 840,0	6 443,1
Vann - Driftsutgifter per tilknyttet innbygger (kr/tilkn.innb)	692	785	740		1 710	1 196	
Dekningsgrad							
Avløp - Andel av befolkningen som er tilknyttet kommunal avløpstjeneste	79,0 %	78,6 %	78,6 %	82,4 %	73,5 %	68,3 %	
Vann - Andel av befolkningen som er tilknyttet kommunal vannforsyning	91,4 %	90,9 %	92,7 %	83,5 %	68,0 %	71,2 %	
Kvalitet							
Avløp - Estimert gjennomsnittsalder for spillvannnett med kjent alder	48,0	49,0	50,0	35,0	25,0	44,0	
Estimert vannlekkasje per meter kommunal ledning per år (m3/m/år) (m3)	5,0	5,7	4,9	5,6	2,6	4,9	
Renovasjon - Husholdningsavfall per innbygger (kommune)	525	503	477	557	510	502	0
Økonomi							
Avløp - Finansiell dekningsgrad (B)	110	92	112		97	115	98
Vann - Finansiell dekningsgrad (B)	106	91	99		87	101	95
Grunnlagsdata (Nivå 3)							
Tilknytningsgebyr (ekskl. mva) avløp - én sats (gjelder rapporteringsåret+1) (kr)	9 000,0	9 000,0	9 000,0	0,0	0,0	12 840,0	6 940,1

Avsetninger, overføringer

Om sektor

Sektoren omfatter sentrale avsetninger, inntekter og utgifter som er sektorovergripende eller som ikke naturlig hører inn under andre sektorer.

Avsetninger - er i hovedsak avsetning til årets pensjonsoppgjør (KLP reguleringspremie mv.) og avsetning til lønnsoppgjør. Dette er budsjettmidler utover det som ligger i enkeltbudsjettene ute i sektorene. Når disse oppgjørene er klare, fordeles disse avsetningene ut til sektorene etter beregnet behov. Formannskapetets disposisjonskonto og Gavemidler ligger også budsjettert her.

Utgifter - er tilskudd til Kirkelig fellesråd og til drift av Krematoriet, tilskudd til andre private/prosjekter, til regionrådsprosjekter og utgifter til regionkoordinator.

Inntekter - er statlige tilskudd knyttet til flyktninger/asylsøkere, statlig refusjon for ressurskrevende brukere (tidligere lå denne posten i sektor for Helse), inntekter fra salg av konsesjonskraft, inntekter fra kommunens parkeringsplasser og gebyrinntekter i forbindelse med innkreving av kommunale krav.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2021	2022	2023	2024
Vedtatt budsjett	47 118	47 118	47 118	47 118
Sum Tekniske justeringer	-36 804	-36 804	-36 804	-36 804
Sum Vedtak forrige periode	14 007	8 405	8 405	8 405
Sum Budsjettendring i år	-15 955	-15 955	-15 955	-15 955
Konsekvensjustert budsjett	-38 752	-44 354	-44 354	-44 354
Konsekvensjustert ramme	8 366	2 764	2 764	2 764
Politisk vedtak				
FS 29/20 Etablering av Bylab	-250	-250	-250	0
FS 59/20 Strukturutredning Helse og omsorg	-500	0	0	0
KS 106/20 Krematør halv stilling	300	300	300	300
KS 143/18 Belysning Søndre park	-200	-200	-200	-200
KS 192/19 Økt tilskudd til Kirkelig fellesråd	200	200	200	200
KS 21/20 Evaluering parkeringsstrategi	800	0	0	0
Sum Politisk vedtak	350	50	50	300
Innsparingstiltak				
Innsparingstiltak Ringerike kirkelige fellesråd	-500	-500	-500	-500
KLP pensjon - økt tilbakeført overskudd / disp. premiefond 2021	-1 648	-1 648	-1 648	-1 648
Korrigerende feilbudsjettering tidligere HP	-1 301	-1 301	-1 301	-1 301
Omstilling og effektivisering	0	-10 284	-28 700	-34 564
Reduserte integreringstilskudd	26 111	39 208	42 983	44 508
Sum Innsparingstiltak	22 662	25 475	10 834	6 495
Nye tiltak				
Formannskapetets disposisjonskonto reduseres	-2 750	-3 250	-3 250	-3 500
KLP pensjon - endring i sentrale avsetninger til pensjon inkl. reguleringspremie 2020	1 885	1 885	1 885	1 885
KLP økte pensjonsutgifter, fordeles på rammeområdene	-3 035	-1 535	-1 535	-1 285
Reduserte gebyrinntekter innfordring	957	957	957	957
Sparte utgifter på reise / digitale kurs i 2019	2 425	2 425	2 425	2 425
SPK økte pensjonsutgifter, fordeles til rammeområdene	500	500	500	500
Økt innslagspunkt for refusjon ressurskrevende tjenester	1 610	1 610	1 610	1 610
Økt refusjon ressurskrevende tjenester	-1 000	0	0	0
Sum Nye tiltak	592	2 592	2 592	2 592
Nye tiltak og realendringer budsjett	23 604	28 117	13 476	9 387
Ramme 2021-2024	31 970	30 881	16 240	12 151

Politisk vedtak

FS 29/20 Etablering av Bylab

Formannskapet vedtok i sak 29/20 Etablering av Bylab i Hønefoss.

Det ble bevilget 300.000 kr fra Formannskapets disposisjonskonto for 2020, med sikte på oppstart i løpet av november 2020. Videre innarbeides det 250 000,- kr i årlig tilskudd til Bylab i handlingsprogrammet i perioden 2021-2023. Det er en forutsetning for bevilgningen at resterende finansiering i tråd med saksfremlegget i saken inngås. Videre organisering og gjennomføring delegeres rådmannen.

FS 59/20 Strukturutredning Helse og omsorg

Viser til FS 59/20 Mandat til politisk samarbeidsgruppe - strukturutredning helse og omsorg. Avsatt økonomiske ressurser fra formannskapets disposisjonskonto til innhenting av konsulentbistand.

Arbeidet er i gang, men det vil strekke seg inn i 2021. Beregnet bruk er 500 000 kroner i 2020 og tilsvarende i 2021.

KS 106/20 Krematør halv stilling

Kommunestyret vedtar å finansiere 50% av en ekstra stilling ved Ringerike Krematorium. Stillingen etableres fra 1.10.20 og dekkes inn over formannskapets disposisjonsfond frem til 31.12.2020 for videre å innarbeides i kommunens budsjett. Ringerike kirkelige fellesråd dekker over eget budsjett, en 50% stilling.

KS 143/18 Belysning Søndre park

KS 143/18

KS vil bevilge kr 200 000 til belysning i Søndre park. Begrunnelse: Dette er i tråd med initiativ fra barn og unge om hva vi kan gjøre for å gjøre Hønefoss bedre i forbindelse med Byplanhøringen. Det bør være lys her, for å øke alles trygghet.

Beløpet er feilaktig bevilget i drift og trekkes ut av HP 2021-2024. Det står 2,4 millioner kroner på investering til dette prosjektet.

KS 192/19 Økt tilskudd til Kirkelig fellesråd

Budsjettvedtak i fjor, kun bevilget for ett år 2020. Dette legges derfor frem for ny behandling i budsjett 2021-2024 for å få avklart om tiltaket skal gjelde etter 2020.

KS 21/20 Evaluering parkeringsstrategi

KS-vedtak 21/20:

Driftskostnader for kommunale Parkeringsplasser i Hønefoss subsidieres og kostnader på estimert sum i tiltakspakke 6b innlemmes i neste årsbudsjett.

Ifølge saksdokumentene utgjør dette en årlig inntektsreduksjon på 2,3 millioner kroner.

Gratis parkering i 2 timer skal evalueres januar 2021 og dersom valg blir at denne ordningen opphører 1. mai 2021 så anslås inntektsbortfall til kr 800 000 kun for 2021.

Innsparingstiltak

Innsparingstiltak Ringerike kirkelige fellestråd

Effektiviseringskrav for hele kommunen er opp mot 2,5 % av brutto driftsutgifter i enkelte sektorer. Et tilsvarende effektiviseringskrav for Ringerike kirkelige fellestråd beløper seg til 0,5 millioner kroner i 2021. Beløpet videreføres i hele HP på lik linje med de andre sektorene i kommunen.

KLP pensjon - økt tilbakeført overskudd / disp. premiefond 2021

Prognose for 2020, jf beregning fra KLP 15.09.2020.

Økte inntekter fra KLP premiefond på 1,6 millioner kroner i 2021.

Økte inntekter dekker netto økte kostnader knyttet til reguleringspremie, årets premieavvik og amortiseringen av tidligere års premieavvik (se eget tiltak)

Omstilling og effektivisering

Omtales i eget kapittel.

Reduserte integreringstilskudd

Det bosettes færre flyktninger i kommunen. Anmodning fra IMDI om antall bosettinger er satt til 10 i 2021.

Vi vet at antall bosettinger kan gå ned på grunn av koronapandemien. Færre flyktninger kommer inn i landet som følge av pandemien i 2020. Det er derfor forventet at det vil være 16 bosettinger i 2020 - anmodningen var på 25 bosettinger. Dette påvirker de statlige tilskuddene kommunen får i årene fremover.

Nye tiltak

Formannskapetets disposisjonskonto reduseres

Rådmannen foreslår å redusere formannskapetets disposisjonskonto til 3,5 millioner kroner. Dette er i tråd med regnskap de siste årene og dermed forventet behov.

KLP pensjon - endring i sentrale avsetninger til pensjon inkl. regulerings premie 2020

Redusert reguleringspremie gir 34,1 millioner kroner lavere utgifter.

Endringer i årets premieavvik og amortiseringen av tidligere års premieavvik, gir kommunen økte utgifter på 36 millioner kroner.

Samlet sett øker sentrale pensjonsavsetninger med 1,9 millioner kroner i 2021, sett i forhold til budsjett 2020. Økte utgifter her, dekkes økte inntekter fra KLP premiefond på 1,6 millioner kroner (se eget tiltak). Rest netto økning er 0,3 millioner kroner på sentrale pensjonsavsetninger.

Økt innslagspunkt for refusjon ressurskrevende tjenester

Innslagspunktet øker med 46 000 kroner utover lønnsveksten. Med 35 brukere i ordningen vil det bli en økt utgift på 1 610 000 kroner. Innslagspunktet for 2021: 1 430 000,-

Økt refusjon ressurskrevende tjenester

Med bakgrunn i prognose per 31.08.20 øker refusjonen med 1 million kroner.

Vedlegg

Ønskede tiltak som ikke er med i Handlingsprogrammet

Sektor	Ønskede tiltak	2021	2022	2023	2024
Utdanning og familie	Jordmor	720 000	720 000	720 000	720 000
Utdanning og familie	Fysioterapeut	325 000	650 000	650 000	650 000
Helse og omsorg	Brukerstyrt personlig assistanse (BPA)	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
Helse og omsorg	Psykolog, folkehelseiltak	1 183 000	1 183 000	1 183 000	1 183 000
Helse og omsorg	Ambulerende hjemmetjeneste	8 000 000	8 000 000	8 000 000	8 000 000
Helse og omsorg	Økt tjenestebehovbofellesskap Hvelven	1 400 000	1 400 000	1 400 000	1 400 000
Teknisk, kultur og idrett	Vedlikehold og tilstandsrapporter	5 000 000	5 000 000	5 000 000	5 000 000
Teknisk, kultur og idrett	Gatelys årskontroller	600 000	600 000	600 000	600 000
Teknisk, kultur og idrett	Kommunale veier reasfaltering og vedlikehold grusveier	7 000 000	7 000 000	7 000 000	7 000 000
Teknisk, kultur og idrett	Lovpålagt periodisk bruinspeksjon	0	2 400 000	1 400 000	1 400 000
Teknisk, kultur og idrett	Frivillighetskonsulent - Styrking av tjenestetilbudet, kultur, frivillighet og folkehelse	750 000	750 000	750 000	750 000
Teknisk, kultur og idrett	IKAR - internasjonale kulturarrangementer	250 000	250 000	250 000	250 000
Teknisk, kultur og idrett	Kulturskolen halvering av brukerbetaling	550 000	550 000	550 000	550 000
Teknisk, kultur og idrett	Stiftelsen Positiv oppvekst	50 000	50 000	50 000	50 000
Avsetninger	Kirkelig fellesråd - ønske om økt tilskudd	1 558 000	1 558 000	1 558 000	1 558 000
Avsetninger	KS 21/20 Parkeringsstrategi Hønefoss	1 500 000	2 300 000	2 300 000	2 300 000
		29 886 000	33 411 000	32 411 000	32 411 000

Politiske vedtak innarbeidet i HP 2021-2024

Sektor	Tiltak	2021	2022	2023	2024
Strategi og utvikling	FS 29/20 Etablering av Bylab	250 000	250 000	250 000	0
Strategi og utvikling	KS 134/19 Medlemskap i Utmarkskommunenes Sammenslutning	45 000	45 000	45 000	45 000
Strategi og utvikling	KS 56/19 Reiselivssamarbeid Gjøvikregionen Hadeland Ringerike Reiseliv	600 000	600 000	600 000	600 000
Strategi og utvikling	KS 90/20 Skjøtsel av St. Hanshaugen	570 000	50 000	50 000	50 000
Utdanning og familie	FS 90/20 Forebyggende ungdomsgruppe	1 500 000	1 500 000	1 500 000	1 500 000
Utdanning og familie	KS 192/19 Helsesykepleier	650 000	650 000	650 000	650 000
Utdanning og familie	KS 83/20 Miljøveiledere i skole	1 800 000	1 800 000	1 800 000	1 800 000
Helse og omsorg	FS 59/20 Strukturutredning Helse og omsorg	500 000	0	0	0
Helse og omsorg	KS 77/20 Paviljong Austjord	9 500 000	0	0	0
Helse og omsorg	KS 192/19 Fontenehuset	364 000	364 000	364 000	364 000
Helse og omsorg	KS 192/19 Videreføring av tiltaket Matchbox	3 500 000	3 500 000	3 500 000	3 500 000
Teknisk, kultur og idrett	FS 70/20 Driftstilskudd Dronning Tyras Båtforening	50 000	50 000	50 000	50 000
Teknisk, kultur og idrett	KS 192/19 Grøtis leie av idrettshaller for unge opp til 19 år	942 000	942 000	942 000	942 000
Teknisk, kultur og idrett	KS 192/19 Økt støtte organisasjoner, lag og foreninger	550 000	550 000	550 000	550 000
Teknisk, kultur og idrett	KS 192/19 Vedlikehold kommunale barnehager og skoler	3 570 000	3 570 000	3 570 000	3 570 000
Teknisk, kultur og idrett	KS 54/20 Heggen barnehage fortsatt drift	600 000	600 000	600 000	600 000
Avsetninger, overføringer	FS 29/20 Etablering av Bylab	-250 000	-250 000	-250 000	0
Avsetninger, overføringer	FS 59/20 Strukturutredning Helse og omsorg	-500 000	0	0	0
Avsetninger, overføringer	KS 106/20 Krematør halv stilling	300 000	300 000	300 000	300 000
Avsetninger, overføringer	KS 143/18 Belysning Søndre park	-200 000	-200 000	-200 000	-200 000
Avsetninger, overføringer	KS 192/19 Økt tilskudd til Kirkelig fellesråd	200 000	200 000	200 000	200 000
Avsetninger, overføringer	KS 21/20 Evaluering parkeringsstrategi	800 000	0	0	0
		25 341 000	14 521 000	14 521 000	14 521 000

Handlingsprogram 2021-2024

Tilskuddsliste

Sektor	Formål	Tilskudd 2021	Kommentar
Administrasjon og fellestjenester	Støtte til politiske partier	80 000	
Teknisk, kultur og idrett	Sokna fritidsklubb	60 000	Faste driftstilskudd kultur, idrett og friluftsliv
Teknisk, kultur og idrett	Tyristrand fritidsklubb	60 000	Faste driftstilskudd kultur, idrett og friluftsliv
Teknisk, kultur og idrett	Buskerudmuseet	500 000	Faste driftstilskudd kultur, idrett og friluftsliv
Teknisk, kultur og idrett	Kistefosmuseet	60 000	Faste driftstilskudd kultur, idrett og friluftsliv
Teknisk, kultur og idrett	Ringerike idrettsråd	20 000	Faste driftstilskudd kultur, idrett og friluftsliv
Teknisk, kultur og idrett	Stiftelsen Ringerike kultursenter	4 970 000	Faste driftstilskudd kultur, idrett og friluftsliv
Teknisk, kultur og idrett	Ringerike og Hole Røde Kors	350 000	Faste driftstilskudd kultur, idrett og friluftsliv
Teknisk, kultur og idrett	Stiftelsen Positiv Oppvekst	750 000	Faste driftstilskudd kultur, idrett og friluftsliv
Teknisk, kultur og idrett	Dronning Tyra	50 000	Faste driftstilskudd kultur, idrett og friluftsliv
Teknisk, kultur og idrett	Ringeriks badet tilskudd	1 000 000	Faste driftstilskudd kultur, idrett og friluftsliv
Teknisk, kultur og idrett	Skiforeningen	350 000	Faste driftstilskudd kultur, idrett og friluftsliv
Teknisk, kultur og idrett	Skjøtsel Pilgrimsleden	24 000	Faste driftstilskudd kultur, idrett og friluftsliv
Teknisk, kultur og idrett	Ringerike musikkråd	12 000	Faste driftstilskudd kultur, idrett og friluftsliv
Teknisk, kultur og idrett	Tilskudd 1. mai komite	30 000	Faste driftstilskudd kultur, idrett og friluftsliv
Teknisk, kultur og idrett	Tilskudd til fordeling av HOK	550 000	Søkbare tilskudd kultur, idrett og friluftsliv
Teknisk, kultur og idrett	Arrangementsstilskudd	200 000	Søkbare tilskudd kultur, idrett og friluftsliv
Teknisk, kultur og idrett	Driftstilskudd, kultur- og idrettslag	498 000	Søkbare tilskudd kultur, idrett og friluftsliv
Teknisk, kultur og idrett	Skiløyper	300 000	Søkbare tilskudd kultur, idrett og friluftsliv
Teknisk, kultur og idrett	Røssholmstranda	70 000	Driftstilskudd. Avtale inngått med Røde Kors i 2016
Helse og omsorg	Stjernegruppen Ringerike, Blå Kors	830 000	Driftstilskudd
Helse og omsorg	Stjernegruppen Ringerike, Blå Kors	70 000	Husleiedekning, utbetales etter regning
Helse og omsorg	Fontenehuset	1 600 000	Driftstilskudd iflg. partnerskapsavtale.
Helse og omsorg	Frivilligsentralen	1 255 000	Kommunalt tilskudd 1 170 000 og 85 000 avsatt til kjøregodtgjørelse etter regning. Statstilskuddet kommer i tillegg.
Helse og omsorg	Incest-senteret Buskerud	94 000	Samarbeidsavtale
Helse og omsorg	Hytta Bjerkely	55 000	FS sak 54/18
Helse og omsorg	Kirkens bymision	1 232 000	Ifølge samarbeidsavtalen (foreløpig deflator)
		15 070 000	

Budsjettinnspill fra Ringerike Kirkelig fellesråd 2021

Budsjett 2021
AU 58/20, Rkif 53/20

Art	UTGIFTER Kontotekst	Kirkelig adm. 041		Kirker 042		Kirkegårder 043		A. Kirk. Virksomhet 044		Budsjett 2021	Budsjett 2020
		2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020		
10100	Lønn i faste still	2 026 800	1 891 100	4 452 400	4 295 800	2 430 400	2 352 400	1 190 200	1 111 500	10 099 800	9 650 800
10102	Arbeidstøy			0	0	0	0			0	0
10104	Søn-helged.-nattligg			176 600	178 000			9 400	9 400	186 000	187 400
10105	Tidsbestemt engasj.			62 100	62 600	62 100	62 600			124 200	125 200
10109	Opptjente ferier	243 300	227 000	563 000	544 400	299 100	289 800	144 000	134 600	1 249 400	1 195 800
10200	Sykevikarlønn	15 200	14 900	35 000	35 700	18 600	19 000	9 000	8 900	77 800	78 500
10201	Vikarlønn prestetj.									0	0
10300	Ekstrahjelp	48 300	48 700	170 000	170 000	230 000	230 000			448 300	448 700
10400	Overtid	12 100	12 200	12 100	12 200	12 100	12 200			36 300	36 600
10500	Variabelt tillegg	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000			6 000	6 000
10600	Honorarer (tr.pl.)									0	0
10800	Møtegodtgjørelse	128 900	120 000							128 900	120 000
10801	Tapt arbeidstid	20 700	20 900							20 700	20 900
10900	Pensjon	249 668	233 568	735 200	618 000	687 300	478 700	335 300	226 500	2 007 468	1 556 768
10901	Pålept lønn										
10950	Trekkpl forsikring									0	0
10990	Arbeidsgiveravg	350 000	327 000	751 000	727 000	403 000	391 000	189 000	177 000	1 693 000	1 622 000
10991	Pålept ega	34 000	32 000	79 000	77 000	42 000	41 000	20 000	19 000	175 000	169 000
	Sum lønn/soos.	3 130 968	2 920 568	7 038 400	6 722 700	4 186 600	3 976 700	1 896 900	1 683 900	16 252 868	15 217 868
11208	Kjøp av plantekasser					20 000	30 000			20 000	30 000
12000	Inventar og utst	170 000	170 000							170 000	170 000
12001	Verktøy og materiell					70 000	80 000			70 000	80 000
12002	Telefontstyr										
12003	EDB utstyr	90 000	90 000	60 000	60 000					150 000	150 000
12204	Leasing	30 000	30 000							30 000	30 000
12009	Noter			25 000	25 000					25 000	25 000
	Sum inventar,	290 000	290 000	85 000	85 000	90 000	110 000			465 000	465 000
12004	Maskiner					135 000	350 000			135 000	350 000
	Sum maskiner	0	0	0	0	135 000	350 000	0	0	135 000	350 000
12300	Vedlikehold bygninger			1 000 000	1 000 000			0	0	1 000 000	1 000 000
12304	Vedlikehold utearlegg					150 000	360 000			150 000	360 000
12309	Rep/stemming orgier			90 000	90 000					90 000	90 000
	Sum vedlikehold	0	0	1 090 000	1 090 000	150 000	360 000	0	0	1 240 000	1 450 000

G.11 KIRKEVERGEIØ ORGANISASJON OG ADMINISTRASJON\Budsjett\Budsjett og Handlingsplan 2021 200605

Budsjett 2021
AU 58/20. Rkif 53/20

Art	UTGIFTER Kontotekst	Kirkelig adm. 041		Kirker 042		Kirkegårder 043		A. Kirk. Virksomhet 044		Budsjett 2021	Budsjett 2020
		2021	2020	2019	2020	2021	2020	2021	2020		
11000	Kontoutgifter	110 000	110 000	20 000	20 000					130 000	130 000
11001	Abonnement	10 000	10 000							10 000	10 000
11100	Konfirmantmaterieill			135 000	110 000					135 000	110 000
11101	Kirkemusikk.,kor, noter			3 000	3 000					3 000	3 000
11103	Seremonimaterieill			40 000	40 000					40 000	40 000
11107	Bøker/matr.kjøp			1 000	1 000					1 000	1 000
11109	Valgmatneill									0	0
11200	Renholds.m., rekvisita			45 000	45 000					45 000	45 000
11201	Møter/Arr. Utgift	40 000	50 000	15 000	20 000					55 000	70 000
11202	Pers. verneutst/arb.kl.					50 000	50 000			50 000	50 000
11203	Veiferdsmidler			95 000	95 000					95 000	95 000
11204	Driftsutgifter	40 000	45 000							40 000	45 000
11205	Stell av graver					110 000	90 000			110 000	90 000
11206	Gaver og blomst	15 000	12 000							15 000	12 000
11300	Telefonutgifter	95 000	95 000	55 000	55 000	14 000	14 000	14 000	14 000	178 000	178 000
11301	Portoutgifter	15 000	12 000							15 000	12 000
11400	Annonsse.reklam	60 000	60 000	110 000	110 000					170 000	170 000
1103	Annonsse valg	0	0							0	0
11500	Kursavgift	60 000	60 000	20 000	20 000	25 000	25 000	20 000	20 000	125 000	125 000
11600	Skysse- og kostig	70 000	70 000	50 000	50 000	110 000	110 000	30 000	30 000	260 000	260 000
11601	Kost og opphold									0	0
11604	Ulstyr									0	0
11700	Drivstoff					55 000	55 000			55 000	55 000
11701	Andre transporti	30 000	25 000	15 000	10 000			5 000	4 000	50 000	39 000
11702	Forsikringer	20 000	20 000	370 000	372 000	60 000	60 000			450 000	452 000
11800	Strøm			1 200 000	1 300 000	65 000	65 000	65 000	65 000	1 330 000	1 430 000
11900	Husleie Holmestua			35 000	35 000					35 000	35 000
11901	Husleie			190 000	190 000					190 000	190 000
11950	Avgifter			130 000	120 000					130 000	120 000
11951	Medlemsavgift	135 000	145 000							135 000	145 000
11952	Avgifter bisped.									0	0
11953	Dataprogram/lis	450 000	350 000			95 000	95 000			545 000	445 000
12301	Snerydding			0	0					0	0
12303	Rep./vedl h. Maskiner					85 000	70 000			85 000	70 000
	Sum	1 150 000	1 064 000	2 529 000	2 596 000	669 000	634 000	134 000	133 000	4 482 000	4 427 000

G:11 KIRKEVERGE:0 ORGANISASJON OG ADMINISTRASJON:0Budsjett og Handlingsplan 2021 200605

Budsjett 2021
AU 58/20. Rkif 53/20

Art	UTGIFTER Kontotekst	Kirkelig adm. 041		Kirker 042		Kirkegårder 043		A. Kirk. Virksomhet 044		Budsjett 2021	Budsjett 2020
		2021	2020	2019	2020	2021	2020	2021	2020		
12400	Service-/driftsavg./rep.			25 000	10 000	75 000	50 000			100 000	60 000
12401	Rep. Mindre utst./matr.			2 000	2 000	25 000	75 000			27 000	77 000
12650	Alarutgifter			125 000	125 000					125 000	125 000
12701	Kons. (ikke arb.g.pl.)	0	0			0	0			0	0
	Sum	0	0	152 000	137 000	100 000	125 000	0	0	252 000	262 000
	Sum kjøp vare	1 440 000	1 354 000	3 856 000	3 903 000	1 144 000	1 579 000	134 000	1 33 000	6 574 000	6 974 000
13900	Kalkulatoriske u	881 300	881 300	363 500	363 500	695 200	695 200	0	0	1 940 000	1 940 000
13901	Fri gruppe/levsfor	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Sum Refusjon	881 300	881 300	363 500	363 500	695 200	695 200	0	0	1 940 000	1 940 000
14290	M.v.a.-kompens	200 000	200 000	330 000	330 000	190 000	190 000	10 000	10 000	730 000	730 000
14500	Tilsk. Menigh.ar	0	0	300 000	300 000					300 000	300 000
14509	Tilsk.m.r. valg									0	0
14700	Tilskudd/gaver	0	0							0	0
14702	Tilsk. Ringkollika	0	0	27 000	27 000					27 000	27 000
14704	Tilsk. Klokkerfel	0	0	190 000	190 000					190 000	190 000
14706	Tap på fordringer					10 000	10 000			10 000	10 000
	Sum tilsk. og g.	200 000	200 000	847 000	847 000	200 000	200 000	10 000	10 000	1 257 000	1 257 000
	Sum driftsutgift	5 652 268	5 364 668	12 104 900	11 841 200	6 225 800	6 352 900	2 040 900	1 829 900	26 023 868	25 388 668
	INNETEKTER										
16001	Bet. kirkemusiker			-290 000	-290 000					-290 000	-290 000
16002	Bet. kirkejenner			0	0					0	0
16003	Diverse inntekter									0	0
16005	Adm. gebyr			-36 000	-36 000					-36 000	-36 000
16100	Betaling deltaker	0	0							0	0
16300	Festeavgifter										
16301	Leieinntekt, utleie lok.			-140 000	-295 000					-1 041 525	-2 126 925
16500	Gravstell. avt. Legater							0	0	-140 000	-295 000
16501	Nedsettning urne/kiste					-40 000	-36 000			-600 000	-590 000
16502	Fjerning av gravminne					-3 000	-3 000			-40 000	-36 000
16504	Salg av plantekasser					-20 000	-30 000			-3 000	-3 000
	Sum salgsinnt	0	0	-466 000	-621 000	-1 704 525	-2 735 925	0	0	-20 000	-30 000
17000	Refusjon bisped	-12 000	-66 000							-12 000	-66 000
17001	Refusjon nav. ik	-20 000	-50 000							-20 000	-50 000
17100	Sykelønsrefus	-30 000	-20 000	-70 000	-60 000	-100 000	-90 000	0	0	-200 000	-170 000

G:11 KIRKEVERGEØ ORGANISASJON OG ADMINISTRASJON/Budsjett/Budsjett og Handlingsplan 2021 200605

Budsjett 2021
AU 58/20. Rkif 53/20

Art	INNETEKTER	Kirkelig adm. 041		Kirker 042		Kirkegårder 043		A. Kirk. Virksomhet 044		Budsjett 2021	Budsjett 2020
		2021	2020	2019	2020	2021	2020	2021	2020		
17290	M.v.a. kompens	-200 000	-200 000	-330 000	-330 000	-190 000	-190 000	-10 000	-10 000	-730 000	-730 000
17300	Refusjon fra andre										
17708	Ref. Adal diakoni										
17900	Kalkulatorisk inh	-881 300	-881 300	-363 500	-363 500	-695 200	-695 200	0	0	-1 940 000	-1 940 000
	Sum refusjoner	-1 148 300	-1 217 300	-763 500	-753 500	-985 200	-975 200	-35 000	-35 000	-2 927 000	-2 981 000
18000	Tilskudd fra stat	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
18500	Tilskudd fra MIR			0	0						
18004	Tilskudd soknediakon										
18005	Tilskudd vedr valg										
18300	Tilskudd fra kor	-3 189 231	-2 925 900	-10 873 404	-9 975 600	-3 924 656	-3 600 602	-869 711	-797 900	-18 857 002	-17 300 002
18700	Tilskudd Stilling	-400 000	-400 000							-400 000	-400 000
18301	KLP tilsk fra kor	-200 000	-100 000	-200 000	-100 000	-400 000	-200 000	-200 000	-100 000	-1 000 000	-500 000
	Sum tilskudd/gaver	-3 789 231	-3 425 900	-11 073 404	-10 075 600	-4 324 656	-3 800 602	-1 479 711	-1 612 900	-20 667 002	-18 915 002
	Sum driftsinntekter	-4 932 531	-4 643 200	-12 302 904	-11 450 100	-7 014 381	-7 561 727	-1 514 711	-1 647 900	-25 764 527	-25 302 927
	Brutto driftsresultat	719 737	721 468	-198 004	391 100	-788 581	-1 208 827	526 189	182 000	259 341	85 741
	Finansransak/utgift										
15001	Renter og purre	0	0							0	0
15100	Avdrag på lån	0	0							0	0
15400	Avsetn. ubundne fond									0	0
15500	Avsetn. bundne fond									0	0
15700	Overf. inv. regnskapet		0	0	0					0	0
15800	Regnsk.m. Overskudd										
15900	Avskrivninger		3 113 000	3 113 000	3 113 000	93 000	93 000	0	0	3 206 000	3 206 000
	Sum finansutg	0	0	3 113 000	3 113 000	93 000	93 000	0	0	3 206 000	3 206 000
	Finansransak/inntekt										
19000	Renteinntekter	-257 341	-83 741							-257 341	-83 741
19001	Renteinntekter kunder										
19005	Purregebyr	-2 000	-2 000							-2 000	-2 000
19300	Bruk tidl års overskudd									0	0
19500	Bruk av bundet fond									0	0
19401	Bruk av ubundet	0	0							0	0
19900	Motp. avskrivninger										
	Sum finansinnt	-259 341	-85 741	-3 113 000	-3 113 000	-93 000	-93 000	0	0	-3 206 000	-3 206 000
	Finansresultat	-259 341	-85 741	-3 113 000	-3 113 000	-93 000	-93 000	0	0	-3 465 341	-3 291 741
	Netto driftsre	460 396	635 727	-198 004	391 100	-788 581	-1 208 827	526 189	182 000	0	0

**Ringerike kirkelige fellesråd.
Forslag til investeringsbudsjett for 2021-2025.**

FR 200617 sak Rkif 53/20

Konto		Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025
010-299	Investeringer i anleggsmidler	12 505 000	11 160 000	6 760 000	670 000	250 000
500	Renteutgifter, låneomkostn.					
510	Avdrag på lån (ekstraord)					
520-529	Utlån, kjøp aksjer, andeler					
540-560	Avsetninger					
	Årets finansieringsbehov	12 505 000	11 160 000	6 760 000	670 000	250 000
	Finansiert slik:					
910	Bruk av lånemidler					
660-670	Innt salg driftsm/fast eiend					
700-779	Refusjoner					
800-879	Tilskudd til investeringer	0	0	0	0	0
	Tilskudd fra menighetsråd	0	0	0	0	0
	Tilskudd fra Opplysningsfondet	0				
920	Mottatte avdrag på utlån (ekstra)					
	Sum ekstern finansiering	0	0	0	0	0
970	Overført fra driftsbudsjettet					
940-960	Bruk av avsetninger					
	Sum finansiering	0	0	0	0	0
	Udekket/udisponert = 0	12 505 000	11 160 000	6 760 000	670 000	250 000

(Som bes dekket av Ringerike kommune)

Tiltaksnr Rkif 1/2021

Oppgradere varmekilde.

Viser til brannen i Hønefoss kirke som skyldes feil i elektrisk anlegg. Anbefalt å endre oppvarmingskilde.

Arbeidet er i gang, og må fortsette

2021	Nes, Veme	2 100 000
2022	Ullerål, Ask, Strømsodbygda	2 600 000
2023		0

År:	2021	2022	2023	2024	2025
Investering	2 100 000	2 600 000	0	0	0
Egenkapital	0	0	0	0	0
Finansieringsbehov	2 100 000	2 600 000	0	0	0

Tiltaksnr Rkif 2/2021

Stasjonært slukkeanlegg

Kirkebrannene på Karmøy og Porsgrunn viser at det ikke er lett å reddet gamle kirkebygg fra totalskade.

Stasjonært slukkeanlegg ser ut til å være til stor hjelp med å slukke/reducere brannens omfang.

2021	Nes, Haug, Viker	6 850 000
2022	Norderhov, Veme	4 450 000
2023	Hval	2 350 000

År:	2021	2022	2023	2024	2025
Investering	6 850 000	4 450 000	2 350 000	0	0
Egenkapital/støtte	0	0	0	0	0
Finansieringsbehov	6 850 000	4 450 000	2 350 000	0	0

Tiltaksnr Rkif 3/2021

Orgel.

Viser til statusrapport av juli 2015 fra orgelsakkyndig Hans Jacob Tronshaug i Preambulum musikkjenester. Investeringene har blitt skyvd på.

År:	2021	2022	2023	2024	2025
Investering	2 000 000	3 000 000	3 500 000	0	0
Egenkapital/støtte	0	0	0	0	0
Finansieringsbehov	2 000 000	3 000 000	3 500 000	0	0

Tiltaksnr Rkif 4/2021

Nes kirkegård. Rødskapshus

2021	Nes	385 000
2022		
2023		

År:	2021	2022	2023	2024	2025
Investering	385 000	0	0	0	0
Egenkapital/støtte	0	0	0	0	0
Finansieringsbehov	385 000	0	0	0	0

Tiltaksnr Rkif 5/2021

Flere kirker. Etterisolering. Maling

År:	2021	2022	2023	2024	2025
Investering	250 000	500 000	250 000	500 000	250 000
Egenkapital/støtte	0	0	0	0	0
Finansieringsbehov	250 000	500 000	250 000	500 000	250 000

Tiltaksnr Rkif 6/2021

Universiell utforming kirker

2021	Lunder	240 000
2022	Haug	270 000
2023	Strømsodbyda, Ask	310 000
2024		0

År:	2021	2022	2023	2024	2025
Investering	240 000	270 000	310 000	0	
Egenkapital/støtte	0	0	0	0	0
Finansieringsbehov	240 000	270 000	310 000	0	0

Tiltaksnr Rkif 7/2021

Veme kirke. Fasadereparasjon

År:	2021	2022	2023	2024	2025
Investering	200 000	200 000	0	0	0
Egenkapital/støtte	0	0	0	0	0
Finansieringsbehov	200 000	200 000	0	0	0

Tiltaksnr Rkif 8/2021

Kirkegårder. Heatweed. Sitteklipper

År:	2021	2022	2023	2024	2025
Investering	200 000	0	200 000	0	0
Egenkapital/støtte	0	0	0	0	0
Finansieringsbehov	200 000	0	200 000	0	0

Tiltaksnr Rkif 9/2021

Lydanlegg i kirker.

2021	Nes, Haug,	280 000
2022	Veme	140 000
2023	Tyristrand	150 000
2024	Lunder	170 000

År:	2021	2022	2023	2024	2025
Investering	280 000	140 000	150 000	170 000	
Egenkapital/støtte	0	0	0	0	0
Finansieringsbehov	280 000	140 000	150 000	170 000	0

Budsjettforslag 2021
Krematoriet

Kontotekst	Budsjett 2021	Budsjett 2020
Annet avgiftsfritt salg	-80 000	-75 000
Kremasjonsinntekt andre	0	0
Diverse leieinntekter	0	0
Refusjon sykelønn	0	0
Sum inntekter	-80 000	-75 000
Fastlønn	690 000	900 000
Søn- helgedags- nattillegg	12 000	12 000
Opptjente feriepenger	82 800	108 000
Sykevikarlønn	0	0
Overtid	20 000	20 000
Pensjonsutgifter	62 784	81 600
Arbeidsgiveravgift	122 329	158 146
Sum lønnsutgifter	989 913	1 279 746
Kontormateriell	7 000	6 000
Renholdsmider, rekvisita r	21 000	20 000
Verneutstyr	4 000	2 000
Seremonimateriell	26 000	25 000
Diverse driftsutgifter		
Telefonutgifter	10 000	9 000
Annonser		
Kompetanseutvikling	20 000	20 000
Kommunale avgifter	3 500	3 000
Inventar og utstyr	21 000	20 000
Datautstyr	27 000	25 000
Serviceavtaler	10 000	5 000
Vask og rens	5 000	5 000
Konsulenttjenester		
Sum driftsutgifter	154 500	140 000
M.v.a. Utgift	25 000	25 000
M.v.a. Utgiftsrefusjon	-25 000	-25 000
Netto utgifter	1 064 413	1 344 746
Refusjon fra kommunen	1 064 413	
INVESTERINGER 2021		
Nytt orgel	2 100 000	
Ventilasjon m/kjøling	1 000 000	
Syningsrom. Pusse opp	175 000	
Katafalk	200 000	
Sum investeringer	3 475 000	

Hønefoss, 17. juni 2021

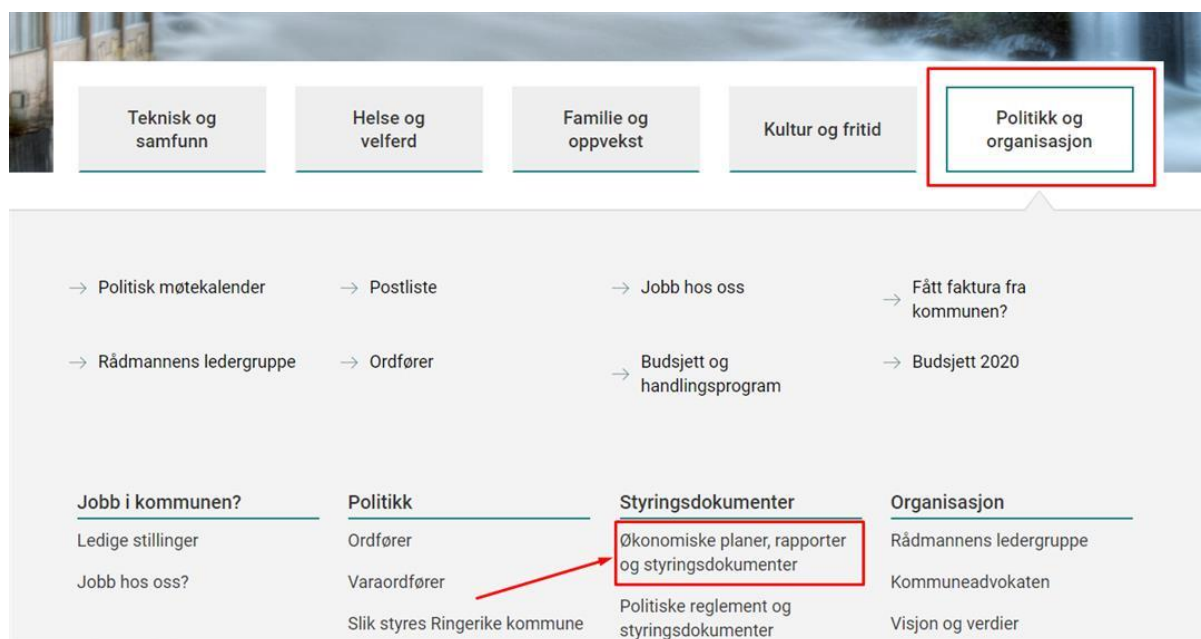
Kjetil Gjærde
Kirkeverge

Kommunebarometeret

I 2020 kom Ringerike på en 137. plass i barometeret. Dette var en forbedring på 153 plasser fra i fjor.

[Her kan du lese kommunebarometeret for 2020.](#)

Kommunebarometeret er også tilgjengelig på kommunens nettsider. Dokumentet er på 287 sider, og legges derfor ikke ved papirutgaven av Budsjett og Handlingsprogram 2021-2024.

Betalingsreglement

Betalingsreglementet fastsetter de enkelte gebyrer og avgifter, og vedtas av kommunestyret i forbindelse med budsjettbehandlingen for det enkelte år.

Dersom det vedtas endringer i Betalingsreglementet i løpet av året vil satsene bli innarbeidet i dette dokumentet.

For å orientere om eventuelle endringer vises også satsene for 2020 i tabellene.

[Klikk her](#) for å lese forslaget til betalingsreglement for 2021.

Betalingsreglementet legges ved papirutgaven av Budsjett og Handlingsprogram 2021-2024.

Leseveiledning av handlingsprogrammet

For å gjøre budsjettet og handlingsprogrammet lettere å lese, har vi laget en leseveiledning som vi håper kan være nyttig når du nå skal lese planen for de neste fire årene.

Hvert år vedtar kommunestyret et budsjett for det kommende året, sammen med et fireårig handlingsprogram. Handlingsprogrammet viser hvilke tiltak som planlegges gjennomført opp mot de målene og satsningsområdene kommunen har satt.

Hva inneholder handlingsprogrammet?

Handlingsprogrammet beskriver dagens økonomiske situasjon. Både mål og prioriteringer i perioden blir beskrevet med et kort- og langsiktig perspektiv. Investeringsplanen viser kommunens 4-årige investeringsplan, men også en 10-årsplan for de prosjektene vi er kjent med vil fortsette i årene etter 2024.

Innledningsvis vil du lese om rådmannens vurdering av planperioden. Videre vil du finne informasjon om sentrale temaer som:

- overordnet strategi for kommunen
- satsningsområder i organisasjonen
- samfunnsmessige utfordringer
- befolkningsutvikling
- kommunens økonomi og investeringer

Under tjenesteområdene vil du finne informasjon om:

- utfordringer, viktige tiltak og målsettinger
- analyser og sammenligninger med andre kommuner
- endringer i tjenestene
- investeringsprosjekter

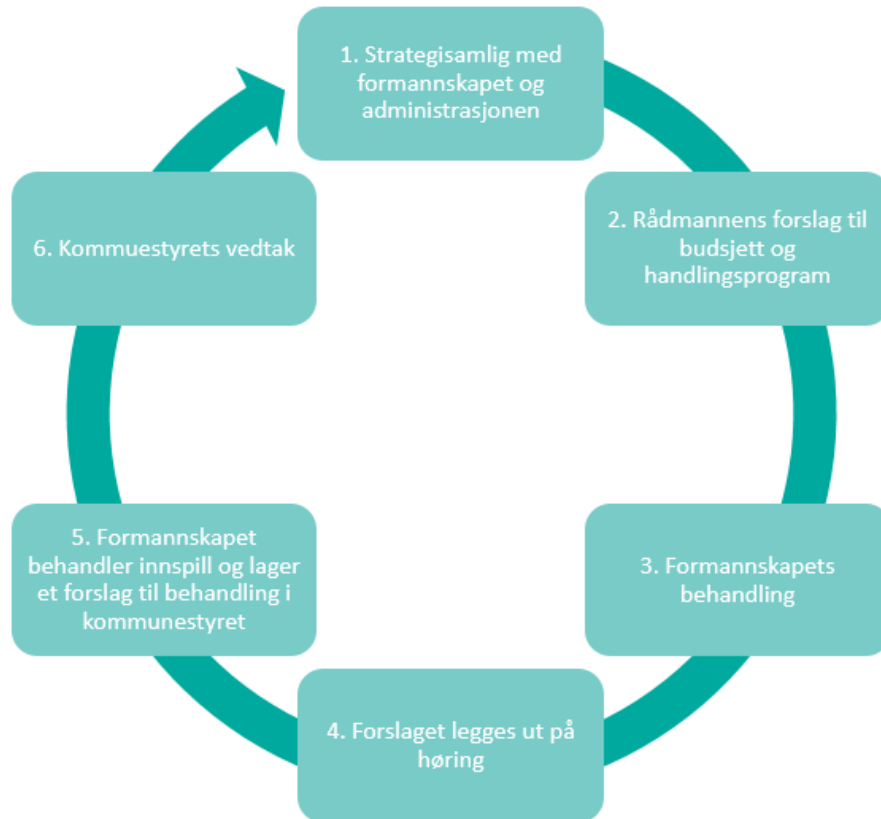
Det er knyttet vedlegg til handlingsprogrammet, og disse er:

- Ønskede og slettede tiltak som ikke er innarbeidet i handlingsprogrammet
- Tilskuddsliste
- Budsjettinnspill fra Ringerike kirkelige fellesråd 2021
- Kommunebareometeret

Budsjettprosessen

Det vedtatte budsjettet for det kommende året er bindende, mens økonomiplanen er retningsgivende.

Budsjettprosessen kan kort oppsummeres ved denne kretsen:

Begrepsbruk i budsjettet

Opprinnelig budsjett er den budsjetttrammen enhetene starter med ved årets begynnelse.

Budsjettendring kan være både administrativ og politisk besluttet. De administrative endringene vil kunne gjøres innenfor en sektor, det endringen som ikke er av prinsipiell betydning. Når en endring skal flyttes mellom sektorer, og det er av prinsipiell betydning må det fattes et politisk vedtak før endringen kan gjennomføres.

Revidert budsjett er et resultat av opprinnelig budsjett +/- budsjettendring. Det er i all hovedsak denne budsjettversjonen det jobbes i gjennom året.

I dokumentet bruker vi **Revidert budsjett 2019**. Dette budsjettet inneholder reguleringspremie for 2019 og kompensasjon for lønnsoppgjøret i 2019, i tillegg til andre endringer gjort gjennom året.

Vedtatt budsjett er utgangspunktet for budsjettprosessen. Det er det budsjettet som ble politisk vedtatt i behandlingen av forrige budsjett og handlingsprogram. Alle tiltak som påvirker budsjetttrammen er beskrevet i dokumentet enten ved tall og tekst, eller bare med tall.

Tekniske justeringer i budsjettet benyttes for å justere for lønnsvekst, og rammekorreksjoner som innebærer flytting av budsjetter mellom sektorer.

RINGERIKE
KOMMUNE

www.ringerike.kommune.no

RINGERIKE
nærmest det meste